

Evaluatie strafrechtelijke aanpak eengerelateerd geweld

Eindrapportage

Lotte Loef
Marga van Aalst

RAPPORT

Evaluatie strafrechtelijke aanpak eengerelateerd geweld

Eindrapportage

Lotte Loef
Marga van Aalst

Met medewerking van:
Bram van Dijk

Amsterdam, 28 juni 2012

Colofon

Besteladres:
DSP-groep, Van Diemenstraat 374
1013 CR Amsterdam

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het WODC
van het ministerie van Veiligheid en Justitie.

© 2012 WODC, ministerie van Veiligheid en Justitie.
Auteursrecht voorbehouden.

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Interdepartementaal programma	6
1.3	Doel van het onderzoek	7
1.4	Leeswijzer	7
2	Onderzoeksaanpak	8
2.1	Probleemstelling en onderzoeksvragen	8
2.2	Onderzoek in twee fasen	8
2.3	Methoden van onderzoek	9
3	Strafrechtelijke aanpak eengerelateerd geweld	14
3.1	Doelstellingen	14
3.2	Hoofdpijnen van de aanpak	15
3.3	Projectaansturing	19
3.4	Tijdslijn strafrechtelijke aanpak eengerelateerd geweld	20
4	Uitrol landelijke methode LEC EGG	21
4.1	Voorgenomen activiteiten	21
4.2	Uitvoering van activiteiten	24
4.3	Beoordeling van resultaten	33
5	Randvoorwaarden	35
5.1	Voorgenomen activiteiten	35
5.2	Uitvoering van activiteiten	35
5.3	Beoordeling van resultaten	38
6	Samenwerking	39
6.1	Voorgenomen activiteiten	39
6.2	Uitvoering van activiteiten	39
6.3	Beoordeling van resultaten	42
7	Deskundigheidsbevordering	43
7.1	Voorgenomen activiteiten	43
7.2	Uitgevoerde activiteiten	44
7.3	Beoordeling van de resultaten	51
8	Registratie	53
8.1	Voorgenomen activiteiten	53
8.2	Uitvoering activiteiten	53
8.3	Beoordeling van de resultaten	55

9	Beschrijving aanpak eengerelateerd geweld in vijf regio's	56
9.1	Amsterdam- Amstelland	56
9.2	Fryslân, Groningen en Drenthe	61
9.3	Limburg Noord	66
9.4	Utrecht	69
9.5	Zuid-Holland Zuid	73
10	Beoordeling en vergelijking van aanpak in vijf regio's	77
10.1	Doorwerking van de landelijke methode LEC EGG	77
10.2	Samenwerking	80
10.3	Deskundigheidsbevordering	81
10.4	Registratie	83
10.5	Doelbereik	84
11	Conclusies	88
Bijlagen		
	Bijlage 1 Stroomschema methode LEC EGG	98
	Bijlage 2 Literatuurlijst	99
	Bijlage 3 Afkortingen	100
	Bijlage 4 Begeleidingscommissie	102

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aan het begin van de 21e eeuw is een groeiende aandacht voor het fenomeen 'eengerelateerd geweld' (EGG) ontstaan. Gedreven door een aantal veelbesproken geweldsmisdrijven die in ons land gepleegd werden, ontstond er zowel bij politie en justitie als in de politieke en bestuurlijke kringen een toegenomen belangstelling om dit type geweld aan te pakken. Onder invloed van de reeds heersende aandacht voor integratie en emancipatie, zorgden deze incidenten ervoor dat de discussie over eengerelateerd geweld geopend werd. Ook de aanpak van huiselijk geweld onder allochtonen door de Minister van Justitie en een motie van Tweede Kamerlid Hirsi Ali over geweld tegen vrouwen, droegen eraan bij dat de aanpak van eengerelateerd geweld snel hoog op de agenda kwam.

Minister Verdonk, toenmalig minister van Vreemdelingenzaken en Integratie, kondigde in 2004 aan eengerelateerd geweld te gaan aanpakken¹.

'In de afgelopen periode heeft zich een aantal schokkende en verontrustende geweldsincidenten in de familiesfeer voorgedaan, waarbij eer als mogelijk motief een rol speelde. Met name de moord op een Almelose scholiere in 2003 en de moord in maart 2004 op een vrouw die haar toevlucht had gezocht tot de vrouwenopvang, zijn aanleiding geweest voor een brede discussie over het voorkomen van eerwraak in Nederland... Een en ander is voor mij en de minister van Justitie aanleiding geweest om initiatieven te nemen die moeten leiden tot een snelle verbetering van de aanpak van eerwraak².'

Minister Verdonk zag het vóórkomen van eengerelateerd geweld als haaks op het kabinetsstreven om integratie en zelfredzaamheid van minderheden te bevorderen en de emancipatie van vrouwen en meisjes uit minderheden te stimuleren³. Het bestaan van eengerelateerd geweld werd door anderen gezien als een voorbeeld van gebrekkige integratie⁴. De minister concludeerde echter ook dat:

'Het inzicht in de problematiek zoals dat nu bestaat, biedt nog onvoldoende aanknopingspunten voor gericht beleid. Het ontbreekt met name aan een reële indicatie van de omvang en de aard van eerwraaksituaties en een gedegen inzicht in knelpunten voor diensten die met deze zaken in aanraking komen. Op korte termijn is daarom met name op deze punten een verdere uitdieping van de problematiek een voorwaarde om te komen tot maatregelen die de aanpak van eerwraak substantieel kunnen versterken.'

Noot 1 Brief TK, vergaderjaar 2004-2005, 29203, nr. 15.

Noot 2 De terminologie rondom eengerelateerd geweld is in de loop der jaren gewijzigd. Eerst werd gesproken over 'eerwraak', maar met de erkenning dat eengerelateerd geweld meer omvattend was dan alleen eerwraak (moord), werd voortaan deze algemene term gebruikt. Waar in de citaten gesproken wordt van eerwraak, wordt in feite eengerelateerd geweld bedoeld.

Noot 3 Brief TK, vergaderjaar 2004-2005, 29203, nr. 15.

Noot 4 TK vergaderjaar 2005-2006, 30304, nr. 1-2.

De aanpak startte met een pilot⁵ in de politiekorpsen Haaglanden en Zuid-Holland Zuid⁶ die als doelstelling had om het inzicht in eengerelateerde misdrijven te vergroten⁷. De pilot vond plaats binnen de nieuwe unit Multi-Etnisch Politiewerk (MEP) die zich onder andere bezighield met het signaleren en registreren van eengerelateerd geweld. Subdoelstellingen⁸ waren:

- Vastleggen van de manier waarop in korpsen eengerelateerde zaken werden behandeld.
- Komen tot een voorstel van adequate registratie.
- Analyseren van de registraties.
- Verbreiding van de kennis en ontwikkeling van overdraagbare aanpak.
- Verbeteren van de signalering.

Mede op basis van de positieve resultaten⁹ van deze pilot en op verzoek vanuit de Tweede Kamer, heeft het kabinet een vijfjarig interdepartementaal programma eengerelateerd geweld opgezet.

1.2 Interdepartementaal programma

Het interdepartementale beleidsprogramma eengerelateerd geweld startte in 2006 onder coördinatie van de toenmalige Minister van Vreemdelingenzaken en Integratie. Later werd de Minister van Justitie verantwoordelijk. Aan het programma werd een stuurgroep verbonden waarin vertegenwoordigers van de (inmiddels deels voormalige) departementen Justitie, BZK, VWS, OC&W, WWI en Jeugd en Gezin en van het Openbaar Ministerie en politie zitting namen.

Het beleidsprogramma omvatte vier thema's: maatschappelijke preventie, bescherming en opvang, strafrechtelijke aanpak, lokaal bestuurlijke aanpak¹⁰.

Vanuit de vier thema's ontstonden drie deelprojecten¹¹ waarop verschillende projectleiders van de departementen van Justitie, VWS en WWI werden ingezet. Deze evaluatie richt zich op het deelproject rondom de strafrechtelijke aanpak.

Het beleidsprogramma beoogde het volgende te bereiken: 'een verdere ontwikkeling van maatschappelijke preventie, het vergroten van de mogelijkheden (mogelijk) eengerelateerd geweld te signaleren bij de juiste instanties, het adequaat bieden van hulp en opvang van slachtoffers en een strafrechtelijke aanpak van de daders¹². In hoofdstuk 2 beschrijven we de doelstellingen van het programma nader.

Noot 5 Deze pilot werd gesubsidieerd door het ministerie van Justitie.

Noot 6 Er werd bewust gekozen voor het uitrollen van de pilot in een relatief groot en relatief klein korps, om te onderzoeken in hoeverre de werkwijze in verschillende type korpsen verschilt.

Noot 7 Naast het doel om potentiële slachtoffers zo goed mogelijk te beschermen en helpen.

Noot 8 Janssen, J. (2008). *Je eer of je leven. Een verkenning van eierzaken voor politieambtenaren en andere professionals*. Stapel & De Koning.

Noot 9 De pilot leverde de volgende resultaten op: een systematiek voor het herkennen en behandelen van eierzaken en meer inzicht in het fenomeen EGG. Deze resultaten zijn door de pilotleiders opgeschreven in een aantal rapportages (deelrapportage 1,2 en 3) en een lesboek ten behoeve van het politieonderwijs.

Noot 10 Kogel, C. H. de. (2009). *Notitie voorbereiding evaluatie beleidsprogramma Eengerelateerd geweld*. Den Haag: WODC.

Noot 11 Op het thema lokaal bestuurlijk aanpak werd geen apart deelproject gestart.

Noot 12 TK vergaderjaar 2005-2006, 30 388, nr. 6.

In het programma werd de werkdefinitie van eengerelateerd geweld van Ferwerda en Van Leiden (2005) gehanteerd.

'Eengerelateerd geweld is elke vorm van geestelijk of lichamelijk geweld gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op (een dreiging van) schending van eer van een man of vrouw en daarmee van zijn of haar familie waarvan de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken'.

1.3 Doel van het onderzoek

Bij afsluiting van het programma heeft de minister toegezegd dat een evaluatie zou worden uitgevoerd op de diverse thema's van het programma¹³. In opdracht van het WODC heeft DSP-groep tussen oktober 2011 en april 2012 een evaluatie van het project 'de strafrechtelijke aanpak van eengerelateerd geweld' uitgevoerd. De evaluatie dient enerzijds ter verantwoording van het deel 'strafrechtelijke aanpak' uit het programma Eengerelateerd Geweld (2006-2010) in de afgelopen jaren. Anderzijds zullen de bevindingen worden benut ten behoeve van de reguliere werkzaamheden op dit terrein bij het Ministerie van Veiligheid & Justitie¹⁴.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we in de onderzoeksaanpak de probleemstelling en onderzoeksvragen en de onderzoeksmethoden. In hoofdstuk 3 komen vervolgens de opzet van de strafrechtelijke aanpak van eengerelateerd geweld en de hoofdlijnen waarop aanpak zich richtte aan bod. In de hoofdstukken 4 t/m 8 beschrijven we per hoofdlijn de voorgenomen activiteiten en de resultaten op deze de activiteiten op landelijk niveau. We beoordelen de resultaten op basis van een door DSP-groep ontwikkeld beoordelingskader. In hoofdstuk 4 komt de uitrol van de methode Landelijk Expertise Centrum eengerelateerd geweld (LEC EGG) aan bod en in hoofdstuk 5 activiteiten op gebied van randvoorwaarden. Hoofdstuk 6 richt zich op samenwerking, hoofdstuk 7 op deskundigheidsbevordering en hoofdstuk 8 beschrijft de resultaten op het gebied van registratie. In hoofdstuk 9 beschrijven we de aanpak van eengerelateerd geweld in vijf geselecteerde regio's en in hoofdstuk 10 vergelijken en beoordelen we de aanpak in deze regio's. Tot slot geven we in hoofdstuk 11 de conclusies aan de hand van de beantwoording van de onderzoeksvragen.

In de bijlagen van de rapportage staan een stroomschema over de methode LEC EGG (B1), literatuurlijst (B2), afkortingenlijst (B3) en tot slot de samenstelling van de begeleidingscommissie (B4).

Noot 13 TK vergaderjaar 2010-2011, 30 388, nr. 40, p 3.

Noot 14 Startnotitie WODC, d.d. 15 september 2011.

2 Onderzoeksaanpak

2.1 Probleemstelling en onderzoeksvragen

In het onderzoek staat de volgende probleemstelling centraal:

In hoeverre heeft het 'project strafrechtelijke aanpak' uit het programma eengerelateerd geweld uitvoering gekregen? Wat zijn de opbrengsten voor de praktijk van de strafrechtelijke aanpak en wat wordt (nog) gemist?

Onderzoeksvragen

De probleemstelling is in het onderzoek vertaald naar de volgende zes deelvragen:

- 1 Welke voorgenomen resultaten zijn bereikt binnen de strafrechtelijke aanpak van eengerelateerd geweld? Welke verklaringen zijn er voor het niet behalen van resultaten?
- 2 Wat droegen de verschillende betrokken organisaties bij aan de resultaten van de strafrechtelijke aanpak? Hoe staan de bereikte resultaten in verhouding tot de subdoelen?
- 3 In welke mate is vooruitgang geboekt op de doelstellingen van de strafrechtelijke aanpak? Welke activiteiten droegen hieraan bij?
- 4 Hoe loopt op dit moment de samenwerking en gegevensuitwisseling, met name tussen vrouwenopvang en politie?
- 5 Welke knelpunten en verbeterpunten worden gesignaleerd binnen de strafrechtelijke aanpak van eengerelateerd geweld?

2.2 Onderzoek in twee fasen

De evaluatie van de strafrechtelijke aanpak viel globaal uiteen in twee fasen: onderzoek naar resultaten op landelijk niveau en onderzoek naar doorwerking op regionaal niveau. Op basis van interviews met landelijk betrokkenen en een internet enquête onder alle regio's, is een selectie gemaakt van regio's die in het verdiepende regionale onderzoek betrokken zouden worden.

Bij de selectie van de regio's is rekening gehouden met:

- geografische spreiding (rekening houdende met de indeling bij de toekomstige Nationale Politie);
- variatie in de mate waarin gebruik is gemaakt van de landelijke werkwijze en ondersteuning van het LEC EGG.

De volgende regio's zijn geselecteerd:

- Amsterdam
- Fryslân, Drenthe en Groningen (tussen deze regio's bestaat nauwe samenwerking)
- Limburg Noord
- Utrecht
- Zuid-Holland Zuid

Alle geselecteerde regio's waren bereid mee te werken aan het verdiepingsonderzoek.

2.3 Methoden van onderzoek

2.3.1 Documentenanalyse

Om een beeld te krijgen van de doelstellingen, voorgenomen activiteiten en uitgevoerde activiteiten binnen de strafrechtelijke aanpak baseerden we ons op de volgende documenten (zie bijlage B2 voor een volledige literatuurlijst):

- Tweede Kamer stukken en Handelingen uit dossier 30 388;
- brieven van het ministerie van Justitie aan politie, korpsbeheerders, Openbaar Ministerie, Raad voor de Rechtspraak;
- planningsoverzichten programma eengerelateerd geweld;
- onderzoeksrapporten en publicaties LEC EGG (deelrapporten 1,2 en 3, Je eer of je leven);
- brochure Privacyaspecten bij de aanpak van eengerelateerd geweld en ernstige dreiging, Ministeries van Justitie en BZK;
- werkplannen LEC EGG 2009-2010, 2010-2011 en 2011-2012;
- protocol Samenwerkingsverband regio Haaglanden;
- voortgangsrapportages van politieregio's aan het projectbureau uit 2009, 2010 en 2011;
- voortgangsverslagen over voortgang uitrol methode 'Herkenning en aanpak van Eengerelateerd Geweld' bij de politie (2009 en 2010);
- notitie 'Aanpak Eengerelateerd geweld en de vorming van een Nationale politie', van 20 september 2011.

2.3.2 Interviews

Landelijk niveau

In de eerste fase van het onderzoek voerden we 11 interviews¹⁵ uit met functionarissen van de organisaties die betrokken waren bij de landelijke uitvoering van de strafrechtelijke aanpak. Om het mogelijk te maken een goed beeld te krijgen van de uitvoering van de aanpak in de gehele onderzoeksperiode zijn zoveel mogelijk respondenten geïnterviewd die langere tijd betrokken zijn of waren bij de aanpak.

Noot 15 Waarvan één groepsinterview met vier functionarissen van de Politieacademie.

Tabel 2.1 **Interviews met betrokkenen landelijke aanpak**

Organisatie	Functie
Ministerie van Veiligheid en Justitie	Voormalig projectleider strafrechtelijke aanpak Voormalig accountmanager/programmaleider Programma EGG
LEC EGG	Hoofd wetenschappelijk onderzoek
Openbaar Ministerie - Parket Generaal	Voormalig en huidig beleidsmedewerker huiselijk en eengerelateerd geweld
Federatie Opvang	Plaatsvervangend directeur
Raad voor de Rechtspraak	Rechter, voormalig contactpersoon EGG Wetenschappelijk adviseur RvdR
Immigratie en Naturalisatie Dienst	Contactpersoon EGG (uitvoerend medewerker)
Studiecentrum Rechtspleging	Huidig cursuscoördinator SSR Cursusleider EGG (extern)
Politie academie	Drie docenten (van wie één betrokken bij de ontwikkeling van modules) en adviseur communicatie

De interviews zijn grotendeels uitgevoerd zoals gepland, met uitzondering van de interviews over de deskundigheidsbevordering bij de SSR. Omdat de huidige cursuscoördinator nog maar korte tijd in haar functie werkzaam was en zij weinig op de hoogte was van de opzet en eerdere uitvoering van de cursus eengerelateerd geweld, hebben we aanvullend één van de externe cursusleiders van de training geïnterviewd. Hij is vanaf de start betrokken geweest bij de opzet en uitvoering van de cursus van de SSR.

Semigestructureerde vragenlijst

De interviews vonden plaats aan de hand van semigestructureerde vragenlijsten. De volgende onderwerpen kwamen aan bod in de interviews met landelijke partners:

- uitgevoerde activiteiten in het kader van de aanpak;
- bereikte en niet bereikte resultaten;
- redenen voor niet bereiken van resultaten;
- visie op doelbereik directe doelen (gebruik makend van indicatoren);
- visie op doelbereik einddoelen (gebruik makend van indicatoren);
- visie op wat nog moet gebeuren.

Regionaal niveau

In de vijf geselecteerde regio's hebben we de belangrijkste ketenpartners die betrokken zijn bij de strafrechtelijke aanpak eengerelateerd geweld geïnterviewd. In totaal zijn twintig interviews uitgevoerd (zie tabel 2.2).

Tabel 2.2 Interviews met betrokkenen in geselecteerde regio's

Regio	Amsterdam-Amstelland	Fryslân etc.	Limburg Noord	Utrecht	Zuid-Holland Zuid
Contactfunctionaris politie	1	1	1	1	1
Contactfunctionaris OM	1	1	1	1	1
Medewerker vrouwenopvang	-	1	1	-	-
Overige hulpverlening	1 ¹	-	-	2 ²	-
Gemeente	1	1	1	2	-
Overig	-	-	-	-	-
Totaal aantal interviews	4	4	4	6	2

¹ Meldpunt Eergerelateerd Geweld – Blijfgroep

² Steunpunt Huiselijk Geweld

Semigestructureerde vragenlijst

De interviews vonden plaats aan de hand van semigestructureerde vragenlijsten. In het verdiepend onderzoek in de regio's kwamen de volgende onderwerpen in de interviews aan bod:

- implementatie en toepassing van de landelijke werkwijze;
- registratie van zaken van eergerelateerd geweld;
- samenwerking en informatiedeling;
- deskundigheidsbevordering in de regio;
- progressie op de doelstellingen;
- knelpunten, belemmeringen en lessen.

2.3.3 Analyse registraties

Analyse van registraties bij LEC EGG

Het Landelijk Expertisecentrum EGG heeft de afgelopen jaren registraties bijgehouden in een voortgangssysteem. Deze registraties zijn opgevraagd bij het LEC EGG en tevens is gebruik gemaakt van reeds gepubliceerde cijfers¹⁶. De registraties zijn benut om zicht te krijgen op de ontwikkeling in de afgelopen jaren op:

- het aantal zaken dat is aangemeld bij het LEC EGG;
- de regio waar de zaak geregistreerd is¹⁷;
- de aanvrager (politie of andere organisatie).

Analyse registraties politieacademie en SSR

Om te bepalen in hoeverre de resultaten op de aanpak 'Deskundigheidsbevordering' zijn behaald, hebben we bij de Politieacademie en SSR gegevens opgevraagd en geanalyseerd over de

Noot 16 Janssen, J., & Sanberg, R. (2010). *Inzicht in cijfers. Mogelijke eorzaken in 2007, 2008 en 2009*. Den Haag: LEC EGG.

Noot 17 Het LEC EGG registreert zaken die bij hen aangemeld worden onder de regio van herkomst van het slachtoffer en dus niet de regio waarin het slachtoffer eventueel opgevangen wordt.

deelnemers aan opleidingen in de afgelopen jaren. Hierbij zijn de volgende gegevens gebruikt:

- aantal deelnemers aan de verschillende trainingen over eengerelateerd geweld (Politieacademie)¹⁸;
- aantal, type en werkregio van functionarissen van het Openbaar Ministerie (OM) die de opleidingsmodule eengerelateerd geweld hebben gevolgd (SSR);
- aantal, type en werkregio van functionarissen bij de Zittende Magistratuur (ZM) die de opleidingsmodule eengerelateerd geweld hebben gevolgd (SSR).

Analyse registraties regionale politie en OM

Bij de politie en OM in de geselecteerde verdiepingsregio's hebben we de beschikbare registraties opgevraagd aangaande eengerelateerd geweld. Voor zover beschikbaar, vroegen we de volgende gegevens:

- aantal (vermoedelijke) eengerelateerd geweld zaken in afgelopen jaren bij politie;
- aantal (vermoedelijke) eengerelateerd geweld zaken in afgelopen jaren bij OM;
- afdoening door OM.

2.3.4 Internetenquête

Om een landelijk dekkend beeld te krijgen van de doorwerking van de strafrechtelijke aanpak, hebben we een enquête uitgezet onder de contactfunctionarissen eengerelateerd geweld in alle politieregio's.

In de vragenlijst kwamen de volgende onderwerpen aan bod:

- De aanstelling en opleiding van speciale functionarissen.
- In hoeverre ze werken volgens de methode LEC EGG (met de query en checklist).
- Hun gebruik van de expertise van het LEC EGG.
- De samenwerking met ketenpartners en de waardering hiervan.

Om te onderzoeken of deze resultaten volgens de politiefunctionarissen leiden tot de beoogde doelen vragen we in hoeverre de politiemedewerkers:

- in staat zijn eengerelateerd geweld te herkennen;
- slachtoffers kunnen helpen;
- daders kunnen opsporen en vervolgen.

De contactfunctionarissen EGG van 25 politieregio's hebben op 16 februari 2012 een mail ontvangen met een persoonlijke link naar de internetenquête. Zij kregen tot 1 maart 2012 de tijd om de enquête in te vullen. Naar contactfunctionarissen EGG die niet hadden gereageerd is nog een herinneringsmail gestuurd en tot slot is een aantal contactfunctionarissen die niet gereageerd hadden op ons verzoek telefonisch benaderd. In totaal hebben 20 contactfunctionarissen EGG de enquête ingevuld. In overleg heeft één contactfunctionaris EGG de enquête ingevuld namens de regio's Fryslân, Drenthe en Groningen¹⁹. Uiteindelijk heeft dit een respons opgeleverd van 88%.

Noot 18 Cijfers over type functie en werkregio waren niet beschikbaar.

Noot 19 Deze regio's hebben vanwege hun nauwe samenwerking dezelfde werkwijze.

2.3.5 Beoordelingskader

Omdat een uitgewerkt projectplan met meetbare doelen en subdoelen niet beschikbaar was, beoordeelden we de resultaten van de aanpak aan de hand van een vooraf opgesteld beoordelingskader. Hierin verbonden wij aan de voorgenomen activiteiten indicatoren op basis waarvan we beoordeelden in hoeverre activiteiten behaald zijn. Deze indicatoren zijn opgesteld op basis van analyse van documenten over de doelen van de aanpak en interviews met de voormalig projectleider en de hoofd wetenschappelijk onderzoek van het landelijke expertise centrum EGG (LEC EGG).

Iedere indicator werd gescoord op een driepuntschaal: +, +/-, -. Een indicator werd beoordeeld met een + als deze volledig behaald is en conform de planning, met een - als de indicator niet volledig behaald is. De indicator werd beoordeeld met een +/- als er aspecten wel en niet behaald zijn of als alle aspecten behaald zijn maar niet conform de oorspronkelijke planning. Voor sommige activiteiten is in de projectstukken geen duidelijke deadline beschreven. In dat geval werd bij de beoordeling met het tijdsaspect geen rekening gehouden.

3 Strafrechtelijke aanpak eengerelateerd geweld

3.1 Doelstellingen

De minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie benoemde in een brief naar de Tweede Kamer²⁰ als doelstelling voor het programma: 'de problematiek van eengerelateerd geweld verder inzichtelijk te maken en intensiveringen in de aanpak tot stand te brengen'. In september 2006 presenteert de minister de volgende tien doelstellingen als programmadoelen:

- 1 Slachtoffers en risicogemeenschappen zijn weerbaar bij eengerelateerd geweld.
- 2 Hulpverleners zijn in staat (dreiging van) eengerelateerd geweld te herkennen.
- 3 Hulpverleners zijn in staat (potentiële) slachtoffers van eengerelateerd geweld te helpen.
- 4 Hulpverleners werken onderling samen.
- 5 Instellingen werken met gemeenschappen samen.
- 6 Het aanbod aan opvangplaatsen is toereikend voor de (potentiële) slachtoffers van eengerelateerd geweld.
- 7 Politie en Justitie zijn in staat om daders van eengerelateerd geweld op te sporen en te vervolgen.
- 8 Inzicht in het verschijnsel eengerelateerd geweld is op gedegen en feitelijk onderzoek gebaseerd.
- 9 Politie, Vrouwenopvang, Openbaar Ministerie en andere relevante instanties registreren zaken van eengerelateerd geweld eenduidig.
- 10 De aanpak voor het tegengaan van eengerelateerd geweld is integraal.

Deze algemene doelstellingen zijn gedurende het gehele programma ongewijzigd gebleven.

Aangaande de strafrechtelijke aanpak werden de doelen gespecificeerd naar²¹:

- verhogen van deskundigheid binnen de gehele keten op het onderscheiden terrein;
- kwaliteit van de opsporing, vervolging en afdoening van zaken te borgen;
- zodanige registratie tot stand brengen, dat aard en omvang op eenduidige wijze inzichtelijk kunnen worden gemaakt.

Binnen het programma zijn geen concrete werkdoelstellingen geformuleerd, maar slechts algemene programmadoelen. De projectleider vertaalde deze programmadoelen wel naar concrete activiteiten. De voortgang van het project is vervolgens steeds gerapporteerd op basis van de resultaten op de activiteiten.

In voorbereiding op de evaluatie van het programma, heeft het WODC in 2009 retrospectief de doel-middelrelaties in het programma beschreven²². Deze verheldering van doel-middelrelaties had

Noot 20 TK vergaderjaar 2005-2006, 30 388, nr. 6.

Noot 21 Brief minister van Justitie aan korpschefs van politie, d.d. 30 maart 2007.

als doel een evaluatie van het programma voor te bereiden, maar was ook ter ondersteuning van de programmamanager om meer zicht te krijgen op de programmalijnen en activiteiten daarbinnen.

In de notitie benoemt het WODC de belangrijkste doelstellingen voor de strafrechtelijke aanpak:

- Hulpverleners zijn in staat (dreiging van) eengerelateerd geweld te herkennen.
- Hulpverleners zijn in staat (potentiële) slachtoffers van eengerelateerd geweld te helpen.
- Politie en Justitie zijn in staat om daders van eengerelateerd geweld op te sporen en te vervolgen.
- Politie, Vrouwenopvang, OM en andere relevante instanties registreren zaken van eengerelateerd geweld eenduidig.

De doel-middelrelaties die door het WODC gereconstrueerd zijn gelden als uitgangspunt voor deze evaluatie.

3.2 Hoofdlijnen van de aanpak

Op grond van de interviews en documenten onderscheiden wij binnen de strafrechtelijke aanpak vijf hoofdlijnen.

Uitrol landelijke methode LEC EGG

Tijdens de pilot in Haaglanden is een methode ontwikkeld voor de herkenning, analyse en aanpak van eengerelateerd geweld bij de politie. Deze methode is uitgewerkt in de periode daarna, toen de unit MEP reeds de rol van LEC EGG had gekregen en werd daarom methode LEC EGG genoemd. De methode moest binnen de strafrechtelijke aanpak van eengerelateerd geweld de leidende werkwijze worden. De methode, bestaande uit een systematiek van rode vlaggen, het toepassen van een query, het invoeren van checklists en het uitwerken van een plan van aanpak, moest daartoe uitgerold worden over alle politieregio's.

Na de pilot is de unit MEP van de regio Haaglanden gaan fungeren als het Landelijk Expertise Centrum over eengerelateerd geweld. In die rol ondersteunt het centrum de politieregio's bij de uitvoering van de methode en kan bevroegd worden in complexe zaken. Het LEC EGG voert tevens wetenschappelijk onderzoek uit ten behoeve van (door)ontwikkeling van de methodiek en onderwijs over eengerelateerd geweld.

De uitrol van de landelijke methode LEC EGG is gericht op de volgende doelstellingen:

- Hulpverleners zijn in staat (dreiging van) eengerelateerd geweld te herkennen.
- Hulpverleners zijn in staat (potentiële) slachtoffers van eengerelateerd geweld te helpen.
- Politie en Justitie zijn in staat om daders van eengerelateerd geweld op te sporen en te vervolgen.

Noot 22 Kogel, C.H. de, *Vorbereiding evaluatie beleidsprogramma Eengerelateerd geweld*. Den Haag: WODC. (2009)

Realiseren randvoorwaarden

Een aantal activiteiten binnen het programma moest randvoorwaarden scheppen om de aanpak van eengerelateerd geweld mogelijk te maken en uiteindelijk te borgen binnen de strafrechtketen. Deze activiteiten hebben betrekking op financiering bij de politie en beleid van het OM.

Deze beleidsactiviteiten zijn voornamelijk gericht op de doelstelling “Politie en Justitie zijn in staat om daders van eengerelateerd geweld op te sporen en te vervolgen”.

Verbeteren samenwerking

Een goede samenwerking tussen de partners die betrokken zijn bij de strafrechtelijke aanpak van eengerelateerd geweld, zowel de strafrechtelijke partners als de hulpverleningspartners, was een ander speerpunt binnen de aanpak. Door middel van samenwerkingsconvenanten en protocollen moest deze samenwerking gefaciliteerd worden en knelpunten op het gebied van privacy opgelost worden.

De activiteiten op het gebied van samenwerking dragen uiteindelijk bij aan de doelstellingen:

- Hulpverleners²³ zijn in staat (potentiële) slachtoffers van eengerelateerd geweld te helpen.
- Politie en Justitie zijn in staat om daders van eengerelateerd geweld op te sporen respectievelijk te vervolgen.

Deskundigheidsbevordering

Ook onderwijs aan de verschillende partners in de strafrechtketen was een belangrijk speerpunt binnen de aanpak. Zowel scholing van nieuwe medewerkers (bij de politie) als nascholing van functionarissen die al in de praktijk te maken kunnen krijgen met eengerelateerd geweld (politie, OM en ZM) stond op de agenda. De herkenning van eengerelateerd geweld, de toepassing van de LEC EGG-methode en de verdere (strafrechtelijke) aanpak staan hierbij centraal.

De deskundigheidsbevordering is gericht op de doelstellingen:

- Hulpverleners zijn in staat (dreiging van) eengerelateerd geweld te herkennen.
- Hulpverleners zijn in staat (potentiële) slachtoffers van eengerelateerd geweld te helpen.
- Politie en Justitie zijn in staat om daders van eengerelateerd geweld op te sporen en te vervolgen.

Registratie

Laatste onderdeel van de strafrechtelijke aanpak van eengerelateerd geweld is het opzetten van een eenduidig registratiesysteem. Ten einde inzicht te krijgen in de omvang en aard van eengerelateerd geweld, is eenduidige registratie bij de verschillende ketenpartners nodig. Hiertoe moest een systematiek worden ontwikkeld binnen de politie voor registratie van mogelijke eezaken. Ook in de bestaande bedrijfsprocessensystemen van politie en OM moesten mogelijkheden worden ingevoegd om eengerelateerd geweld herkenbaar te maken in de registraties.

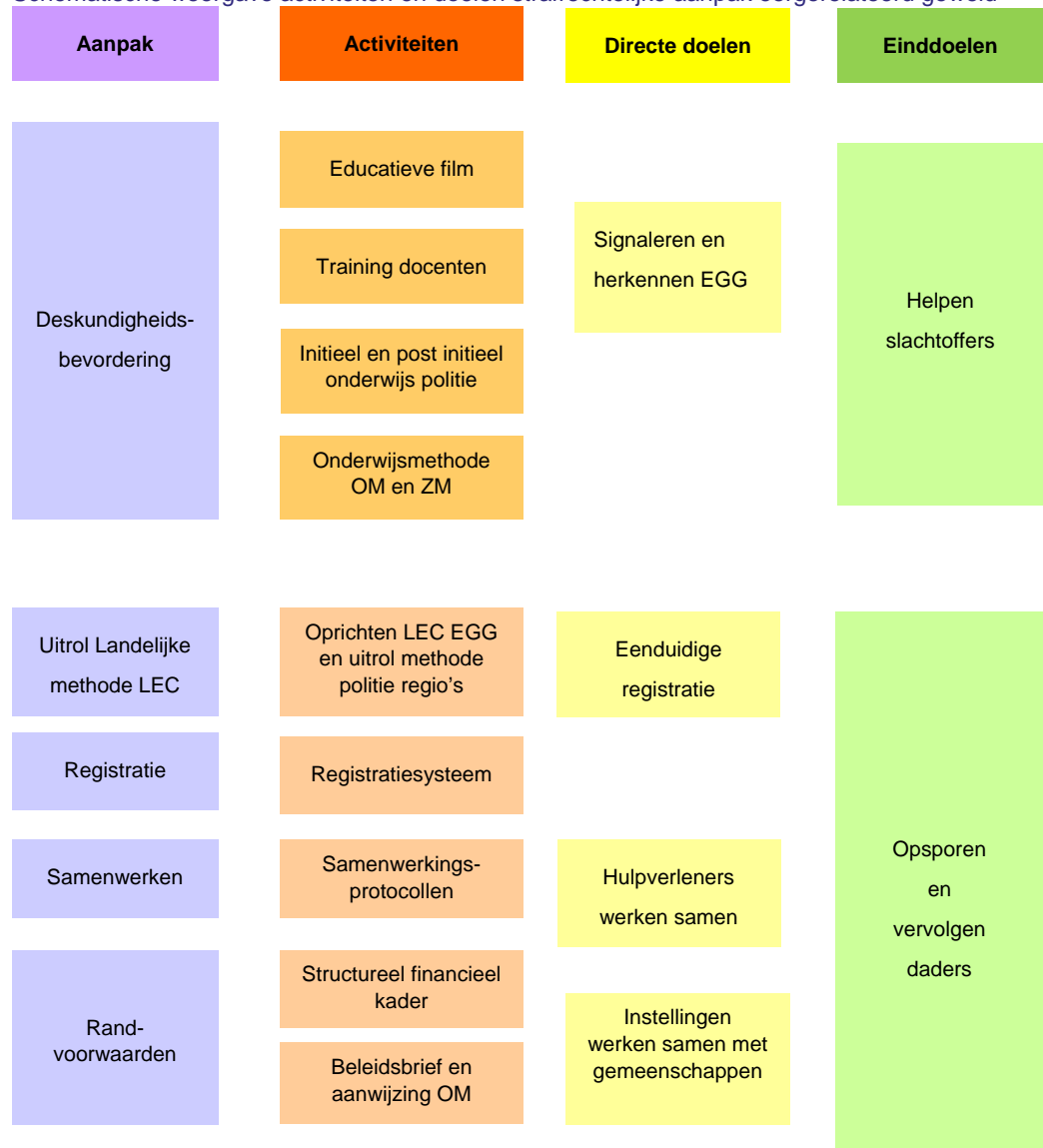
Noot 23 Met hulpverleners is in deze context bedoeld op *politiefunctionarissen*, zie de Kogel (2009).

Doel van een eenduidige registratie²⁴ is inzicht te krijgen in oorzaken om uiteindelijk de opsporing en vervolging van eengerelateerd geweld te verbeteren.

In figuur 3.1 geven we de aanpak schematisch weer in termen van activiteiten (middelen) en doelen. In het schema is onderscheid gemaakt tussen directe doelen en einddoelen. Het huidige onderzoek richt zich op het meten van de resultaten op activiteiten en directe doelen. In hoeverre er op de einddoelen resultaten behaald zijn, kon binnen de reikwijdte van deze evaluatie niet worden vastgesteld, conform de onderzoeksvragen die het WODC in de startnotitie heeft verbonden aan deze evaluatie. Het vaststellen van resultaten op de einddoelen zou heel lastig in beeld te brengen zijn en een heel andersoortig effectonderzoek vergen. Bovendien blijken de resultaten van de strafrechtelijke aanpak vaak nog relatief recent behaald te zijn, waardoor de verstreken tijd te beperkt is om enig bereik op einddoelen te mogen verwachten. Wel wordt in deze evaluatie beoordeeld in hoeverre de resultaten op activiteiten bijdragen aan de mogelijkheden om de einddoelen te behalen, dat wil zeggen in hoeverre ze de juiste voorwaarden scheppen.

Noot 24 Iets dat binnen het programma als doel op zich werd geformuleerd.

Figuur 3.1 Schematische weergave activiteiten en doelen strafrechtelijke aanpak eergeerelateerd geweld

3.3 Projectaansturing

De aansturing van het gehele interdepartementale programma werd verzorgd door een programmabureau bestaande uit vier personen waaronder een programmamanager²⁵, ondergebracht bij het Ministerie van Justitie. Eind 2008 stopte de toenmalige programmamanager en werd zijn rol overgenomen door de accountmanager vanuit de projectdirectie van Veiligheid Begint bij Voorkomen die eerdergerelateerd geweld in zijn portefeuille had.

Voor de drie deelprojecten werden projectleiders aangesteld vanuit de ministeries van Justitie, VWS en VROM (WWI). Opvallend is dat BZK geen grote rol speelde in het programma, terwijl dat ministerie gedurende bijna de gehele looptijd van het programma wel medeverantwoordelijk is voor de politie. Hoewel geregeld overleg en uitwisseling plaatsvonden tussen de drie projectleiders, signaleren zowel de voormalig projectleider strafrechtelijke aanpak als de coördinerend accountmanager van het gehele programma dat er weinig samenhang tussen de drie deelprojecten (zie par. 1.2) was.

De projectleider voor de strafrechtelijke aanpak werd medio 2006 aangesteld²⁶. Deze projectleider werd ondersteund door een commissaris van de politie Haaglanden die als liaison tussen de politiekorpsen en programmabureau ging fungeren.

Het duo startte snel hierna met de introductie van de aanpak bij de verschillende ketenpartners. Korpschefs, korpsbeheerders, College van Procureurs-generaal (OM) en Raad voor de Rechtspraak (ZM) werden per brief ingelicht en om medewerking verzocht. Voorts maakten de projectleider en liaison ook een rondgang langs deze ketenpartners, waarin alle politieregio's afzonderlijk bezocht zijn. Er waren volgens hen duidelijke verschillen in de mate waarin korpsen direct tot actie overgingen, afwachtend of zelfs afhoudend reageerden. Het College van Procureurs-generaal heeft er voor gezorgd dat het onderwerp geprioriteerd werd bij de regioparketten van het Openbaar Ministerie.

Het duurde ruim een jaar voordat contact gelegd kon worden bij de zittende magistratuur. Op de brief aan de Raad voor de Rechtspraak kwam geen reactie en het lukte niet om een aanspreekpunt/contactpersoon te krijgen binnen de Raad. Uiteindelijk is er via de minister voor gezorgd dat de projectleider de aanpak kon toelichten tijdens een bijeenkomst van het Landelijk overleg voorzitters strafsectoren (LOVS).

Evaluatie

Vanaf het begin van het programma is er veel aandacht geweest vanuit de Tweede Kamer voor evaluatie van het programma. De Kamer werd halfjaarlijks door middel van voortgangsrapportages/planningsoverzichten op de hoogte gehouden. Daarnaast werd aan het einde van de programma door de minister toegezegd dat op de verschillende thema's van het programma evaluatie plaats zou vinden²⁷

Noot 25 TK 2005-2006, 30 388, nr. 3.

Noot 26 Op dat moment liepen de twee andere deelprojecten reeds een half jaar.

Noot 27 TK 2005-2006, 30 388, nr. 40, p 3.

3.4 Tijdslijn strafrechtelijke aanpak eerge relateerd geweld

De gebeurtenissen binnen de strafrechtelijke aanpak zijn in tabel 3.1 in een schema geplaatst. Hierin wordt zichtbaar dat de eerste jaren van de aanpak zich vooral richtte op voorbereidende activiteiten zoals inlichten van ketenpartners, bijeenkomsten organiseren en dat de uitvoering van daadwerkelijke activiteiten pas vanaf 2008-2009 op gang kwam.

Tabel 3.1 Belangrijke gebeurtenissen strafrechtelijke aanpak eerge relateerd geweld

2004	<i>begin</i>	start pilot Multi-Etnisch Politiewerk (MEP)
2005	<i>eind</i>	verzoek programma EGG vanuit TK
2006	<i>begin</i>	start interdepartementaal programma EGG
	<i>begin</i>	2 Kamerdebatten over EGG
	<i>medio</i>	start projectleider strafrechtelijke aanpak
	<i>najaar</i>	informerende hoofden parketten en korpsbeheerders beleidsbrief OM samenwerkingsconvenant Haaglanden
2007	<i>begin</i>	start bijeenkomsten contactfunctionarissen
	<i>mrt</i>	informerende korpschefs en RvdR
	<i>juni</i>	samenwerkingsprotocol gepubliceerd door Justitie
2008	<i>nov</i>	LEC EGG formele status
2009	<i>begin</i>	start cursussen OM en ZM en contactfunctionarissen
	<i>najaar</i>	nulmeting registraties start module EGG in initieel onderwijs
2010	<i>begin</i>	start werkgroep registraties
	<i>juni</i>	aanwijzing OM in werking
	<i>dec</i>	einde programma
2011	<i>begin</i>	Invoering registratie systematiek politie

4 Uitrol landelijke methode LEC EGG

4.1 Voorgenomen activiteiten

4.1.1 Landelijk Expertise Centrum EGG

Eén van de uitgangspunten bij de strafrechtelijke aanpak was het benutten van de ervaringen die het korps Haaglanden in de unit Multi-Etnisch Politiewerk (MEP) had opgedaan. Hiertoe moest vanuit deze unit een landelijk expertisecentrum worden opgezet dat door alle korpsen kon worden bevroegd in complexe gevallen van eengerelateerd geweld. Dit LEC had tot doel operationele ondersteuning te bieden aan de korpsen bij de uitvoering van eezaken. Verder zou het LEC een adviserende rol krijgen in de ontwikkeling van het Nederlands politieonderwijs met betrekking tot eengerelateerd geweld en wetenschappelijk onderzoek verrichten en coördineren op dit terrein²⁸.

Het raadplegen van het LEC EGG door de korpsen dient getrapt te gebeuren. Vermoedelijke eezaken moeten eerst bij de regionale contactfunctionaris (zie ook 3.1.2) neergelegd worden. Deze kan vervolgens in complexe zaken contact opnemen met het LEC EGG voor ondersteuning of inschakeling van een externe deskundige. Ook niet-politiële professionals moeten deze route naar het LEC EGG volgen. Bij de start van het LEC EGG is als doel gesteld dat zij steeds vaker alleen nog voor de complexe zaken worden ingeschakeld en de relatief simpele zaken door de regio's zelf worden afgehandeld.

4.1.2 Introductie en landelijke uitrol van de LEC EGG-methode bij de politieregio's

Binnen de strafrechtelijke aanpak eengerelateerd geweld werd tot doel gesteld om de door het LEC EGG ontwikkelde methode voor signalering van eengerelateerd geweld landelijk uit te rollen. De methodiek bestaat uit een aantal onderdelen. Zie bijlage B1 voor een stroomschema van het proces.

Rode vlaggen

Uit de pilot is gebleken dat er in de praktijk bepaalde 'rode vlaggen' zijn aan te wijzen als het gaat om mogelijk eengerelateerd geweld. De aanwezigheid van een rode vlag doet vermoeden dat er wellicht een factor van invloed zou kunnen zijn in een specifieke zaak. Op het moment dat er een 'rode vlag' wordt waargenomen is er nog niet noodzakelijkerwijs sprake van eengerelateerd geweld, maar moet de politie alert zijn op deze mogelijkheid.

Noot 28 Janssen, J. (2008). *Je eer of je leven*. Een verkenning van eezaken voor politieambtenaren en andere professionals. Stapel & De Koning.

Thema's waarop de rode vlaggen betrekking hebben:

- 1 aanleiding tot eerherstel;
- 2 vormen van eerherstel;
- 3 kenmerken van eercodes en achtergronden van betrokkenen²⁹.

De rode vlaggenmethode is niet gebaseerd op de werkdefinitie van eengerelateerd geweld van Ferwerda en Van Leiden (2005). Dit komt enerzijds doordat de rode vlaggen methodiek al eerder ontwikkeld werd dan de definitie beschikbaar kwam. Anderzijds speelt volgens betrokkenen van het LEC EGG dat de Ferwerda-definitie heel geschikt is voor het beleid, maar niet toepasbaar blijkt in de praktijk. Doordat de definitie gebaseerd is op een aantal abstracte begrippen die vaak in een vroeg stadium nog niet bekend zijn, is de definitie niet geschikt voor een vroege herkenning van eengerelateerd geweld.

Query

Tijdens de pilot is de systematiek van de rode vlaggen vertaald naar een query. Met deze query kan een elektronische zoekslag gemaakt worden in politieke informatiesystemen naar mogelijke eorzaken. De query maakt een grofmazige selectie van mogelijke eorzaken op basis van de rode vlaggen systematiek. De output moet daarom handmatig worden nagelopen. Afhankelijk van de hoeveelheid output verdient het daarom voorkeur om de query regelmatig (dagelijks) draaien om de werkbelasting voor degene die de output verwerkt beperkt te houden. Gebruik van de query is geen doel op zich, het is een hulpmiddel bij het identificeren van mogelijke eorzaken.

Checklist

Over zaken waarbij na het uitvoeren van de query en de handmatige check een vermoeden van eengerelateerd geweld bestaat, moet volgens de LEC EGG methode een checklist worden ingevuld. De checklist is een lijst met vragen en tips die helpen bij het in kaart brengen van verschillende verhaallijnen in een casus. De verzamelde informatie vormt het fundament onder de analyse en daarmee de aanpak. In de checklist wordt ook aangegeven dat gebruik kan worden gemaakt van een externe deskundige (eventueel via bemiddeling LEC EGG).

Contactfunctionarissen bij korpsen

Ondersteunend aan de methodiek werden de korpsen vanuit het programma verzocht tenminste één contactfunctionaris aan te wijzen voor eengerelateerd geweld. Deze contactfunctionaris is binnen zijn regio verantwoordelijk voor operationele advisering en ondersteuning bij zaken waar eer (mogelijk) een rol speelt door middel van het toepassen van de methode LEC EGG. Bij complexe zaken is hij de aangewezen schakel tussen het eigen korps en het LEC EGG. Het beoogde functieniveau voor deze functionaris was inspecteur van politie in een executieve functie. Naast deze operationele contactfunctionarissen werden de korpsen verzocht één aanspreekbare portefeuillehouder (op niveau van regio directie of districtschef) aan te wijzen.

Noot 29 Uit onderzoek van Janssen (2008) naar het werken met deze rode vlaggen blijkt onder andere dat de laatste set vlaggen (kenmerken van eercodes) zeer interessant is, maar in de praktijk blijkt dat het identificeren van waarschuwingssignalen, die duiden op actieve aanwezigheid van eercodes die eigenrichting stimuleren, lastig is en een buitengewoon genuanceerd gebruik vereist.

4.1.3 Onderzoek door LEC EGG

Het LEC EGG heeft ook als taak wetenschappelijk onderzoek naar eengerelateerd geweld uit te voeren. Dit onderzoek moet bijdragen aan het inzicht over de achtergrond van het fenomeen. Dit vergrote inzicht heeft uiteindelijk tot doel de methoden en technieken ten behoeve van de signalering en aanpak van eengerelateerd geweld vergroten en een eenduidige werkwijze binnen de politie in Nederland bevorderen³⁰. Ook moet het LEC EGG en het onderzoeksmateriaal dat zij oplevert, een bijdrage leveren aan het onderwijs over eengerelateerd geweld.

Hieronder illustreren we het proces van de methode LEC EGG aan de hand van een fictieve casus³¹. In deze casus geven we de stappen in de methode weer en de mogelijke maatregelen of stappen die genomen kunnen worden.

Casus: Yasmina

Vanuit de query komt een zaak naar boven waarin een meisje aangifte heeft gedaan bij de politie van bedreiging door haar broers. Het meisje vertelt dat ze contact heeft met jongens, waarbij seksuele toespelingen zijn gemaakt die gefilmd zijn. Ze is bang dat haar broers haar klappen zullen geven als deze films openbaar worden. De query geeft een hit omdat het gaat om bedreiging (rode vlag: vorm van eerherstel) naar aanleiding van seksueel gedrag (rode vlag: aanleiding tot eerherstel) van een Irakees meisje (rode vlag: achtergronden betrokkenen). De regionaal coördinator die deze zaak onder ogen krijgt vraagt de politiemedewerker die de aangifte heeft opgenomen om de checklist in te vullen voor nadere informatie. In de checklist blijkt het te gaan om een 17-jarig meisje uit een traditioneel Irakees gezin. Het meisje blijkt niet alleen bedreigd te zijn door haar broers, maar ook al geslagen. Ook hebben de broers de jongens waarmee het meisje contact heeft gehad bedreigd. Het meisje geeft aan dat ze nog maagd is, maar dat haar broers anders aannemen en daar boos over zijn. De ouders blijken de broers te steunen en zijn bang dat het meisje als hoer wordt gezien door haar omgeving. De checklist wordt door de regionaal coördinator, die de zaak behoorlijk ernstig inschat, opgestuurd naar het LEC EGG voor advies. Het LEC EGG beoordeelt de zaak intern en schakelt geen extern deskundige in.

Advies: de politie doet een melding bij het OM in het kader van stelsel Bewaken en Beveiligen (zie 5.2.2). Het meisje wordt tijdelijk in een opvang geplaatst (in het kader van een voorlopige ondertoezichtstelling VOTS) om rust in de familie te krijgen en het meisje in veiligheid te stellen. Vervolgens inzetten op bemiddeling tussen de gezinsleden met als doel het meisje weer thuis te krijgen.

De regionaal coördinator neemt het advies van het LEC EGG over. De operationeel verantwoordelijke in de regio zorgt vervolgens dat er een plan van aanpak wordt gemaakt. Hierin staat dat in samenwerking met Bureau Jeugdzorg en de Vrouwenopvang wordt gezorgd dat het meisje een opvangplek krijgt en dat er bemiddelingsgespreken worden georganiseerd.

Noot 30 Werkplan 2011-2012 Landelijke Expertise Centrum Eengerelateerd Geweld.

Noot 31 De casus is gebaseerd op een casus uit: Deelrapport 2. (2009). Analyse van mogelijke eorzaken: het gebruik van de checklist en inzet van externe deskundigen. Den Haag: LEC EGG. Deze casusbeschrijving is daarnaast ter controle voorgelegd aan het LEC EGG.

4.2 Uitvoering van activiteiten

4.2.1 Landelijke Expertise Centrum EGG

Bij de start van het interdepartementale programma eegerelateerd geweld in 2006 kreeg de unit MEP (Haaglanden) de rol van landelijk expertise centrum op het gebied van eegerelateerd geweld. De expertise die in het korps Haaglanden was opgedaan tijdens de pilot, werd hiermee benut. Hoewel het LEC EGG deze rol al vanaf medio 2006 uitvoerde, heeft het pas per 1 november 2008 een formele status gekregen. Het LEC EGG werd op dat moment officieel een zelfstandig centrum met een landelijke functie, uitsluitend gericht op eegerelateerd geweld³². Het centrum viel tot het einde van het programma in december 2010 onder verantwoordelijkheid van de minister van Justitie. Daarna werd de korpsbeheerder van regio Haaglanden verantwoordelijk.

Door de jaren heen zijn er bij het LEC EGG steeds meer aanvragen uit verschillende regio's in Nederland gekomen (zie tabel 4.1). Waar in 2007 en 2008 de politie Haaglanden nog het grootste deel van de zaken bij het LEC EGG aanbracht, verschoof dit vanaf 2009 naar andere regio's. Dit kan verklaard worden doordat regio's vanaf 2009 zelf aanvragen bij het LEC EGG konden gaan doen en niet meer via politie Haaglanden. Daarnaast verliepen aanvragen die eerder door andere organisaties zelf bij het LEC EGG werden gedaan vanaf 2009 via de regionale politie. Dit staat ook zo vermeld in de Aanwijzing huiselijke geweld en eegerelateerd geweld van het OM. Het totaal aantal aanvragen dat jaarlijks bij het LEC EGG binnenkomen is behoorlijk stabiel, afgezien van een stijging van het aantal aanvragen in 2008 en een daling van aanvragen in 2009. Rond deze tijd vond ook de verandering in werkwijze plaats wat mogelijk een verklaring is voor deze ontwikkeling van de aanmeldingen.

Noot 32 In tegenstelling tot de rol van de unit MEP die ook overige Multi etnische zaken op zich nam.

Tabel 4.1 Aanvragen door partners

	2007	2008	2009	2010	2011
Politie	424	499	430	495	503
• Politie Haaglanden	251	198	36	37	45
• Politie (andere regio's)	183	301	394	458	458
Politie België	-	-	6	1	1
Andere organisaties	59	54	9	2	-
• Vrouwenopvang	30	19	1	-	-
• IND	14	15	4	2	-
• AMK/BJZ/RvdK	7	7	2	-	-
• KMAR	2	-	-	-	-
• OM	1	2	-	-	-
• Overig	5	11	2	-	-
Totaal aantal zaken	493	553	445	498	504

Bron: cijfers LEC EGG.

Alle regiokorpsen deden een beroep op het LEC EGG in 2009, 2010 en 2011. De mate waarin regio's een beroep deden op het LEC EGG verschilde behoorlijk (zie tabel 4.2). Alleen regio's die meer dan twintig zaken bij het LEC EGG aanmeldden zijn apart opgenomen in de tabel³³. De politieregio's die de vier grote steden omvatten behoren in ieder geval tot de regio's die veel (mogelijke) eengerelateerd geweld zaken bij het LEC EGG aandroegen. Daarnaast is er een aantal regio's waar het hoge aantal zaken wordt veroorzaakt door de aanwezigheid van opvanginstellingen voor slachtoffers in de regio (Fryslân en Midden- West-Brabant). Uit de internetenquête blijkt ook dat regio's in verschillende gevallen het LEC EGG inschakelen: negen van de twintig regio's vroegen alleen ondersteuning in de meest complexe gevallen, vier regio's in een klein deel van de mogelijke eengerelateerd geweldzaken, drie regio's in een groot deel van de mogelijke eengerelateerd geweldzaken, één regio in (bijna) alle eengerelateerd geweldzaken en drie regio's gaven aan andere richtlijnen te gebruiken, waarbij bovenregionale zaken meerdere keren genoemd werd als reden om het LEC EGG in te schakelen.

Noot 33 Deze wijze van rapporteren is overgenomen van het LEC EGG die alleen regio's apart vermeld in zijn rapportages als ze meer dan 20 zaken aanmeldden.

Tabel 4.2 Aantal aanvragen per regio in 2009, 2010 en 2011³⁴

	2009	2010	2011
Amsterdam-Amstelland	24	33	32
Flevoland	*	15	26
Fryslân	20	28	24
Gelderland-Midden	*	24	18
Gelderland-Zuid	*	23	14
Groningen	*	10	21
Haaglanden	36	37	45
Limburg-Zuid	*	27	9
Midden- West Brabant	38	19	41
Noord-Holland Noord	50	45	37
Noord-Oost Gelderland	23	14	17
Rotterdam-Rijnmond	32	31	39
Utrecht	70	58	50
Zeeland	*	29	21
Overige regio's	137	102	109
Andere organisaties ²	15	3	1
Totaal aantal zaken	445	498	504

² Inclusief politie België

* over 2009 is het aantal aanvragen in deze regio's opgenomen onder 'overige regio's'. Het aantal aanvragen is in ieder geval lager dan 20.

Het type ondersteuning dat door het LEC EGG aan de regio's werd geboden, is meestal advies en/of analyse, zo blijkt uit de internetenquête. Dit kan telefonisch of per mail gaan. In sommige gevallen wordt een adviesrapportage opgemaakt. Het kan gaan om een advies naar aanleiding van een checklist of bij het bepalen van een plan van aanpak. Ook bij bemiddeling tussen slachtoffer en dader/gezin geeft het LEC EGG vaak advies. Andere genoemde diensten zijn: advies bij Team Grootschalig Onderzoek, verwijzing naar deskundige en noodbedvoorziening voor het slachtoffer.

De regio's zijn overwegend positief over de diensten van het LEC EGG. Zeven respondenten beoordeelden de ondersteuning als 'zeer goed', tien als 'goed' en de drie overige als 'redelijk'. Het advies wordt door de meeste regio's snel en zeer deskundig genoemd en de samenwerking prettig. De drie regio's die de diensten van het LEC EGG als redelijk beoordeelden gaven hiervoor de volgende redenen: adviezen zijn in deze complexe zaken soms te weinig maatwerk, kwaliteit is

Noot 34 Bron: cijfers LEC EGG.

afhankelijk van degene bij het LEC EGG die de zaak behandelt en het LEC EGG zou meer operationele ondersteuning moeten kunnen geven (ook fysiek). In de interviews in regio's kwam naar voren dat vooral de zaakondersteuning door het LEC EGG positief gewaardeerd wordt. De contactfunctionarissen geven aan dat op beleidsmatig niveau het LEC EGG een actievere rol zou kunnen spelen dan het nu doet. Voorbeelden van onderwerpen waar veel regio's mee worstelen en waarop het LEC EGG een rol zou kunnen spelen zijn volgens hen de inrichting van de aanpak binnen de Nationale politie en de aansluiting van het OM bij de aanpak.

Immigratie- en Naturalisatie Dienst (IND)

Het LEC EGG speelt ook bij de behandeling van eerzaken door de IND een rol. De IND kan te maken krijgen met eengerelateerd geweld in twee verschillende situaties:

- Een slachtoffer zonder verblijfstitel vraagt op basis van dreiging van eengerelateerd geweld een verblijfstitel aan.
- Een slachtoffer van eengerelateerd geweld heeft een afhankelijke verblijfsstatus van degene die zijn of haar veiligheid bedreigt en vraagt een wijziging van deze verblijfsstatus aan.

Wanneer de IND met dergelijke zaken te maken krijgt, schakelt hij het LEC EGG in voor een analyse. Vaak loopt dit contact via de regionale politie die tegelijkertijd een rol speelt bij de bescherming en opvang van slachtoffers. Voor een analyse van de familiebanden van slachtoffers en/of daders, schakelen politie en LEC EGG de IND in (afdeling Genderzaken en mensenhandel).

In de Vreemdelingencirculaire is een afzonderlijke passage opgenomen, waarin het LEC EGG als enig expertisecentrum binnen de overheid is aangewezen en de door dit centrum opgestelde analyses als wettig bewijsmiddel worden aangemerkt³⁵.

Bij de start van het programma is door de toenmalige Minister van Vreemdelingenzaken en Integratie besloten dat slachtoffers van eengerelateerd geweld in Nederland konden verblijven indien zij in land van herkomst gevaar zouden lopen³⁶. Het LEC EGG geeft aan alleen een rol te spelen in zaken rondom verblijfstitel, niet in het kader van nieuwe asielaanvragen.

Zittende magistratuur

Via het Landelijk Overleg Voorzitters Strafsectoren is navraag gedaan bij tien rechtbanken en twee gerechtshoven naar hun bekendheid met het LEC EGG en zijn rapportages en analyses. Negen rechtbanken en één gerechtshof kenden het LEC EGG niet. Het gerechtshof dat wel te maken had gehad met de methode LEC EGG merkte op dat de checklist niet in het strafdossier wordt gevoegd. De rechtbank met ervaring met het LEC EGG geeft aan dat in een raatkamerdossier heel zelden een analyse van het LEC EGG aanwezig is. Deze informatie is nuttig voor de rechtbank omdat het een gestructureerd beeld van de zaak geeft. Het komt volgens deze rechtbank vaker voor dat de raatkamerofficier meldt dat een analyse is aangevraagd maar dat deze niet beschikbaar komt.

Noot 35 Dit voor de toepassing van de uitgebreidere toepassing van de Voorlopig Verblijfsregeling, die een financiële basis biedt aan de bedreigde vreemdeling, schorsing van een eventuele verwijdering uit Nederland, dan wel verstrekking van een al dan niet tijdelijke vergunning tot verblijf (Hoofdstuk B4 en B20).

Noot 36 Driessen, D. (2011). *Notitie Aanpak eengerelateerd geweld en de vorming van een Nationale Politie*.

4.2.2 Introductie en landelijke uitrol van de LEC EGG-methode

Aanstelling contactfunctionarissen

De korpsen konden bij de start van het programma zelf bepalen bij welke functionaris en afdeling de aanpak eengerelateerd geweld worden neergelegd. Bij de projectleiding bestonden wel ideeën over de gewenste wijze waarop de functie van contactfunctionaris zou worden ingebed in de korpsen, maar dit werd niet als zodanig vastgelegd. Hierdoor ontstond grote verscheidenheid, die er mede toe leidde dat de functie niet altijd op het gewenste niveau of binnen de gewenste afdeling werd ondergebracht. Zo bestaat de indruk dat de contactfunctionarissen vaak een te laag functieniveau hebben. Ook bleek de contactfunctionaris niet altijd een executieve functionaris. Er werd soms voor beleidsmedewerkers gekozen, aldus de voormalig projectleider en het LEC EGG.

Uit de internetenquête blijkt echter dat de huidige contactfunctionarissen ervaren politiemedewerkers zijn (met gemiddeld 25 dienstjaren bij de politie) die in de meeste gevallen de functie van (hoofd)inspecteur bekleden (14 van de 20³⁷).

In alle regio's zijn inmiddels contactfunctionarissen aangewezen. In 2007 waren in 15 regio's contactfunctionarissen aangesteld, in 2008 kwamen daar nog eens vijf regio's bij en de laatste vijf regio's hebben in 2009 hun contactfunctionaris aangewezen.

Het verloop onder contactfunctionarissen is aanzienlijk. Respondenten geven aan dat het steeds opnieuw moeten opleiden en inwerken van contactfunctionarissen een probleem vormt voor de continuïteit van de aanpak. Volgens de overzichten van de programmaleiding heeft slechts in zeven van de 25 regio's geen wisseling in contactfunctionaris plaatsgevonden (zie tabel 4.3). In tien regio's heeft één wisseling plaatsgevonden, in zes regio's twee wisselingen en in twee regio's drie of meer wisselingen. Ook in regio's waarin relatief laat een contactfunctionaris werd aangesteld hebben zich al weer wisselingen voorgedaan. Uit de internet-enquête blijkt dat een kwart van de huidig aangestelde contactfunctionarissen pas in 2011 gestart is. Overigens gaven 12 van de 20 respondenten aan dat zij in hun regio de eerste contactfunctionaris EGG zijn, wat in tegenspraak is met de cijfers van de programmaleiding. Dit doet vermoeden dat het in sommige gevallen heeft ontbroken aan een goede overdracht van taken door vertrekkende contactfunctionarissen.

Tabel 4.3 Aantal wisselingen in contactfunctionaris per jaar van eerste aanstelling

Aantal wisselingen	2007	2008	2009	Totaal
0	3	3	1	7
1	6	2	2	10
2	4	0	2	6
3 of meer	2	0	0	2
Totaal	15	5	5	25

Noot 37 De internet enquête werd door contactfunctionarissen in 20 van de 25 regio's ingevuld.

Van meet af aan konden de contactpersonen door het LEC EGG georganiseerde themadagen bijwonen en het speciaal hiervoor ontworpen onderwijsprogramma doorlopen (zie hoofdstuk 7).

Naast de aanstelling van contactfunctionarissen in alle politieregio's, hebben verschillende korpsen op eigen initiatief ook taakaccenthouders aangewezen. Uit de internetenquête blijkt dit in op één na alle regio's³⁸ het geval te zijn. Het aantal wisselt van twee tot 25 taakaccenthouders per regio (gemiddeld 11), vaak verdeeld over verschillende basisteams. Deze functionarissen (doorgaans rechercheurs of wijkagenten) zijn binnen hun werkeenheid (district, afdeling, bureau of unit) aanspreekpunt in hun bewakingsgebied als het gaat om de toepassing van de methode LEC EGG en de uitvoering van de daarbij behorende plannen van aanpak. De rol van de taakaccenthouders is niet altijd helder ingevuld, zo blijkt uit de interviews in de regio's.

Toepassing methode LEC EGG

Ook in de uitvoering van de methode LEC EGG is de korpsen redelijk wat vrijheid gelaten. Men is zijn verzocht de methode toe te passen, maar de inrichting hiervan konden ze zelf bepalen. Ook dit leidde tot regionale verschillen. Als voorbeeld in de interviews werd genoemd dat het uitlezen van de query soms door de contactpersoon of taakaccenthouder, maar ook door een regionale of district gebonden infofunctionaris gebeurt.

In de voortgangsoverzichten van de programmaleiding staat beschreven in hoeverre de query in de regio's beschikbaar was en werd gebruikt als dagelijks monitorinstrument. Op 1 januari 2009 werd de query in 9 regio's dagelijks toegepast. Op 1 januari 2010 pasten 8 regio's de query dagelijks toe. De toepassing van de query nam dus af in plaats van toe, mede veroorzaakt door problemen met het uitlezen van de query door de overstap naar het nieuwe bedrijfsprocessensysteem (BVH)³⁹. Over het gebruik van de query in 2010 en 2011 zijn door de projectleiding geen gegevens verzameld.

Een knelpunt bij het toepassen van de query is dat deze veel output geeft en dat capaciteit nodig is om deze output uit te lezen en te filteren, terwijl die capaciteit niet altijd beschikbaar is. Uit de internetenquête blijkt dat de query in sommige regio's tot wel 100 hits per keer oplevert, terwijl in andere regio's slechts enkele hits per keer naar boven komen. De verschillen zijn opmerkelijk, ook als rekening gehouden wordt met het verschil in grootte van de korpsen.

Over de mate waarin de checklist wordt toegepast is in de voortgangsrapportages geen informatie te vinden.

Recent is de checklist bijgesteld (zo worden bijvoorbeeld internetbedreigingen toegevoegd) en gezocht naar technische mogelijkheden om het gebruik te vereenvoudigen.

Ook in de internetenquête hebben we gevraagd naar het gebruik van de methode LEC EGG. Tabel 4.4 geeft een overzicht van de mate waarin korpsen nu gebruik maken van de verschillende

Noot 38 Zuid-Holland Zuid heeft geen taakaccenthouders aangesteld.

Noot 39 Zes regio's gaven aan op dat moment problemen te hebben met het uitlezen van de query door invoer van het nieuwe systeem.

onderdelen van de methode LEC EGG. Drie korpsen hebben de internet enquête niet ingevuld (Haaglanden, Midden- en West Brabant en Zaanstreek-Waterland). Er is geen indicatie dat dit leidt tot een vertekening van het beeld dat hier geschetst wordt, omdat in deze korpsen geen sprake is van gelijksoortige problemen of toepassing met de methode LEC EGG.

Tabel 4.4 **Gebruik methode LEC EGG volgens internetenquête**

Regio	Rode vlaggen	Query	Checklist EGG
Amsterdam-Amstelland	+	+	+
Brabant-Noord	+	-	+
Brabant-Zuid-Oost	-	+	+
Flevoland	+	+	+
Fryslân, Drenthe en Groningen)	+	+ ¹	+
Gelderland-Midden	+	+	+
Gelderland-Zuid	+	+	+
Gooi en Vechtstreek	+	+	+
Haaglanden	Onbekend	Onbekend	Onbekend
Hollands Midden	+	+	+
IJsselland	+	-	+
Kennemerland	+	+	+
Limburg-Noord	-	-	+
Limburg-Zuid	-	-	+
Midden- en West-Brabant	Onbekend	Onbekend	Onbekend
Noord- en Oost-Gelderland	-	+	+
Noord-Holland Noord	+	+	+
Rotterdam-Rijnmond	+	+	+
Twente	-	+	+
Utrecht	+	+	+
Zaanstreek-Waterland	Onbekend	Onbekend	Onbekend
Zeeland	+	+	+
Zuid-Holland Zuid	+	-	+

¹alleen in Fryslân wordt de automatische query gedraaid. In Drenthe en Groningen wordt handmatig gezocht.

+ betekent dat onderdeel wordt toegepast

- betekent dat onderdeel niet wordt toegepast

Onbekend betekent dat de regio niet heeft meegewerkt aan de internet enquête

De In de internetenquête komt naar voren dat nog altijd niet alle regio's de query toepassen. De query is niet overal toepasbaar doordat de wijze waarop de regio's BVH hebben ingevoerd en wordt onderhouden⁴⁰ verschillend is. Oorzaak hiervan ligt niet in de query maar in de systeemondersteuning door BVH in de regio's.

In tien van vijftien regio's die de query gebruiken wordt hij een aantal keer per week tot dagelijks gedraaid. In veel regio's is er een informatieafdeling betrokken bij het draaien en uitlezen van de query.

De checklist wordt volgens de internetenquête in alle regio's⁴¹ gebruikt. Het gemiddeld aantal ingevulde checklists in 2011 varieerde van 2 tot 75 (in de drie noordelijke, samenwerkende korpsen). Gemiddeld vulden de regio's 22 checklists in. De meeste contactfunctionarissen vinden de checklist een geschikt hulpmiddel om een goed beeld van de casus te krijgen. Veel respondenten plaatsten echter de kanttekening dat het invullen ervan veel tijd kost, die niet altijd beschikbaar is. Voor veel – met name onervaren – politiefunctionarissen is dit een drempel om de lijst in te vullen. Tevens worden checklists niet altijd goed ingevuld waardoor ze soms weinig bruikbaar zijn. Sommige respondenten pleiten daarom voor een (digitale) checklist met antwoordcategorieën. In verschillende regio's hebben ze de checklist aangepast (ingekort, geïntegreerd in BVH). Het LEC EGG alsmede verschillende respondenten in de regio's benadrukken ondanks de tijdsinvestering het belang van de checklist voor een goede analyse. Het instrument voorkomt een tunnelvisie⁴² van politiemedewerkers en is nodig als een getuige-deskundige ingeschakeld moet worden.

De respondenten van verschillende organisaties waarderen de methodiek van het LEC EGG over het algemeen. Men is positief over de wijze waarop structureel en uniform wordt gekeken naar signalen van eengerelateerd geweld en de mate van concreetheid van de methode. Dit is een goed hulpmiddel, mits alle onderdelen goed werken. Suggestie voor een aanvulling op de werkwijze is het in gebruik nemen van een landelijk volgsysteem van slachtoffers, vergelijkbaar met het Amazone systeem dat in de politieregio Amsterdam gebruikt wordt. Dit maakt het mogelijk voormalige slachtoffers van eengerelateerd geweld langdurig te monitoren.

4.2.3 Onderzoek door LEC EGG

Het LEC EGG heeft de afgelopen jaren een aantal rapportages en publicaties over eengerelateerd geweld gepubliceerd:

- Je eer of je leven. Een verkenning van eorzaken voor politieambtenaren en andere professionals. 2006.
- Deelrapport 1: Instroom en vroegherkenning van mogelijke eorzaken bij de politie. April 2008. Onderwerp: toeleiding zaken naar LEC EGG.

Noot 40 Door middel van software updates.

Noot 41 Die reageerden op de internet enquête.

Noot 42 Er moet voor gewaakt worden dat zonder analyse het label 'eer' aan een zaak geplakt wordt, waardoor andere opties worden uitgesloten.

- Deelrapport 2: Analyse van mogelijke eorzaken: het gebruik van de checklist en inzet van externe deskundigen. Oktober 2009. Onderwerp: afhandeling van zaken door LEC EGG.
- Deelrapport 3: Mogelijke eorzaken nader bekeken. Juni 2010. Onderwerp: kenmerken van door LEC EGG onderzochte zaken.
- Inzicht in cijfers. Mogelijke eorzaken in 2007, 2008 en 2009. April 2010.
- Het woord bij de daad voegen. (On)mogelijkheden voor bemiddeling bij de aanpak van (dreigend) eer gerelateerd geweld door de politie. Juni 2011.

Het LEC EGG heeft dus zowel toegepast, praktisch onderzoek uitgevoerd over de werkwijze rondom eorzaken, als verdiepend onderzoek naar de achtergronden van eengerelateerd geweld. Het LEC EGG acht beide typen onderzoek nodig om de eerder genoemde doelen te bereiken. Belangrijk onderwerp in het onderzoek van het LEC EGG is het ontwikkelen van een registratiesysteem (zie hoofdstuk 8).

Het materiaal van het LEC EGG blijkt in de regio's vooral bij de politie bekend en beschikbaar te zijn, en in mindere mate bij het OM. Respondenten in de verdiepingsinterviews gaven aan dat de boekjes die door het LEC EGG zijn samengesteld nuttig naslagwerk zijn, maar geven als kanttekening dat de informatie behoorlijk abstract en theoretisch is en weinig praktische tips biedt. In sommige regio's heeft men voor de medewerkers eigen materiaal met tips en signalen ontwikkeld.

4.3 Beoordeling van resultaten

Tabel 4.5 **Beoordeling van de resultaten op projectlijn 'Uitrol LEC EGG methode'**

Activiteit	Indicatoren	Beoordeling
1 Landelijk expertisecentrum EGG		
	a) Het LEC EGG heeft een formele ⁴³ status	+
	b) Het LEC EGG kan door alle regio's geraadpleegd worden	+
2 Introductie en landelijke uitrol van de		
	a) Er zijn contactfunctionarissen EGG aangesteld bij de politie	+/-
	b) De methode EGG (query, checklist) is in alle regio's geïntroduceerd	+
	c) Regionale politie doet een beroep op LEC EGG voor expertise	+/-
3 Onderzoek door LEC EGG		
	a) De onderzoeken worden gebruikt bij het verbeteren van de politie opsporing.	+
	b) Onderzoek van het LEC EGG is gebruikt om opleidingsmateriaal te produceren	+

Landelijk expertisecentrum EGG opgezet – volledig behaald

Sinds oktober 2008 heeft het LEC EGG een formele status (indicator 1a). De taakstelling en doelen van het LEC EGG zijn vastgelegd in een werkplan over 2011-2012. Het LEC EGG kan in principe door alle regio's geraadpleegd worden (indicator 1b). Dat dit niet in dezelfde mate door alle regio's wordt gedaan doet niets af aan het behalen van dit resultaat.

Introductie en landelijke uitrol van de LEC EGG-methode bij politieregio's – deels behaald

In alle regio's was eind 2011 minimaal eenmaal een contactfunctionaris EGG aangesteld (indicator 2a). Het verloop onder deze functionarissen is echter groot en in veel regio's later dan gepland gerealiseerd. Daarom is deze indicator als deels behaald beoordeeld.

Door middel van informatiebijeenkomsten en op de post-initiële opleiding eerdergerelateerd geweld voor contactfunctionarissen (zie hoofdstuk 7) is de methode LEC EGG in alle regio's geïntroduceerd (indicator 2b). De toepassing van de methode is niet in alle regio's optimaal geweest. In hoofdstuk 9 werken we de toepassing van de methode in de regio's verder uit. De mate waarin de regionale politie een beroep doet op het LEC EGG verschilt aanzienlijk per regio (indicator 2c). Op basis van de cijfers concluderen we dat niet iedere regio optimaal gebruik

Noot 43 Schriftelijk vastgelegde beschrijving van taken en doelen van het LEC EGG.

maakt van de ondersteuning van het LEC EGG. De verschillen worden uiteraard deels verklaard vanuit een verschil in het vóórkomen van eengerelateerd geweld in verschillende regio's, echter lijkt het niet aannemelijk dat de verschillen dermate groot zijn dat sommige regio's 70 maal met signalen van eengerelateerd geweld te maken krijgen in een jaar (Utrecht) en andere regio's nauwelijks. Ook de verschillen tussen de grote steden doen vermoeden dat de cijfers beïnvloed worden door een verschil in werkwijze en behoefte aan ondersteuning door het LEC EGG. We beoordelen deze indicator daarom als deels behaald.

Onderzoek door LEC EGG – volledig behaald

Het LEC EGG heeft de afgelopen jaren een aantal rapporten en publicaties opgeleverd. De inzichten uit die onderzoeken hebben input geleverd voor de methode LEC EGG waarmee de politie inmiddels in alle regio's dient te werken (indicator 3a). Bijvoorbeeld de methodiek rondom rode vlaggen is ontwikkeld vanuit het LEC EGG onderzoek en blijkt in de praktijk goed toepasbaar. Nieuwe inzichten die het LEC EGG in de afgelopen jaren door middel van onderzoek heeft verkregen, wordt tevens gebruikt om de werkwijze bij te stellen.

Het LEC EGG heeft materiaal geproduceerd dat in de opleidingen over eengerelateerd geweld wordt gebruikt. Het materiaal van het LEC EGG wordt ook breder verspreid dan alleen bij politie en is bijvoorbeeld bij vrouwenopvang instellingen verspreid en wordt gebruikt bij de opleiding van het Studiecentrum Rechtspleging (SSR) (indicator 3b).

5 Randvoorwaarden

5.1 Voorgenomen activiteiten

5.1.1 Kader voor structurele financiering eengerelateerd geweld bij de politie

Bij de kosten voor de strafrechtelijke aanpak van eengerelateerd geweld bij de politie kan onderscheid gemaakt worden tussen de uitvoering van de aanpak en de ondersteunende activiteiten zoals de diensten van het LEC EGG en het onderwijs. Voor de uitvoering van de aanpak door de korpsen werd niet in een financiële compensatie voorzien, omdat de aanpak van eengerelateerd geweld zaken behoort tot het reguliere uitvoerende werk van de politie. Voor de ondersteunende activiteiten van het LEC EGG en het onderwijs werd financiering geboden vanuit het project.

De activiteiten van het LEC EGG⁴⁴ werden al sinds de start van de pilot in de regio Haaglanden op projectbasis gefinancierd door het ministerie van Justitie. Binnen de strafrechtelijke aanpak werd tot doel gesteld om voor het LEC EGG een structurele financiering te regelen.

Ook voor het onderwijs dat vanuit het programma gefinancierd werd moest een structurele oplossing gezocht worden.

5.1.2 Beleidsbrief integraal vervolgingsbeleid en aanwijzing OM

Binnen de strafrechtelijke aanpak van eengerelateerd geweld ontstond bij het OM de erkenning dat de vervolging van zaken van eengerelateerd geweld een andere aanpak vergde dan bij andere zaken, bijvoorbeeld huiselijk geweld. Daarom moest een speciale beleidsaanwijzing voor het OM worden opgesteld betreffende eengerelateerd geweld. Planning was om deze medio 2009 gereed te hebben.

5.2 Uitvoering van activiteiten

5.2.1 Kader voor structurele financiering

Financiering LEC EGG

Voor financiering van het LEC EGG is tijdens het programma geen structurele oplossing gevonden. Het ministerie van Justitie streefde ernaar dat structurele financiering van het LEC EGG uiteindelijk werd ingepast in de reguliere politiebegroting, waar het ministerie van BZK tot en met 2010 verantwoordelijk voor was. Voor de jaren 2011 en 2012 is in 2010 door het ministerie van Veiligheid

Noot 44 En voorheen unit MEP.

en Justitie budget voor de financiering van het LEC EGG beschikbaar gesteld zodat het centrum zijn activiteiten in ieder geval kan voortzetten.

De minister van Veiligheid en Justitie heeft op 3 maart 2011 aan de Tweede Kamer toegezegd dat het LEC EGG binnen de structuur van de nationale politie geborgd zal worden. Daarmee is de structurele financiering van het LEC EGG rond⁴⁵.

Financiering deskundigheidsbevordering

De kosten voor de cursus over eengerelateerd geweld voor politiefunctionarissen worden inmiddels door de korpsen gedragen.

5.2.2 Beleidsbrief en aanwijzing OM

Beleidsbrief

Vanaf de start van de aanpak was een OM-beleidsregel, in de vorm van een aanwijzing, in voorbereiding. Vooruitlopend daarop heeft het College van Procureurs-generaal al in september 2006 een beleidsbrief gestuurd aan de hoofdofficieren van justitie, waarin het *'een aantal aspecten beschrijft die de aandacht verdienen bij de bestrijding van eengerelateerd geweld'*⁴⁶.

Aanwijzing

De uiteindelijke Aanwijzing huiselijk geweld en eengerelateerd geweld was pas tegen het einde van het programma gereed. Per 1 juni 2010 is de aanwijzing in werking getreden (Staatscourant 2010, nr. 6462) en zij geldt tot 31 mei 2014. De Aanwijzing noemt de aanstelling van contactfunctionarissen bij de arrondissementsparketten en de ressortsparketten, en de bijbehorende taken. Ook de deskundigheidsbevordering voor deze functionarissen wordt beschreven. In de Aanwijzing is het toepassen van de methode LEC opgenomen, evenals een registratie van eezaken in het COMPAS systeem.

In de Aanwijzing huiselijk geweld en eengerelateerd geweld staat vermeld dat het eermotief geen wettelijke grond voor strafvermindering vormt. Dit is min of meer conform de uitlatingen van de minister van Justitie in het kader van de aanpak van eengerelateerd geweld sedert 2004. Tevens wordt in de Aanwijzing vermeld dat het eermotief niet zonder meer een grond voor strafverhoging vormt. Hier lijkt een zekere vrijheid gegeven te zijn aan de officier van justitie om in een concrete strafzaak tot een afweging van belangen te komen, waarbij niet wordt uitgesloten het eermotief te gebruiken om tot een hogere strafeis te komen dan in andere zaken.

Ook wordt in de aanwijzing genoemd dat het OM de verantwoordelijkheid heeft maatregelen te treffen indien voor de veiligheid van het slachtoffer gevreesd wordt. Hierbij kan het Stelsel Bewaken en Beveiligen ingezet worden. Dit stelsel is ontwikkeld met als doel (terroristische) aanslagen op personen, objecten en diensten te voorkomen door middel van beveiliging. De Eenheid Bewaking en Beveiliging van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding is landelijk verantwoordelijk voor

Noot 45 TK vergaderjaar 2010-2011, 30 388, nr 49, p 16.

Noot 46 Brief College PG aan hoofdofficieren van Parketten, d.d. 20 september 2006.

het stelsel. Lokaal is de hoofdofficier verantwoordelijk voor maatregelen die worden genomen in het kader van het stelsel.

Contactofficiëren OM

In de Aanwijzing is onder andere opgenomen dat parketten contactofficiëren aanstellen voor eengerelateerd geweld. Op 1 januari 2010 was dit nog maar in een beperkt aantal parketten gerealiseerd, aldus de beleidsmedewerker Huiselijk Geweld van het Parket-generaal. De Aanwijzing gaf hieraan een impuls. Volgens het Parket-generaal zijn inmiddels alle parketten hierin geslaagd. Eengerelateerd geweld is belegd bij de officieren van justitie met huiselijk geweld in hun portefeuille die al bij elk regioparket werkzaam waren.

Deze officieren maken deel uit van het platform HG/EGG, dat twee tot drie maal per jaar bij elkaar komt. Er is aandacht voor nieuwe ontwikkelingen en deskundigheidsbevordering.

De contactofficiëren zijn binnen hun organisatie aanspreekpunt waar het gaat om eengerelateerd geweld. Binnen het OM is dit voor meerdere specifieke onderwerpen zo geregeld (bijv. forensisch officieren). Het is niet noodzakelijkerwijs zo dat deze officieren alle zaken van eengerelateerd geweld in hun regio behandelen. Van deze officieren wordt verwacht dat zij lokale netwerken opbouwen met relevante partners waaronder politie, immigrantenorganisaties en vrouwenopvang. Bij de Landelijke Ressortelijke Organisatie, waarin de ressortsparketten zijn opgegaan, is volgens informatie van het Parket-generaal één advocaat generaal als aanspreekpunt voor eengerelateerd geweld aangesteld.

Naast de contactofficiëren is er ook een commissie huiselijk geweld die zich bezighoudt met eengerelateerd geweld. De commissie heeft een adviserende en verdiepende rol op beleidsniveau.

5.3 Beoordeling van resultaten

Tabel 5.1 **Beoordeling van de resultaten aan de hand van beoordelingskader**

Activiteit	Indicatoren	Beoordeling
4 Kader voor structurele financiering aandacht EG bij de politie binnen financiële structuur politie	a) Er is een structurele financiering binnen structuur politie	-
	b) De financiering is voldoende om de activiteiten te bekostigen	-
5 Beleidsbrief OM integraal vervolgingsbeleid	Er is een beleidsbrief opgesteld	+
6 Aanwijzing OM	a) Er is een aanwijzing EGG door het OM opgesteld.	+/-
	b) De aanwijzing EGG is in werking getreden	+/-
	c) Er zijn contactfunctionarissen EGG aangesteld bij de parketten 1 ^e aanleg	+/-
	d) Er zijn contactfunctionarissen EGG aangesteld bij de ressortparketten	+/-

Kader structurele financiering aandacht EG bij politie binnen financiële structuur politie – niet behaald

Voor het LEC EGG is inmiddels financiering toegezegd, echter dit gebeurde pas ruim na afronding van het programma (in 2011). De activiteit is binnen de duur van het programma niet behaald en wordt daarom als zodanig beoordeeld.

Beleidsbrief OM integraal vervolgingsbeleid – behaald

Er is een beleidsbrief opgesteld die heeft geleid tot een aanwijzing. Deze indicator is daarom beoordeeld als behaald.

Aanwijzing OM – deels behaald

De activiteiten op het gebied van de aanwijzing over eerge relateerd geweld van het OM zijn behaald, echter niet conform de planning. Planning voor het in werking treden van de aanwijzing was aanvankelijk medio 2009. De aanwijzing is echter pas in juni 2010 in werking getreden. De indicator is daarom beoordeeld als deels behaald.

6 Samenwerking

6.1 Voorgenomen activiteiten

6.1.1 Handleiding en modelprotocol samenwerking politie, OM, vrouwenopvang en jeugdzorg

Bevorderen van samenwerking van ketenpartners die betrokken zijn bij de aanpak van eengerelateerd geweld behoorde tot de doelstellingen van het programma. Binnen de samenwerking werd het belangrijk gevonden informatie te kunnen uitwisselen en daarbij de knelpunten die bestaan op gebied van privacy en bescherming van persoonsgegevens op te lossen.

Dit moest gerealiseerd worden door een landelijk te gebruiken modelprotocol te ontwikkelen en implementeren. Een samenwerkingsverband tussen ketenpartners in de regio Haaglanden kon hiervoor als opmaat dienen. Beoogde samenwerkingspartners waren politie, OM, vrouwenopvang en jeugdzorg.

6.2 Uitvoering van activiteiten

6.2.1 Handleiding en modelprotocol samenwerking politie, OM, vrouwenopvang en jeugdzorg

Privacy

Belangrijk onderwerp bij de samenwerking van organisaties op gebied van eengerelateerd geweld is privacy. De Wet Bescherming Persoonsgegevens en de Wet Politiegegevens maken dat informatie over slachtoffers en daders niet zonder restricties kunnen worden uitgewisseld. Daarnaast speelt bij eengerelateerd geweld ook een belangrijk veiligheidsaspect. Een onvoorzichtige uitwisseling van informatie kan grote gevolgen hebben voor de veiligheid van slachtoffers. Partijen kunnen samenwerking en uitwisseling toch mogelijk te maken, door de doelen van deze uitwisseling en de wijze waarop dit wordt gedaan schriftelijk vast te leggen in een convenant. In juni 2008 brachten de ministeries van Justitie en BZK een boekje uit over privacyaspecten bij eengerelateerd geweld⁴⁷.

Samenwerkingsconvenanten en protocollen

De eerste regio die tot een convenant over samenwerking bij eengerelateerd geweld kwam was Haaglanden waar in oktober 2006 de Federatie Opvang, het college van Procureurs-generaal (OM) en de regiopolitie Haaglanden een convenant ondertekenden.

Noot 47 *Eengerelateerd geweld en ernstige dreiging. Privacyaspecten bij de aanpak van eengerelateerd geweld en ernstige dreiging*. Ministerie van Justitie en Ministerie van BZK. (juni 2008)

Dit convenant gaf aanleiding voor allerlei vragen over toepassing in de praktijk. Er werd een werkgroep ingesteld om een protocol uit te werken dat als voorbeeld kon dienen voor alle regio's. In juli 2007 was dit samenwerkingsprotocol gereed en werd het gepubliceerd door het Ministerie van Justitie.

Volgens het planningsoverzicht 2010⁴⁸ was er op 1 januari 2010 in 19 van de 25 politieregio's in enige mate sprake van een structureel samenwerkingsverband tussen politie en hulpverlening, in een groot deel van de regio's vastgelegd in een convenant. Hierbij wordt niet altijd gebruik gemaakt van het modelprotocol, maar zijn afspraken en voorwaarden waaronder de samenwerking plaatsvindt schriftelijk vastgelegd.

Blijkens de internetenquête is in de meeste regio's inmiddels wel sprake van enige vorm van samenwerking, maar is dit slechts in een deel van de regio's (8 van de 20) vastgelegd door middel van een convenant of protocol. De belangrijkste samenwerkingspartners zijn vrouwenopvang (17), jeugdzorg (17)⁴⁹, OM (13), gemeente (10) en zelforganisaties (6). Opvallend is dat niet alle politieregio's aangeven op dit onderwerp samen te werken met het OM. In een aantal regio's speelt het Veiligheidshuis een rol in de aanpak en wordt gebruik gemaakt van zijn netwerk. Ook het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG) is in een aantal regio's een belangrijke partner, met veel expertise op het gebied van huiselijk geweld en eengerelateerd geweld.

Verscheidende regio's en gemeenten ontwikkelden hun eigen integrale werkwijze aangaande de aanpak van eengerelateerd geweld. Zo is in Rotterdam een cliëntgeoriënteerde ketensamenwerking opgezet waarbij een kernteam, bestaande uit politie, gemeente/GGD, ASHG en vrouwenopvang alle signalen van eengerelateerd geweld⁵⁰ beoordeelt en waar nodig doorverwijst naar zorgpartners, strafrechtelijke partners of organisaties voor bemiddeling. Het kernteam produceerde allerlei documenten ter lering voor andere gemeenten waaronder een handreiking over signaleren en handelen bij erekwesaties en een werkboek voor implementeren van een lokale ketenaanpak⁵¹. In Amsterdam is een speciaal Meldpunt eengerelateerd geweld opgezet als onderdeel van de Actieprogramma Aanpak Eengerelateerd Geweld dat in november 2007 van start ging. Dit meldpunt, dat onderdeel is van het Steunpunt Huiselijk Geweld Amsterdam is 24 uur per dag bereikbaar en biedt steun en advies en kan zorgen voor een veilige opvangplaats. Casuïstiek wordt besproken in een ketenoverleg EGG Amsterdam.

Informatie-uitwisseling

Eén van de doelen van samenwerking is het uitwisselen van informatie om een betere herkenning en aanpak mogelijk te maken. De informatie-uitwisseling tussen politie/OM en de opvanginstellingen is mogelijk gemaakt door middel van de genoemde convenanten. In veel regio's is er contact, soms door middel van een structureel casusoverleg, soms naar aanleiding van

Noot 48 TK vergaderjaar 2010-2011, 30 388, nr. 40, bijlage 1.

Noot 49 De betrokkenheid van jeugdzorg is volgens de respondenten pas laat op gang gekomen. Redenen hiervoor waren van organisatorische aard, maar ook verschillen in opvatting over het gebruik en uitwisseling van informatie speelde hierin mee. Jeugdzorg behartigt de belangen van ouders met het oog op de ontwikkeling van het kind. Deze belangen stroken niet altijd met de belangen van de slachtoffers van EGG en hun veiligheid.

Noot 50 Die binnenkomen via het ASHG.

Noot 51 Ermers, R., Goedee, J., Albrecht, M., & Jong, R. de. (2010). *Werkboek eengerelateerd geweld. Het organiseren van een lokale ketensamenwerking eengerelateerd geweld*. Den Haag: Boom Lemma.

individuele casuïstiek. Uit de internetenquête bleek dat in 17 van de 20 regio's structureel informatie uitgewisseld wordt over eengerelateerd geweld.

Van uitwisseling van informatie tussen de strafrechtelijke en hulpverleningspartners door middel van een registratiesysteem is geen sprake. De opvanginstellingen hebben een eigen registratiemodule ontwikkeld rondom eengerelateerd geweld, dat los van het systeem van de politie is ontwikkeld. Beide registratiesystemen dienen ook een ander doel, aldus het LEC EGG. De opvanginstellingen werken met twee landelijke registratiesystemen waarin een module rondom eengerelateerd geweld is opgenomen. Eind 2010 hebben 24 van de 32 instellingen de beschikking over de module eengerelateerd geweld⁵². De ervaring van Federatie Opvang is echter dat nog niet alle opvanginstellingen ermee werken, aldus de respondent van de federatie.

Waardering van de samenwerking en knelpunten

De regio's beoordelen de samenwerking overwegend positief: veertien van de twintig beoordeelden deze in de internetenquête als 'goed' tot 'zeer goed', vier als 'redelijk' en twee als 'matig/slecht'. Eén van de kanttekeningen is dat de politie vaak het initiatief moet nemen in de samenwerking en dat andere partners te weinig prioriteit geven aan het onderwerp. De aanpak blijft in een aantal regio's erg bij de politie liggen, wat veel capaciteit kost die niet altijd beschikbaar is. Vooral grotere betrokkenheid van het OM wordt als verbeterpunt genoemd. Eén respondent van het OM noemde echter dat verwachtingsmanagement over welke rol het OM kan spelen bij de aanpak jegens de ketenpartners belangrijk is. Soms zijn verwachtingen volgens haar onrealistisch.

Een ander belangrijk knelpunt in de samenwerking is dat de gespecialiseerde ketenpartners ervaren dat bij alle ketenpartners onvoldoende kennis aanwezig is over eengerelateerd geweld. Vooral bij de reguliere zorgpartners die niet gespecialiseerd zijn (Bureau Jeugdzorg, Maatschappelijk werk, Advies- en Meldpunt Kinder mishandeling (AMK)) ontbreekt kennis over eengerelateerd geweld. Dit leidt volgens de respondenten in de praktijk tot meerdere problemen:

- Er wordt informatie gedeeld over vermoedelijke eierzaken op een wijze die een risico kan vormen voor het/de slachtoffer(s).
- Eengerelateerd geweld wordt onvoldoende herkend en onderkend en soms zelfs gebagatelliseerd.
- Er wordt gekozen voor een verkeerde aanpak, die kan leiden tot escalatie in plaats van oplossingen.

Het gebrek aan kennis leidt ook tot onzekerheid bij ketenpartners over hoe te handelen. Doordat eengerelateerd geweld verhoudingsgewijs niet zo heel vaak voorkomt, kunnen ketenpartners ook geen casuïstiek ervaring opdoen. Praktijk gevallen (incidenten) dragen bij aan begrip en het gevoel van urgentie van de problematiek bij de ketenpartners.

Noot 52 TK vergaderjaar 2010-2011, 30 388, nr. 40, bijlage 1.

6.3 Beoordeling van resultaten

Tabel 6.1 **Beoordeling van de resultaten aan de hand van beoordelingskader**

Activiteit	Indicatoren	Beoordeling
7 Handleiding en modelprotocol		
	a) Er is een handleiding opgesteld	+
	b) Er is een protocol opgesteld	+
	c) De handleiding en protocol zijn geïmplementeerd bij de verschillende	+/-

Handleiding en modelprotocol samenwerking politie, OM, vrouwenopvang en jeugdzorg – behaald

In 2007 stelde een werkgroep een samenwerkingsprotocol over de samenwerking in regio Haaglanden op dat moest fungeren als handleiding voor andere regio's (indicator 5a en 5b).

Handleiding en protocol zijn geïmplementeerd – deels behaald

Ten aanzien van de implementatie van de handleiding en het protocol is het beeld diffuus. Er is in een aantal regio's sprake van het (gedeeltelijk) overnemen van het gedachtegoed uit de handleiding en het protocol, maar in lang niet alle regio's is een convenant opgesteld. Daarnaast kan worden vastgesteld dat regio's een eigen invulling aan de samenwerkingsafspraken geven.

Noot 53 Dit modelprotocol komt voort uit een samenwerkingsconvenant dat de samenwerkingspartners in de regio Haaglanden ondertekenden.

7 Deskundigheidsbevordering

7.1 Voorgenomen activiteiten

7.1.1 Instructiefilm

Ten behoeve van deskundigheidsbevordering van betrokken ketenpartners, werd een instructiefilm over eengerelateerd geweld geproduceerd. Deze film is bedoeld voor een brede doelgroep en zou moeten worden gebruikt bij opleiding en voorlichting.

7.1.2 Initieel en post-initieel onderwijs

Om deskundigheid van politiemedewerkers op het gebied van eengerelateerd geweld te bevorderen, moest een onderwijspakket worden ontwikkeld dat binnen de bestaande systematiek van de politieacademie kon worden geïntegreerd⁵⁴. Hierbij moest een module worden ontwikkeld voor het reguliere, initiële politieonderwijs en voor post-initieel onderwijs (nascholing) aan politiemedewerkers die reeds in de praktijk werkzaam waren. Voor deze doelgroep moest een 'inhaalslag' gemaakt worden in deskundigheidsbevordering. Binnen de Politieacademie wordt deze nascholing 'contractonderwijs' genoemd. In deze rapportage wordt over post-initieel onderwijs gesproken, in overeenstemming met de terminologie in de programmadocumenten.

Bij de ontwikkeling van onderwijsmodules moest rekening gehouden worden met verschillende functie- en opleidingsniveaus. Er moesten modules opgezet worden voor:

- baliepersoneel;
- uitvoerenden op straat;
- hoger kader politiekundigen (hieruit komen de contactfunctionarissen voort).

7.1.3 Opleiding docenten politieacademie

De trainers en docenten van de Politieacademie moesten ook worden opgeleid op het gebied van eengerelateerd geweld, om beide vormen van onderwijs over eengerelateerd geweld te kunnen doceren.

7.1.4 Cursus eengerelateerd geweld OM en ZM

Deskundigheidsbevordering van OM en ZM op het gebied van eengerelateerd geweld moest door het SSR gedaan worden. De SSR is het opleidingsinstituut voor de rechterlijke macht, dat wil

Noot 54 Brief van Minister van Justitie aan korpschefs, d.d. 22 maart 2007.

zeggen OM en ZM. Aanvankelijk werd gesproken over een module over eengerelateerd geweld, maar uiteindelijk is gestart met de ontwikkeling van een aparte cursus.

7.2 Uitgevoerde activiteiten

7.2.1 Instructiefilm

Politie Amsterdam-Amstelland heeft een instructiefilm geproduceerd over eengerelateerd geweld. In de film bleken de slachtoffers echter onvoldoende onherkenbaar te zijn gemaakt, waardoor het vertonen van de film veiligheidsrisico's voor de slachtoffers met zich meebrengt. Daarom is de film niet geschikt bevonden voor de gehele beoogde doelgroep. De film wordt nu alleen vertoond binnen politiekringen.

7.2.2 Initieel en post-initieel onderwijs

Initieel onderwijs⁵⁵

Voor de ontwikkeling van de leerdoelen voor het onderwijs over eengerelateerd geweld is in 2007 een werkgroep in het leven geroepen. Deze heeft de doelstellingen voor het onderwijs op verschillende niveaus geformuleerd, de beroepstaak met betrekking tot eengerelateerd geweld beschreven en de noodzakelijke competenties benoemd. Op basis hiervan is eengerelateerd geweld in het voorjaar van 2009 opgenomen in de 'basisleersets', de lesplannen voor docenten en de doelstellingen voor studenten. Eengerelateerd geweld heeft daardoor een plaats gekregen in het onderwijs op alle locaties van de Politieacademie in Nederland. Binnen het huidige curriculum is eengerelateerd geweld ondergebracht in de kernopgave geweldsdelicten, maar gedurende de gehele opleiding komt het onderwerp multiculturaliteit (waar eengerelateerd geweld nauw mee samenhangt) terug. Momenteel wordt een nieuw curriculum samengesteld in het initiële politieonderwijs⁵⁶, waardoor de plaats van eengerelateerd geweld binnen het onderwijsprogramma zal worden gewijzigd.

Belangrijkste doel van het onderwijs is bewustwording bij de aspiranten van de culturele verschillen die bestaan en het leren denken buiten de westerse culturele kaders. Bij studenten bestaat vooral behoefte om de vertaling te maken naar de praktijk.

Post-initieel onderwijs

Binnen het post-initieel onderwijs over eengerelateerd geweld, dat vanuit het programma is uitgevoerd, kan onderscheid gemaakt worden tussen de opleiding van de regionale contactfunctionarissen die rechtstreeks vanuit het programma is georganiseerd en de trainingen

Noot 55 Het initieel politieonderwijs voor executieve medewerkers is onderverdeeld in de volgende niveaus: vrijwillig ambtenaar van politie (mbo niveau 2), assistent politiemedewerker (mbo niveau 2), politiemedewerker (mbo niveau 3), allround politiemedewerker (mbo niveau 4), politiekundige bachelor (hbo niveau), politiekundige master (master-niveau), de School voor Politiekunde verzorgt het initiële onderwijs.

Noot 56 Voor het bachelor en master onderwijs is dit reeds gebeurd. De opleiding op MBO niveau worden momenteel herzien.

voor andere politiemedewerkers die, gefinancierd vanuit het programma, door de Politieacademie zijn opgezet en uitgevoerd.

Opleiding contactfunctionarissen

De opleiding voor contactfunctionarissen is gestart in maart 2009 en bestond uit vijf opleidingsdagen over eengerelateerd geweld⁵⁷. Tijdens deze dagen werd naast de theoretische achtergrond van eengerelateerd geweld ook aandacht besteed aan organisatorische onderwerpen zoals de wijze waarop de contactfunctionarissen binnen hun korps eengerelateerd geweld op de kaart konden zetten. De opleiding werd gevolgd door de functionarissen die vanuit de korpsen werden aangewezen als contactpersoon. Zij hadden verschillende functies en achtergronden, waardoor de groep cursisten heel divers was. Van de huidige contactfunctionarissen heeft ruim de helft deze opleiding gevolgd, zo blijkt uit de internetenquête. Andere contactfunctionarissen hebben de trainingen voor taakaccenthouders of uitvoerenden gevolgd, of extern een opleiding gevolgd. In verschillende regio's is ervoor gekozen om medewerkers (aanvullend) een opleiding van Rob Ermers⁵⁸ te laten volgen, om meer verdieping over het onderwerp eengerelateerd geweld te krijgen. Laatstgenoemde opleiding werd door sommigen gemist in de landelijk aangeboden opleiding.

Na afloop van de opleidingsdagen, worden halfjaarlijks contactdagen georganiseerd waarop contactfunctionarissen bijeenkomen en worden geïnformeerd over de laatste ontwikkelingen en ervaringen kunnen uitwisselen. Uit zowel de internetenquête als de verdiepingsinterviews blijkt dat de meeste contactfunctionarissen deze dagen (zeer) nuttig vinden. De uitwisseling met collega's uit het land wordt als waardevol element van de dagen omschreven, maar sommige respondenten zouden de contactdagen een meer inhoudelijke invulling willen geven. De functionarissen uit de regio's hebben behoefte aan concrete handvatten en een regelmatige update van de nieuwste inzichten van het LEC EGG. Specifiek knelpunt dat door verschillende respondenten werd genoemd is dat nu veelal wordt geconcentreerd op de Marokkaanse cultuur, terwijl ook behoefte is aan uitwisseling over anderen culturen. Eén van de regio's geeft aan graag zelf thema's te willen aandragen voor de contactdagen.

Opleiding overige medewerkers

In opdracht van de programmaleiding heeft de Politieacademie een aantal post-initiële trainingen ontwikkeld over eengerelateerd geweld voor politiemedewerkers op verschillende niveaus:

Eengerelateerd geweld voor call/servicecentrum/balie/meldkamer (vanaf oktober 2010)

- duur: 1 dag
- doel: leren herkennen van eengerelateerde zaken
- doelgroep: medewerkers callcenter, meldkamer of balie

Eengerelateerd geweld voor uitvoerenden (vanaf oktober 2010)

- duur: 2 dagen
- doel: leren herkennen van situaties waarin er een rol speelt, leren hierop te anticiperen
- doelgroep: medewerkers in hoofdprocessen Noodhulp, Opsporing of Handhaving

Noot 57 Aanvankelijk bestond de opleiding uit drie dagen, maar deze is later uitgebreid tot vijf dagen.

Noot 58 Deze opleiding werd aanbevolen door het LEC EGG.

Eergerelateerd geweld voor taakaccenthouders (vanaf 2009)

- duur: 4 dagen
- doel: leren hoe collega's te adviseren over zaken waarbij eer mogelijk een rol speelt, leren analyseren van mutaties aan de hand van query's, eventueel maken plan van aanpak en raadplegen interne of externe deskundigen
- doelgroep: medewerkers die werken als taakaccenthouder eergerelateerd geweld

In tabel 7.1 geven we weer hoeveel deelnemers inmiddels (peildatum januari 2012) de post-initiële opleidingstrajecten hebben gevolgd.

Tabel 7.1 **Aantal deelnemers dat post-initiële opleidingstrajecten heeft gevolgd**

Opleidingstraject	Aantal deelnemers
Deskundigheidsbevordering EGG voor contactfunctionarissen	44
Eergerelateerd geweld voor callcenter/servicecentrum/balie/meldkamer	462
Eergerelateerd geweld voor uitvoerenden	434
Eergerelateerd geweld voor taakaccenthouders	60
Totaal ⁵⁹	960

Na de trainingen die in 2009, 2010 en 2011 hebben plaatsgevonden en werden gefinancierd vanuit het programma, bleef de mogelijkheid voor korpsen bestaan om hun medewerkers de training te laten volgen. De training wordt dan betaald vanuit het opleidingsbudget van het korps. De vraag naar deze trainingen in de korpsen is echter teruggelopen. Bij de Politieacademie bestaat de indruk dat de behoefte aan bijscholing op dit gebied bij de individuele medewerkers nog wel bestaat, maar dat korpsen de prioriteiten elders leggen. Ook speelt mee dat steeds meer aspiranten instromen bij wie eergerelateerd geweld in het initiële onderwijs aan bod is gekomen.

De trainingen zijn inmiddels aangepast op basis van de uitkomsten van de evaluaties door cursisten en een behoeftepeiling in de korpsen. De focus in de modules is verlegd van veel aandacht voor het culturele en theoretische aspect van eergerelateerd geweld naar de aanpak van eergerelateerd geweld in de praktijk.

In verschillende regio's werd in de interviews inderdaad onderstreept dat er behoefte blijft bestaan aan deskundigheidsbevordering onder de medewerkers. De behoefte ligt op het gebied van verdieping en uitbreiding van de kennis, maar ook vernieuwing en up-to-date houden daarvan.

Noot 59 In totaal zijn in Nederland ongeveer 40.000 executieve politiefunctiearissen werkzaam. Dit betekent dat ongeveer 2,5% van alle functionarissen opgeleid is op het gebied van eergerelateerd geweld.

7.2.3 Opleiding docenten politie academie

Initieel onderwijs

In november 2008 heeft voor docenten van de Politieacademie een training dag over eengerelateerd geweld plaatsgevonden. Ondanks actieve sturing vanuit de academie, waren niet van iedere locatie docenten aanwezig.

Deskundigheidsbevordering op dit gebied na die tijd is volgens de docenten beperkt. Hierdoor zijn de huidige docenten vaak niet specifiek opgeleid over eengerelateerd geweld en ontbreekt bij docenten die wel opgeleid zijn, actualisering van de kennis. Op sommige locaties organiseren docenten zelf themabijeenkomsten, maar die worden niet centraal georganiseerd. De behoefte bestaat echter wel bij docenten om hun kennis op dit gebied bij te houden. Eengerelateerd geweld is vooral een onderwerp dat door docenten sociale vaardigheden en juridische vaardigheden beheerst dient te worden.

Het gebrek aan specifieke kennis op het gebied van eengerelateerd geweld bij de huidige docenten is mede veroorzaakt door het verloop onder docenten, hoge werkdruk en capaciteitstekort.

Post-initieel onderwijs

De docenten die de trainingen in het post-initieel onderwijs geven zijn opgeleid op een tweedaagse training. Per locatie waren twee trainers aanwezig.

7.2.4 Cursus eengerelateerd geweld OM en ZM

Opzet en doel van cursus

In 2007 vonden twee expertmeetings plaats die de eerste input boden voor de ontwikkeling van een cursus. In mei 2008 is door de SSR een landelijke themadag georganiseerd ter introductie/kennismaking met het onderwerp. Vanaf 2009 is een aparte cursus Eengerelateerd geweld in het onderwijsaanbod opgenomen. Waar aanvankelijk behoefte leek te bestaan aan een meerdaagse cursus, wordt uiteindelijk een één daagse cursus aangeboden.

Daarnaast krijgt eengerelateerd geweld ook aandacht in de cursus Huiselijk geweld, die jaarlijks een aantal keren wordt georganiseerd.

Doel van de cursus eengerelateerd geweld is het op gang brengen van een bewustwordingsproces over eengerelateerd geweld zodat de cursist deze vorm van geweld a) kan herkennen, b) kan beoordelen en c) gericht kan aanpakken.

Docenten

Docenten van de cursus zijn deskundigen die kennis hebben van de praktijk. Op dit moment is er een pool van zes 'docenten'. Voorheen zaten er nog drie mensen in die poule. Kanttekening die door één van de respondenten (tevens docent van de cursus) is geplaatst is dat uitsluitend autochtone docenten betrokken zijn, terwijl eengerelateerd geweld een multi-etnisch onderwerp is. Mede om die reden vindt deze respondent de getoonde film, die ingaat op slachtoffers van eengerelateerd geweld, een goede aanvulling op de cursus. Een andere docent bij de cursus vindt

echter juist dat deze film teveel focust op slachtoffers. Dit kan de discussie die na de film volgt beïnvloeden.

De SSR organiseert en faciliteert de cursussen. De afgelopen jaren was sprake van een groot verloop van cursusmanagers vanuit de SSR.

Deelnemers

De cursus is in mei 2009 voor het eerst gegeven. In 2010 werd de cursus zes keer verzorgd en in 2011 vier keer. In totaal hebben 215 mensen aan de cursus deelgenomen (zie tabel 7.2).

Tabel 7.2 **Aantal deelnemers per cursus**

Cursusdatum	Aantal deelnemers
13 mei 2009	23
29 maart 2010	21
8 juni 2010	16
25 juni 2010	13
14 september 2010	21
10 november 2010	18
7 december 2010	22
10 februari 2011	21
11 mei 2011	17
29 september 2011	22
21 november 2011	21
Totaal	215

De doelgroep van de cursus bestaat uit leden van de zittende magistratuur, leden van het Openbaar Ministerie, raio's (leden van ZM of OM in opleiding), gerechtssecretarissen, stafjuristen, parketsecretarissen, beleidsmedewerkers en leden van de rijksrecherche.

Voor de functionarissen vanuit OM en ZM is er grote mate van vrijheid aangaande deelname aan de cursus.

Het Parket-generaal geeft aan dat niet actief wordt gestuurd hierop, maar dat het uitgangspunt is dat alle contactfunctionarissen HG/EGG de cursus moeten volgen. De cursus wordt geregeld besproken op het platform HG/EGG.

De eerste cursus is verzorgd op het platform, dus in aanvang hebben alle contactfunctionarissen de cursus gevolgd. Het verloop onder de functionarissen blijkt echter hoog dus in hoeverre de huidige contactofficiëren de cursus gevolgd hebben is onbekend (zie deel 2 voor de opleiding van officieren in de vijf verdiepingsregio's).

Van de deelnemers is grofweg de helft werkzaam bij het OM en de andere helft bij de ZM (zie tabel 7.3). Opvallend is dat relatief veel officieren van justitie (OvJs) (75⁶⁰) en relatief weinig rechters (26⁶¹) deelnamen aan de cursus. De indruk van de cursusleider is dat dit mogelijk kan worden verklaard doordat de cursus in huidige opzet minder interessant is voor ZM (rechters) dan voor OM. In de cursus is veel aandacht voor signaleren en herkennen van eengerelateerd geweld, hetgeen voor het werk van rechters in mindere mate relevant is. Zij zouden vooral geïnteresseerd zijn in de juridische consequenties rondom eengerelateerd geweld die nu slechts beperkt aan bod komen. Ook speelt mee dat rechters, anders dan OvJs, geen inhoudelijke beleidsportefeuilles hebben. Hierdoor krijgen individuele rechters maar zeer zelden te maken met het onderwerp eengerelateerd geweld, en concentreert zich dit niet rondom enkele rechters. Volgens informatie van de Raad voor de Rechtspraak kunnen gerechten zelf bepalen of zij rechters of andere functionarissen deskundigheidsbevordering bieden op bepaalde onderwerpen. Eengerelateerd geweld is binnen de Rechtspraak niet als 'bijzonder aandachtsgebied' aangemerkt.

Tabel 7.3 Deelnemers uitgesplitst naar huidige functie waarin deelnemers werkzaam zijn

Functie	Aantal deelnemers
OM	103
Officier van justitie	75
Parketsecretaris	15
Advocaat-generaal	9
Beleidsmedewerker	3
Raio	1
ZM	106
Juridisch medewerker	39
Gerechtssecretaris	36
Rechter	26
Stafjurist	4
Clustersecretaris	1
Overig¹	6

¹ Officier van justitie OM Suriname, advocatenkantoor, cursusmanager SSR, Docent AJM

Deelnemers aan de cursus zijn niet gelijkmatig verdeeld over de verschillende regio's (zie tabel 6.4). Van het OM waren de meeste deelnemers aan de cursus werkzaam in Amsterdam en 's-Hertogenbosch.

Noot 60 In totaal zijn in Nederland ongeveer 400 officieren werkzaam op de parketten. Dat betekent dat bijna 1 op de 5 officieren de cursus heeft gevolgd.

Noot 61 In totaal zijn in Nederland ongeveer 1700 rechters werkzaam op de rechtbanken. Slechts een (onbekend) deel van hen is werkzaam in een sector strafrecht.

Van de ZM waren de meeste deelnemers aan de cursus werkzaam in 's-Gravenhage en Rotterdam. Geen van de deelnemers van de ZM was werkzaam in Alkmaar of Dordrecht.

Tabel 7.4 Deelnemers uitgesplitst naar huidige regio waar deelnemers werkzaam zijn

Regio	Aantal deelnemers OM	Aantal deelnemers ZM
Alkmaar	2	-
Almelo	3	6
Amsterdam	15	10
Arnhem	5	9
Assen	4	2
Breda	7	7
Dordrecht	3	-
Groningen	5	2
Haarlem	8	5
Leeuwarden	3	6
Maastricht	9	1
Middelburg	1	4
Roermond	5	2
Rotterdam	6	15
's-Gravenhage	6	18
's-Hertogenbosch	15	12
Utrecht/Lelystad	3	5
Zutphen	1	2
Parket Generaal	1	-
Bureau Ontnemingswetgeving OM (BOOM)	1	-
Totaal	103	106

Het platform HG/EGG van het OM heeft de cursus recent geëvalueerd en heeft de uitkomsten hiervan verschaft aan de SSR. Bij het OM bleek de behoefte te bestaan de cursus te reduceren in tijd en kosten, mede vanwege bezuinigingen.

7.3 Beoordeling van de resultaten

Tabel 7.5 **Beoordeling van de resultaten aan de hand van beoordelingskader**

Activiteit	Indicatoren	Beoordeling
8 Instructiefilm politie		
	a) Er is een instructiefilm geproduceerd	+
	b) De instructiefilm is getoond aan de beoogde doelgroep, nl politiemedewerkers, OM en ZM medewerkers en hulpverleners die te maken kunnen krijgen met EGG.	+/-
9 Initieel gericht onderwijsprogramma EEG voor politie		
	a) Er is een module over EGG in het initieel politie onderwijs	+
	b) Alle nieuwe politiemedewerkers volgen deze module	+
	c) De nieuw opgeleide medewerkers zijn gelijkmatig verdeeld over verschillende regio's	?
10 Post-initieel gericht onderwijsprogramma EGG voor politie		
	a) Er is een module over EGG ontwikkeld voor nascholing politie	+
	b) De contactfunctionarissen EGG ontvangen onderwijs over EGG	+
	c) De taakaccenthouders EGG ontvangen onderwijs over EGG	+
	d) 750 andere medewerkers worden opgeleid over EGG (baliemedewerkers, basispolitiezorg)	+
	e) De opgeleide medewerkers zijn gelijkmatig verdeeld over verschillende regio's	?
11 Trainingsprogramma voor docenten van de politieacademie		
	De docenten van de politieacademie hebben onderwijs over EGG gevolgd	+/-
12 Module eengerelateerd geweld voor opleiding OM en ZM		
	a) Er is een module over EGG in het onderwijs voor OM en ZM	+
	b) De contactfunctionarissen van OM volgen onderwijs over EGG	+
	c) Rechters (ZM) ontvangen onderwijs over EGG	+/-

7.3.1 Toelichting

Instructiefilm politie – deels behaald

Er is een instructiefilm geproduceerd over eengerelateerd geweld (indicator 8a), deze kan echter niet aan de gehele beoogde doelgroep worden getoond vanwege een veiligheidsrisico voor de getoonde slachtoffers. Indicator 8b wordt daarom als deels behaald beoordeeld.

Initieel gericht onderwijsprogramma eengerelateerd geweld voor politie – behaald

Vanaf 2009 is in het onderwijs voor aspirant politiemedewerkers een module over eengerelateerd geweld opgenomen. In hoeverre de aspiranten die op deze wijze zijn opgeleid over verschillende regio's verdeeld zijn is onbekend.

Post-initieel gericht onderwijsprogramma eengerelateerd geweld voor politie – behaald

Verschiede nascholingsmodules over eengerelateerd geweld voor verschillende functieniveaus zijn ontwikkeld en vanaf 2009 geïmplementeerd (indicator 10a). Het opleidingstraject voor contactfunctionarissen vond plaats buiten de Politieacademie, voor alle aangewezen contactpersonen. Op de Politieacademie werden modules voor taakaccenthouders, baliemedewerkers en uitvoerenden ontwikkeld en uitgevoerd (indicatoren 10c en d). Inmiddels zijn bijna 900 'andere' medewerkers opgeleid (indicator 10d) over eengerelateerd geweld. In hoeverre de opgeleide medewerkers over verschillende regio's verdeeld zijn is onbekend (indicator 10e).

Trainingsprogramma voor docenten van politieacademie – deels behaald

Er zijn docenten opgeleid op het gebied van eengerelateerd geweld. Bij de huidige docenten wordt echter een gebrek aan specifieke kennis en recente deskundigheidsbevordering over dit onderwerp ervaren.

Module eengerelateerd geweld voor opleiding OM en ZM – deels behaald

Er is een aparte cursus over eengerelateerd geweld ontwikkeld en geïmplementeerd voor medewerkers van OM en ZM (indicator 12a). Voor zover hier zicht op is wordt de cursus goed bezocht door OvJs, waaronder naar alle waarschijnlijkheid de contactofficiëren EGG (indicator 12b). Deelname door rechters (ZM) blijft relatief achter bij deelname door het OM (indicator 12c). Andere functionarissen bij ZM (gerechtsscretarissen bijvoorbeeld), nemen wel deel aan de cursus. We beoordelen dit resultaat daarom als deels behaald, met de kanttekening dat voor wat betreft het OM we deze activiteit als volledig behaald beschouwen.

8 Registratie

8.1 Voorgenomen activiteiten

Een eenduidige registratie van eengerelateerde zaken is vanaf de start van de aanpak een belangrijk resultaat geweest dat men met het programma wilde behalen. Het belang van een registratiesysteem voor eengerelateerd geweld werd gevoed door de (politieke) discussie over de aard en omvang van EEG. Van meet af aan werd door de Tweede Kamer de wens uitgesproken een helder beeld te krijgen van de omvang van EEG.

In de eerste voortgangsrapportage in september 2006 werd als voorgenomen resultaat een 'Eenduidige (landelijke) registratiesystematiek' benoemd voor alle betrokken ketenpartners. Deze ambitie werd in 2007 bijgesteld naar het ontwikkelen van een 'Eenduidige (landelijke) registratiesystematiek voor politie'. Wij beoordelen deze laatste activiteit, waarbij we naast de politie ook kijken naar de activiteiten van het OM op dit gebied. Volgens de aanvankelijke planning zou in september 2008 een registratiesysteem beschikbaar zijn.

8.2 Uitvoering activiteiten

Vorbereiding

De vraag naar omvang van eengerelateerd geweld blijkt een lastige vraag, niet in de minste plaats vanwege het gebrek aan een strakke, eenduidig te operationaliseren definitie. Ondanks dit probleem werd binnen de strafrechtelijke aanpak een eerste opzet gemaakt voor een registratiemodel van eengerelateerd geweld. De inzichten uit het wetenschappelijk onderzoek van het LEC EGG (waaronder hun definitie) dienden hiervoor als basis.

De uiteindelijke implementatie van een registratiesysteem bij de politie werd uitgesteld tot na de overgang van de politieregio's naar het nieuwe bedrijfsprocessensysteem (BVH). De achterliggende reden was dat de registratiesystematiek moest aansluiten bij dit nieuwe systeem.

Opzet van het registratiesysteem bij politie

Bij de opzet van het registratiesysteem heeft het LEC EGG getracht een balans te vinden tussen de informatie die een registratiesysteem, idealiter bruikbaar voor verschillende gebruikersgroepen, zou moeten opleveren, en het beperkt houden van de registratie zodat deze uitvoerbaar blijft voor de politiefunctionarissen. De systematiek van het LEC EGG (rode vlaggen en checklist) is als uitgangspunt voor het registratiesysteem gebruikt.

In de voorgestelde registratie van het LEC EGG wordt vooral procesinformatie gegenereerd vanuit andere registraties, zoals:

- Hoeveel vermoedelijke eengerelateerd geweld zaken komen naar voren?
- Hoeveel worden hiervan in behandeling genomen?
- Hoeveel worden doorgestuurd naar het LEC EGG?
- Welke activiteiten onderneemt het LEC EGG?

Daarnaast wordt ook beperkte casusinformatie in de registraties vastgelegd zoals etnische achtergrond en strafrechtelijke kwalificatie van het feit waarvan iemand verdacht wordt. Deze informatie geeft inzicht over het type zaken dat korpsen zelf behandelen en wat ze doorsturen.

Implementatie registratiesysteem bij politie

De opzet en implementatie van het registratiesysteem liep onder andere door de invoering van een nieuw bedrijfsprocessensysteem (BVH) binnen de politie vertraging op. Het voorstel voor een registratiesysteem is in juni 2009 aan de Raad van Korpschefs toegezonden. Dit voorstel is door het LEC EGG in samenwerking met een werkgroep bestaande uit leden van verschillende politieregio's uitgewerkt. Ook zijn de contactfunctionarissen via themadagen bij de ontwikkeling betrokken. Van september tot december 2010 is in vijf regio's geëxperimenteerd met het registratieformat. Per 1 januari 2011 is het in alle regio's geïmplementeerd. Over 2011 heeft het LEC EGG van 22 van de 25 regio's registratiegegevens ontvangen. Van de ontbrekende regio's heeft één bij het LEC EGG aangegeven wel gebruik te maken van het systeem, maar een invoerachterstand te hebben. Er is door de ontwikkelaars getracht het gebruik van het systeem zo aantrekkelijk mogelijk te maken. De communicatie erover gebeurt in handzame boekjes, er is een invoersysteem gemaakt dat gebruiksvriendelijk is en het is voor regio's mogelijk gemaakt om naar eigen behoefte items toe te voegen aan het format.

Registratie bij het OM

Ook het OM heeft een aanpassing gedaan in het registratiesysteem COMPAS om het mogelijk te maken zaken van eengerelateerd geweld in het systeem terug te vinden. Het OM neemt hierbij de classificatie die de politie eraan heeft gegeven over, en is dus afhankelijk van de betrouwbaarheid van de herkenning van de politie. Bij het Openbaar Ministerie wordt op een ander niveau geregistreerd dan bij politie. Het OM registreert op persoonsniveau terwijl de politie per zaak registreert.

Het Openbaar Ministerie is afhankelijk van de labelling die de politie geeft aan de zaken die worden ingestuurd bij het OM, om te kunnen onderscheiden welke zaken de politie herkent als eengerelateerd geweld. Zonder deze labelling kan geen eenduidige registratie van deze zaken plaatsvinden, het OM moet immers dezelfde zaken registreren als de politie. In veel regio's geeft de politie deze labelling (nog) niet en is de registratie van het OM dus nog onbetrouwbaar.

8.3 Beoordeling van de resultaten

Tabel 8.1 **Beoordeling van de resultaten aan de hand van beoordelingskader**

Activiteit	Indicatoren	Beoordeling
13 Eenduidige (landelijke)		
	a) Er is een landelijk registratiesysteem	+/-
	b) Alle regio's zijn bekend met het	+
	c) De wijze van registreren in	+/-
	d) De registratie van EGG in de regio's levert het LEC EGG voldoende input om een beeld te genereren van de output van de aanpak van EGG bij de politie.	?

Eenduidige registratiesystematiek voor politie – deels behaald

In januari 2011 werd een landelijk registratie systeem geïmplementeerd in alle politieregio's (indicator 13a). De opzet van de systematiek heeft veel tijd in beslag genomen, waardoor dit later dan gepland is ingevoerd in de regio's. Om die reden beoordelen we indicator 13a als deels behaald. De contactfunctionarissen zijn inmiddels bekend gemaakt met het systeem op de landelijke terugkomdagen (indicator 13b). Inmiddels werken 23 van de 25 regio's met dit systeem, waardoor sprake is van een eenduidige registratiesystematiek in de meeste regio's (indicator 13c). In hoeverre de verschillen in werkwijzen in de regio's gevolgen heeft voor de wijze waarop zaken van EGG geregistreerd worden is onduidelijk. Hiervan is nog geen analyse van het LEC EGG beschikbaar. Het ontbreken van deze analyse maakt het tevens niet mogelijk indicator 13d te beoordelen.

9 Beschrijving aanpak eengerelateerd geweld in vijf regio's

In voorgaande hoofdstukken beschreven en beoordeelden we de resultaten van de strafrechtelijke aanpak van eengerelateerd geweld op landelijk niveau. In een verdiepingsronde van deze evaluatie hebben we onderzocht welke doorwerking deze landelijke resultaten hebben in de aanpak in vijf door ons geselecteerde regio's (zie 2.2). De bevindingen van deze verdiepingsronde in vijf regio's beschrijven we in dit hoofdstuk.

9.1 Amsterdam- Amstelland

Implementatie methode LEC EGG

Binnen de politie Amsterdam-Amstelland viel eengerelateerd geweld, samen met huiselijk geweld onder het Programmamanagement. In 2010 is het onderwerp eengerelateerd geweld losgekoppeld van het programmamanagement en ondergebracht onder de Recherche Zeden. In mei 2010 kreeg de huidige contactfunctionaris de opdracht de implementatie van de landelijke werkwijze te onderzoeken. Uit een aantal scenario's is uiteindelijk gekozen voor het instellen van een Kenniscentrum relationeel geweld. Dit expertiseteam zal uiteindelijk gaan bestaan uit een projectleider, vijf materiedeskundigen die zaken beoordelen en één informatiespecialist. Het team zal zijn kennis verstrekken aan de vier districten van het korps. Tot op heden is het team nog niet op volle sterkte. Met het oog hierop heeft het kenniscentrum nog terughoudend gehandeld in de bekendmaking van hun expertise in het korps. Komende periode zal hier meer aandacht aan worden besteed, zodat de collega's in het korps beter geïnformeerd zullen raken over de werkwijze bij eengerelateerd geweld.

Werkwijze

De aanpak van eengerelateerd geweld in Amsterdam wordt uitgevoerd door het Kenniscentrum van de politie en het gemeentelijk Meldpunt Eengerelateerd Geweld (MEGG)⁶² dat is ondergebracht bij de Blijfgroep. Zaken van eengerelateerd geweld kunnen op beide punten binnenkomen. De partners wisselen structureel informatie uit in een tweewekelijks casusoverleg.

De politie zoekt daarnaast actief naar mogelijke zaken van eengerelateerd geweld binnen alle mutaties, conform de landelijke werkwijze. De query van het LEC EGG, die is aangevuld met zoekopdrachten naar mutaties en incidenten met de code van eengerelateerd geweld, wordt dagelijks gedraaid (met uitzondering van het weekend). De informatiespecialist van het expertiseteam leest de query uit, die dagelijks ongeveer honderd hits oplevert, en stuurt relevante zaken door naar de materiedeskundigen. Zij beoordelen de zaak nader en beslissen of het team aan de slag gaat met de casus. Gemiddeld worden zo'n vier zaken van vermoedelijk eengerelateerd

Noot 62 Slachtoffers uit de randgemeenten Amstelveen, Aalsmeer, Uithoorn vallen niet onder het MEGG en worden voor zorg doorverwezen naar Vita Welzijn.

geweld per week in behandeling genomen. Deze zaken zijn niet alle afkomstig uit de query, maar ook vanuit directe aanmeldingen/aanvragen van collega's uit het korps voor advies.

Lopende zaken worden aangemeld en besproken met het MEGG, dat voor alle zaken een risicotaxatie laat doen bij het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG). De politie maakt daarnaast weinig gebruik van de checklist van het LEC EGG. Alleen als gebruik gemaakt wordt van het noodbed van het LEC EGG moet de checklist ingevuld worden. Voor aanvragen van ondersteuning bij het LEC EGG biedt de ingevulde risicotaxatie van het MEGG voldoende informatie.

Door de politie wordt wel een vereenvoudigd screeningsformulier gebruikt, gebaseerd op de checklist van het LEC EGG. Deze wordt ingevuld door de medewerker die bezig is met de zaak.

In 2011 heeft Amsterdam-Amstelland veertien zaken ingediend bij het LEC EGG voor ondersteuning. Het gaat dan om complexere zaken of zaken die regio-overstijgend zijn.

In ieder wijkteam van het korps is een taakaccenthouder EGG aangesteld, vaak gecombineerd met het taakaccent huiselijk geweld. De rol van de taakaccenthouders in het proces is nog niet duidelijk en moet nog worden doorontwikkeld. Het is op dit moment afhankelijk van de leidinggevende hoe deze de rol laat invullen.

Het kenniscentrum maakt gebruik van volgsysteem Amazon om de (voormalige) slachtoffers van eengerelateerd geweld te volgen. Met dit systeem krijgt het team een melding wanneer een slachtoffer van eengerelateerd geweld opnieuw geregistreerd wordt bij de politie, voor welk incident dan ook.

Waar de politie de strafrechtelijke kant van de aanpak invult (samen met OM), zorgt het MEGG ervoor dat vermoedelijk eengerelateerd geweld zaken worden aangemeld bij de zorg. Voor de politie betekent dit ook vooral preventief ingrijpen, en proberen escalatie te voorkomen. Politie kan een rol spelen bij bemiddeling, vooral door richting de dader(s) druk uit te oefenen. Het komt lang niet altijd tot een aangifte in zaken van eengerelateerd geweld. Soms willen slachtoffers zelf geen aangifte doen, het OM kan er dan voor kiezen ambtshalve te vervolgen. Soms is aangifte in een bepaalde fase echter niet wenselijk en gevaarlijk voor het slachtoffer. De inzet van strafrechtelijke maatregelen wordt dus altijd zorgvuldig afgewogen. In het casusoverleg wordt in gezamenlijkheid besproken welke aanpak gekozen wordt en wie daarin welke rol vervult. Het MEGG heeft een coördinerende rol bij het uitzetten van hulp.

Bij het OM is, anders dan in de aanwijzing OM vermeld staat, een beleidsmedewerker aangewezen als portefeuillehouder EGG. De portefeuilles HG en eengerelateerd geweld zijn binnen het Amsterdamse parket ondergebracht bij het team Beleid en Strategie. Reden hiervoor is dat bij huiselijk geweld een groot aantal ketenpartners betrokken zijn, zowel aan de zorg en preventieve kant als aan de strafrechtelijke, repressieve kant, waardoor het parket Amsterdam vindt dat het team Beleid en Strategie deze rol beter kan vervullen, in plaats van een officier van justitie met beleidsportefeuille.

Voor het OM levert de methode van het LEC EGG vooral een bijdrage in het herkennen van vermoedelijk eengerelateerd geweld. Bij de strafrechtelijke behandeling van de zaak op de zitting

lijkt de methode LEC EGG minder aan de orde en zijn andere factoren dan eer vaak bepalender in het bepalen van de strafmaat, aldus de respondent van het OM. In sommige complexe zaken waarin eer een rol lijkt te spelen, vraagt het OM de rapportage van het LEC EGG op.

Op het gebied van de beveiliging van slachtoffers blijkt dat het stelsel bewaken en beveiligen in Amsterdam nog nooit is ingezet voor deze doelgroep. Interne processen bij de politie en OM maken dat deze maatregel nog onvoldoende benut is. Op dit moment worden maatregelen genomen hierin om beide partijen klaar te maken met het stelsel te gaan werken in deze zaken.

Registratie

Vermoedelijke eengerelateerd geweld zaken worden door het kenniscentrum geregistreerd in het systeem van het LEC EGG. Dit is met terugwerkende kracht vanaf 2010 gedaan. Het kenniscentrum registreert slachtoffergericht. Wanneer een nieuw incident van een eerder geregistreerd slachtoffer binnenkomt, wordt deze in de oude zaak bijgevoegd. Het centrum registreerde in de afgelopen jaren de volgende nieuwe vermoedelijk eengerelateerd geweld zaken:

Registraties van eengerelateerd geweld tussen 2010 en 2012

Jaar	Vermoedelijk EGG totaal	Aangemeld bij LEC
2010	189	40
2011	257	31
2012 (tot medio april)	56	9

Naast de registratie bij de politie, houdt het MEGG een registratie bij van alle zaken van eengerelateerd geweld in de gemeente. Naast de politie stromen zaken bij hen ook in via het SHG of opvanginstellingen. Het MEGG levert periodiek cijfers over de omvang van eengerelateerd geweld aan de gemeente.

Tussen de politie en OM is (nog) geen uitwisseling van registraties over eengerelateerd geweld. Om het OM te informeren over de aard van een zaak (en of het eengerelateerd geweld betreft), zou de politie zaken die hij doorstuurt naar het OM moeten labelen. Dit gebeurt nog niet op dit moment, waardoor het OM niet over deze informatie beschikt. Het OM geeft zelf wel een maatschappelijke kwalificatie aan hun zaken binnen COMPAS/GPS. Deze kan om bovenstaande reden dus afwijken van de indruk die de politie heeft van een zaak. Tevens speelt het probleem dat bij het OM deze kwalificatie nog niet altijd goed gebruikt wordt. Hierdoor heeft het OM geen betrouwbaar beeld van de instroom van eengerelateerd geweld zaken in de afgelopen jaren.

Een analyse door het OM toonde aan dat zaken die bij de politie als eengerelateerd geweld zaak zijn benoemd niet als zodanig terugkomen in de OM systemen. Tevens komen uit COMPAS/GPS zaken met maatschappelijke kwalificatie eengerelateerd geweld, terwijl het geen eengerelateerd geweld zaken blijken te zijn volgens de politie. In samenwerking met de politie probeert het OM de instroom van eengerelateerd geweld zaken te verhelderen.

Samenwerking

In deze regio is er vooral samenwerking/taakverdeling tussen:

- politie. Rol: herkenning, opsporing daders en bemiddeling;
- OM. Rol: verantwoordelijk voor individuele veiligheid slachtoffers (stelsel Bewaken en Beveiligen) en vervolgen van verdachten;
- meldpunt eengerelateerd geweld. Rol: registreren en coördineren van eengerelateerd geweld zaken, risicotaxatie (door SHG), in veiligheid brengen slachtoffer en doorverwijzing naar zorg.

Daarnaast hebben deze partijen met de aanpak te maken:

- Vangnet Jeugd
- Bureau Jeugdzorg
- gemeente
- reclassering
- zelforganisaties uit de gemeenschap
- scholengemeenschappen

De samenwerking is de afgelopen jaren geïntensiveerd en wordt door de partijen overwegend positief beoordeeld. De respondenten geven aan dat het prettig is gebruik te kunnen maken van elkaars kennis en expertise. Vooral het MEGG, dat al vanaf 2008 bezig is, heeft volgens de partners veel deskundigheid, maar ook de politie is 'goed bezig' op dit vlak volgens verschillende ketenpartners. Op het gebied van de samenwerking tussen OM en politie is verdere verbetering wenselijk, zo geven alle betrokkenen aan. Zo wordt op dit moment de mogelijkheid gemist om op casusniveau, laagdrempelig te overleggen over eengerelateerd geweld zaken. Omdat de contactpersoon van het OM op beleidsniveau werkzaam, is geen aanspreekpunt op casusniveau op dit onderwerp. De weekpiketdienst van het OM biedt te weinig specialistische kennis over eengerelateerd geweld hiervoor. De politie ervaart het ontbreken van een aanspreekpunt hierover als een gemis. OM en politie werken aan een oplossing.

Binnen de samenwerking zijn twee overleggen ingericht: een tweewekelijks casusoverleg eengerelateerd geweld en een beleidsoverleg (Keten Eengerelateerd Geweld Amsterdam, KEGA). In het casusoverleg wisselen politie, MEGG, Vangnet Jeugd en Bureau Jeugdzorg informatie over nieuwe en lopende cases uit en bepalen samen te aanpak. De betrokkenheid van jeugdzorg (Vangnet Jeugd en BJJ) is de afgelopen tijd verbeterd, het wederzijds begrip tussen politie en jeugdzorg wordt steeds groter, aldus de politie.

Het KEGA beleidsoverleg kent een bredere samenstelling waaraan ook de gemeente, het OM, zelforganisaties en scholen deelnemen. De respondenten geven aan dat partners elkaar leren kennen en op de hoogte houden van de ontwikkelingen.

De gemeente Amsterdam neemt een actieve coördinerende en faciliterende rol in bij de aanpak van eengerelateerd geweld. Gemeente is initiatiefnemer van het MEGG, waardoor de aanpak eengerelateerd geweld in Amsterdam gecoördineerd wordt. Daarnaast heeft de gemeente een rol te zorgen voor de veiligheid van slachtoffers, in haar verantwoordelijkheid voor opvanglocaties. De gemeente heeft daarnaast een verantwoordelijkheid wanneer een zaak direct raakt aan de openbare orde en veiligheid in de stad of een stadsdeel. Op dat moment is de burgemeester, als

korpsbeheerder, verantwoordelijk. Uiteraard is hier alleen sprake van als een zaak zich op grotere schaal uitbreidt en plaatsvindt, dan alleen binnen een gezin.

De samenwerking van de ketenpartners is vastgelegd in een convenant over de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Deskundigheidsbevordering

Binnen het korps Amsterdam-Amstelland hebben ongeveer 75 collega's een training over eengerelateerd geweld gevolgd. Er zijn vooral medewerkers in de functies buurtregisseur (wijkagent) en taakaccenthouder naar de training geweest, grotendeels afkomstig uit Amsterdam-West. Welke opleiding de functionarissen exact gevolgd hebben is niet te zeggen, omdat volgens de contactfunctionaris geen strikte scheiding in de groepen is geweest.

Beide projectleiders van het kenniscentrum hebben de opleiding voor contactfunctionarissen vanuit het programma niet gevolgd, maar een opleiding van een externe specialist op gebied van eengerelateerd geweld. Wel hebben zij de training voor taakaccenthouders bijgewoond. De projectleiders houden hun kennis up te date door conferenties te bezoeken, en bezoeken de landelijke contactdagen. Deze contactdagen worden gewaardeerd vanwege de uitwisseling tussen regio's, maar inhoudelijk wat summier gevonden. Er is behoefte aan inhoudelijke input, waarbij met name de praktische uitvoering aan bod zou moeten komen.

In de regio worden op dit moment niet actief opnieuw functionarissen opgeleid. Wel wordt nagedacht hoe vervolg kan worden gegeven aan de 1- en 2-daagse trainingen die eerder zijn gevolgd. Functionarissen geven wel aan dat een vervolg aan de eerdere deskundigheidsbevordering gewenst is.

Bij het OM heeft een aantal officieren van justitie de cursus gevolgd. Het ligt in de verwachting dat eind 2012 in totaal 25 OvJs de cursus gevolgd hebben. De huidige contactpersoon van het OM is pas een aantal maanden in deze functie werkzaam en is voornemens de cursus te volgen. In de cursus huiselijk geweld die zij gevolgd heeft, is eengerelateerd geweld wel als subonderwerp aan bod gekomen.

Doelbereik

In de regio Amsterdam-Amstelland oordelen de ketenpartners dat de voortgang op de vier belangrijkste doelstellingen van de strafrechtelijke aanpak wisselend is.

Herkennen

Ketenpartners geven aan dat de methodiek het mogelijk maakt voor de politie om signalen van eengerelateerd geweld te herkennen. Bij zeer vroege signalen van eengerelateerd geweld biedt zelfs de rode vlaggen methode nog geen uitkomst, omdat van dreiging geen sprake is. De kennis over eengerelateerd geweld is de afgelopen jaren bij alle ketenpartners toegenomen, wat herkenning mogelijk maakt.

De instroom van zaken van eengerelateerd geweld bij de politie is de afgelopen jaren toegenomen van 189 in 2010 tot 256 in 2011.

Binnen het korps Amsterdam-Amstelland is slechts een beperkt deel van medewerkers (vooral in district West) opgeleid over eengerelateerd geweld. Ook heeft het kenniscentrum nog terughoudend gehandeld in de bekendmaking van hun expertise richting de medewerkers (vanwege gebrekkige capaciteit). Hierdoor zijn niet alle medewerkers op de hoogte van de werkwijze bij eengerelateerd geweld. Komende periode zal hieraan meer aandacht worden besteed.

Helpen

De samenwerking in het casuoverleg maakt het volgens de ketenpartners mogelijk de slachtoffers van eengerelateerd geweld beter te helpen. De bundeling van deskundigheid draagt hieraan bij. Kanttekening is dat er nog veel variëteit zit in de deskundigheid van hulpverleners over eengerelateerd geweld, waardoor zaken niet altijd optimaal worden aangepakt. Ook zou verbetering kunnen worden geboekt wanneer hulpverleners meer outreachend zouden werken richting slachtoffers in plaats van vanuit een bureau, aldus de politie.

Het gebrek aan capaciteit bij het kenniscentrum van de politie, maakt ook dat hulp nog niet optimaal kan worden ingezet. Als politie sneller zou kunnen handelen richting de daders, kan in veel gevallen verdere escalatie voorkomen worden volgens het MEGG. De politie is nu nog veel afhankelijk van de capaciteit en expertise van het MEGG.

Opsporen en vervolgen

Ten aanzien van de doelstelling daders van eengerelateerd geweld op te sporen en te vervolgen is volgens de ketenpartners weinig progressie geboekt. Ook hier speelt mee dat het kenniscentrum van de politie nog niet op volle sterkte is, en dus beperkte capaciteit heeft. Ander belangrijk knelpunt is dat de opsporing en vervolging van eengerelateerd geweld technisch lastig is. Het eermotief is vaak moeilijk te duiden en te bewijzen, zeker wanneer het om dreiging en geestelijke mishandeling gaat. Veel zaken worden geseponeerd vanwege gebrek aan bewijs in huiselijk geweld zaken (80%). Politie geeft aan dat ambtshalve vervolging in dit type zaken vaker toegepast zou moeten worden, omdat slachtoffers vaak geen aangifte willen doen. Het is belangrijk dat het OM vervolgens deze gevallen ook met urgentie en extra belang behandelt.

Doordat de registratie van de politie en OM nog niet op elkaar afgestemd zijn, is het bovendien niet mogelijk cijfermatig inzicht te krijgen in de ontwikkelingen op dit gebied.

9.2 Fryslân, Groningen en Drenthe

Implementatie methode LEC EGG

Het onderwerp eengerelateerd geweld was in deze regio vóór aanvang van het programma beleidsmatig ondergebracht bij het regionaal bureau Jeugd, Zeden en Slachtofferzaken. De implementatie van de methode LEC EGG is dan ook vanuit deze afdeling gestart. Vanaf het begin hebben de drie noordelijke politiekorpsen nauw samengewerkt op dit onderwerp. In 2010 zijn de regionale coördinatoren EGG op verzoek van hun korpsleiding gestart een plan van aanpak te schrijven voor een regionaal expertisepunt voor de drie korpsen. Per 1 augustus 2011 is dit *Noordelijk Expertise Centrum eengerelateerd geweld, discriminatie en multicultureel vakmanschap* (NEC) officieel gestart en heeft het ook een eigen fysieke locatie in Drachten. Op het bureau zijn drie medewerkers uit drie provincies werkzaam, waarvan twee regionale coördinatoren (één

executief en één beleidsmedewerker) en één administratieve kracht. De regionaal coördinator van Drenthe is niet werkzaam in het NEC, maar onderhoudt nauw contact.

Werkwijze

In de aanpak van EGG in de noordelijke korpsen speelt het Noordelijke ExpertiseCentrum van de politie sinds augustus 2011 een belangrijke rol. Zij fungeren als adviespunt en geven operationele ondersteuning aan de teams in de korpsen, maar ook aan ketenpartners zoals het OM en de vrouwenopvang Zahir (Fier Fryslân). Bij het NEC kunnen vermoedelijke eierzaken worden aangemeld door politiemedewerkers of ketenpartners. Hiervoor is zelfs een piketdienst ingesteld waar medewerkers buiten kantooruren met hun vragen en vermoedens terecht kunnen. Het NEC monitort de zaken waarin zij geadviseerd hebben.

Bij de politie wordt ook actief gezocht naar mogelijke zaken van EGG binnen alle mutaties, conform de landelijke werkwijze. De drie korpsen (de Informatie units) voeren de zoekopdracht zelfstandig uit, doen een eerste check en sturen vermoedelijke eierzaken door naar het NEC. Alleen Fryslân maakt hierbij gebruik van de automatisch query, Drenthe en Groningen zoeken handmatig maar maken wel gebruik van de rode vlaggen systematiek.

Het NEC beoordeelt alle zaken die bij hen binnenkomen. Als het een relatief eenvoudige zaak betreft, kan het regionaal opgelost worden en geeft het NEC advies aan het team dat de zaak indient. Complexe zaken worden doorgestuurd aan het LEC EGG, na invullen van de checklist door de politiemedewerker (of hulpverlener) die de zaak inbrengt. Het NEC controleert de checklists op kwaliteit en voegt specifieke onderzoeksvragen toe. Het LEC EGG rapporteert na beoordeling van de zaak terug aan een materiedeskundige van het NEC die het advies met de collega in de regio bespreekt.

Vrouwenopvang Zahir (Leeuwarden) heeft in het kader van de pilot met de opvang van slachtoffers van EGG⁶³ aparte afspraken met het LEC EGG. Zij vullen van ieder slachtoffer dat zij opvangen (deze kunnen vanuit het hele land komen) een checklist in en sturen deze direct naar het LEC EGG, NEC en OM⁶⁴. Het LEC EGG onderhoudt vervolgens direct contact met Zahir over de aanpak.

In de noordelijke regio's zijn tevens per team één a twee taakaccenthouders aangesteld, die extra opgeleid zijn over EGG. De komst van een regionaal expertisepunt waar medewerkers terecht kunnen met vragen, geeft hun rol minder meerwaarde, waardoor deze momenteel ter discussie staat.

Bij het OM is, conform de aanwijzing, een officier van justitie aangewezen als regionaal portefeuillehouder EGG. Hij is beleidsmatig verantwoordelijk voor EGG (en huiselijke geweld),

Noot 63 In het kader van deze pilot heeft Zahir tien opvangplaatsen voor slachtoffers van EGG, gefinancierd door VWS. Daarnaast heeft Zahir zelf acht plaatsen gecreëerd om deze slachtoffers op te vangen.

Noot 64 Het OM moet vooral op de hoogte gebracht worden indien er extra beveiligingsmaatregelen genomen moeten worden, in het kader van stelsel Bewaken en Beveiligen. Hierover worden dan afspraken gemaakt tussen OM (verantwoordelijke), politie (uitvoering maatregelen) en Zahir (opvang).

onderhoudt contacten met ketenpartners hierover en fungeert als vraagbaak voor collega's. Daarnaast behandelt hij ook ter zitting de zaken aangaande EGG. Voor het OM levert de methode van het LEC EGG vooral een bijdrage in het herkennen van vermoedelijke EGG. Bij de strafrechtelijke behandeling van de zaak op de zitting is de methode LEC EGG minder aan de orde, aldus de respondent van het OM.

Registratie

Alle zaken die binnenkomen bij het NEC worden vanaf januari 2011⁶⁵ geregistreerd in het volgsysteem van het LEC EGG. Hiermee registreert het NEC zijn acties, monitort het zaken en kan het overzichten maken van lopende en afgesloten zaken. Daarnaast wordt zoveel mogelijk gemuteerd over EGG zaken in BVH. De drie noordelijke provincies registreerden in de afgelopen jaren de volgende vermoedelijke EGG zaken:

Regio	2009	2010	2011
Fryslân	- ¹	51 (28 LEC) 61 (25 LEC + 18 Zahir)	
Groningen	- ¹	58	50 (21 LEC)
Drenthe	60 (23 LEC)	74 (22 LEC)	56 (11 LEC)

¹Deze cijfers zijn onbekend en niet meer te achterhalen omdat de toenmalige contactfunctionarissen niet meer werkzaam zijn in deze functie.

Ketenpartners registreren zaken van EGG op een aparte wijze en er vindt geen uitwisselingen van registraties plaats. Vrouwenopvang Zahir werkt met het registratiesysteem dat vanuit Federatie Opvang is ingevoerd in het kader van het landelijk programma. Het OM geeft zaken waarbij EGG speelt een aparte incidentcode waardoor ze te onderscheiden zijn. De registraties van het OM in de drie arrondissementen laten zien dat er van 2006 tot 2011 respectievelijk, twee, vier, één, drie, twee en twee zaken met het label 'eer' instroomden. In 2012 waren er tot nu toe reeds zes eierzaken⁶⁶. Van deze zaken kwam er slechts één binnen bij parket Leeuwarden, elf op het parket in Groningen en negen in Assen. In negentien zaken werd de verdachte gedagvaard, één zaak werd geseponeerd.

Bij vrouwenopvang Zahir worden geregeld slachtoffers geplaatst die niet afkomstig zijn uit de regio. Deze zaken worden door het NEC en LEC EGG apart geregistreerd en tellen mee als zaak bij de regio van herkomst. Hier treden soms dubbele registraties op.

Noot 65 De zaken uit Fryslân zijn met terugwerkende kracht ook van 2010 ingevoerd.

Noot 66 Hierbij dient vermeld te worden dat 4 zaken bij elkaar lijken te horen, gezien de opvolgende parketnummers.

Samenwerking

In deze regio is er vooral samenwerking tussen:

- politie. Rol: herkenning, opsporing daders, uitvoeren beveiliging slachtoffers, bemiddeling;
- OM. Rol: verantwoordelijk voor individuele veiligheid slachtoffers (stelsel Bewaken en Beveiligen) en vervolgen van daders;
- vrouwenopvang Zahir. Rol: opvangen slachtoffers en bemiddelen.

Daarnaast:

- gemeente, rol: veiligheid slachtoffers en overige inwoners gemeente;
- jeugdzorg, rol: bemiddeling, zorgen voor mogelijkheid uithuisplaatsing minderjarige slachtoffers;
- reclassering;
- zelforganisaties uit de gemeenschap;
- scholengemeenschappen.

De samenwerking is de afgelopen jaren geïntensiveerd en is volgens de partijen goed te noemen. Men maakt gebruik van elkaars kennis en expertise. Alle partijen geven aan dat het werken met coördinatiepunten (zoals het LEC EGG en NEC) prettig is, omdat dit voorkomt dat je te maken krijgt met partners die onvoldoende kennis hebben van EGG. Met name tussen de vrouwenopvang en politie is dagelijks contact over casuïstiek en wordt samen opgetrokken in de aanpak van deze zaken. Bemiddelingsgesprekken met de familie worden vaak gevoerd op politiebureaus (ergens in Nederland) vaak in gezamenlijkheid door de hulpverlening en politie.

Ook de samenwerking met het OM en de gemeente begint steeds meer vorm te krijgen. In geval het slachtoffer veiligheidsrisico's loopt, hebben deze partijen een verantwoordelijkheid die steeds beter wordt ingevuld. Het OM geeft aan steeds vaker in een vroeg stadium ingeschakeld te worden. En ook de ketenpartners geven aan dat sinds de aanwijzing van het OM zijn betrokkenheid groter is geworden. Ook in de strafrechtelijke afdoening door het OM lukt het steeds beter, mede dankzij de duidelijke methodiek van het LEC EGG om het eermotief mee te laten wegen, aldus OM en politie. De betrokkenheid van gemeenten is nog op incidentele basis en richt zich vooral op beveiliging van slachtoffers of hun kinderen. Gemeente Groningen geeft aan dat het aantal zaken van EGG dat zich voordoet in de gemeente (nog) geen noodzaak geeft voor structureel beleid op dit punt. De ad hoc aanpak zoals deze nu wordt uitgevoerd, waarbij wordt samengewerkt met het OM, werkt op dit moment afdoende. Mogelijk wordt op termijn alsnog te noodzaak gezien beleid te formuleren.

De politie en Fier Fryslân (Zahir en Blijf van mijn Lijf) hebben hun samenwerking en uitwisseling vastgelegd in een samenwerkingsconvenant. Dit is gestoeld op het landelijk convenant, aangepast op de lokale situatie. In het convenant is ook het ASHG meegenomen (Fier Fryslân).

Deskundigheidsbevordering

In de noordelijke regio's is een groot aantal medewerkers opgeleid. In totaal 7 personen hebben de opleiding voor regionaal coördinator gevolgd. De training voor taakaccenthouders is door 61 personen gevolgd, waarvan de helft uit Fryslân. 40 baliemedewerkers werden opgeleid over EGG, waarvan slechts vijf uit Groningen, en 56 uitvoerenden.

De trainingen voor politiemedewerkers over EGG worden momenteel niet meer uitgevoerd in deze regio. Wel organiseert het NEC regelmatig voorlichting en themabijeenkomsten voor medewerkers met verschillende functies, zodat het onderwerp actueel blijft en zich verspreidt 'in de haarvaten' van de organisatie.

De contactfunctionaris van het OM heeft de module over EGG gevolgd.

Doelbereik

In de samenwerkende noordelijke regio's oordelen de ketenpartners dat voortgang is geboekt op de vier belangrijkste doelstellingen van de strafrechtelijke aanpak.

Herkennen

De ketenpartners vinden allen dat de herkenning van EGG de afgelopen jaren verbeterd is. De methode LEC EGG heeft hier volgens hen zeker aan bijgedragen, doordat deze concrete handvatten biedt en het mogelijk maakt vermoedens te duiden. In het verleden bleef het vaak bij onbestemde vermoedens en deze kunnen nu geanalyseerd worden.

De toename van herkenning blijkt uit het feit dat zaken die uit de zoekopdracht van de politie naar boven komen, steeds vaker al bekend zijn bij het NEC. Dit betekent dat politiemedewerkers en ketenpartners in de regio's de zaak zelf ook als vermoedelijke eerzaak herkennen en vervolgens aanmelden bij het NEC.

Ook het OM merkt dat zaken steeds vroeger en beter herkend worden en dat ze vaker in een vroeg stadium worden ingelicht en betrokken.

Helpen

Doordat EGG steeds vaker (vroeg) wordt onderkend, lukt het beter om de slachtoffers te helpen. De methode LEC EGG helpt hierbij en biedt informatie en analyse om de juiste maatregelen te nemen. Samen met het Stelsel Bewaken en Beveiligen, helpt de werkwijze om EGG beter aan te pakken. Volgens de vrouwenopvang draagt ook de gecoördineerde aanpak binnen de regio hieraan bij. Het werken met specialisten maakt de aanpak beter, omdat EGG een specifieke aanpak vergt. Als niet op juiste manier wordt ingestoken, kan het probleem ook verergeren.

De samenwerking in de drie noordelijke provincies maakt dat slachtoffers goed geholpen kunnen worden. Het doel voor de slachtoffers is uiteindelijk familieherstel, vaak te bereiken door bemiddeling. De partners dragen hier ieder vanuit een eigen invalshoek aan bij. De gemeente is de afgelopen jaren vaker ingeroepen in EGG zaken. Hierdoor worden ook gemeentelijke maatregelen ingezet om slachtoffers in veiligheid te brengen.

Opsporen en vervolgen

Ook voor de opsporing en vervolging geldt dat (vroeg) herkenning bijdraagt aan betere aanpak. De methode LEC EGG draagt ook op dit vlak bij aan een gerichte aanpak, aldus de ketenpartners. Wel wordt vermeld dat de systematiek met name in de voorfase van herkenning en analyse belangrijk is. In de afhandeling van zaken wordt EGG behandeld als gewone geweldsmisdrijven,

met mogelijkheid tot verhoogde strafeis. Het blijft echter lastig om het eermotief mee te wegen in de bestraffing, omdat het door verdachten op de zitting vaak ontkend wordt⁶⁷.

Of een betere herkenning nu daadwerkelijk leidt tot een hoger opsporingspercentage en andere afdoeningen, is onduidelijk. Wel is het aantal zaken dat bij het OM instroomt met het label 'eer' er aan de afgelopen jaren toegenomen, volgens betrokkenen. De toename is in de cijfers vooral voor 2012 terug te vinden.

9.3 Limburg Noord

Implementatie methode LEC EGG

De contactfunctionaris van de politie is al vanaf het begin van de pilot betrokken bij de implementatie van de methode LEC EGG in de regio. Hij heeft ruime ervaring met het onderwerp (18 jaar). In het kader van de implementatie heeft hij binnen de eigen regio veel voorlichting gegeven over eengerelateerd geweld en de methode van het LEC EGG aan collega's, OM en opvang. Hij heeft ook een eigen instructiekaart ontwikkeld met de do's en don't's bij eengerelateerd geweld zaken. Vanaf 2010 kreeg de contactfunctionaris ook officiële projecturen eengerelateerd geweld. De functionaris is werkzaam binnen een operationele opsporingsafdeling.

Werkwijze

Politiemedewerkers in de regio die een vermoedelijke eerzaak signaleren, nemen contact op met de contactfunctionaris. Hij bekijkt de zaak, betreft de taakaccenthouders in de teams en neemt als dat nodig is, overwegend in de zwaardere zaken, contact op met het LEC EGG.

De contactfunctionaris neemt twee maal per maand deel aan het casusoverleg huiselijk geweld in het veiligheidshuis. In het veiligheidshuis zit een coördinator van de politie die dagelijks alle mutaties leest en bij zaken met dreiging van eengerelateerd geweld contact opneemt met de contactfunctionaris.

De politie Limburg Noord maakt momenteel geen gebruik van de query omdat deze niet werkt op het huidige bedrijfsprocessensysteem. De checklist wordt wel gebruikt voor de beoordeling van de zaken. De contactfunctionaris ervaart de checklist echter als te weinig verdiepend op culturele aspecten. Hij vindt naast de checklist de visie van betrokken politiemedewerkers van belangrijke waarde.

Bij de aanpak van eengerelateerd geweld wordt gebruik gemaakt van de zelfgemaakte instructiekaart over eengerelateerd geweld. Deze kleine geplastificeerde instructiekaart is zo gemaakt dat iedereen deze makkelijk bij zich kan dragen. Op deze instructiekaart staan aan de ene kant de signalen voor eengerelateerd geweld waarop gelet moet worden en aan de andere kant de directe aanwijzingen om te handelen: wat wel te doen en wat niet te doen. Het doel van het instructiekaartje is dat iedere politie collega direct eengerelateerd geweld kan herkennen en handelen.

Noot 67 Terwijl het in de voorfase vaak wel onderkend wordt door de dader, aldus de OvJ.

Bij het OM is de beleidsmedewerker bewaken en beveiligen aangewezen als de contactpersoon voor ernstige zaken van eengerelateerd geweld waar beveiliging aan de orde is. Het OM werkt zelf niet met de systematiek van het LEC EGG, maar bij zware zaken vraagt het OM wel een analyse aan bij het LEC EGG. Het LEC EGG wordt dan gevraagd om een objectieve inschatting van de mate van dreiging.

De Mutsaersstichting is de hulpverleningsorganisatie in de regio die eezaken behandelt. De stichting werkt ook met de checklist van het LEC EGG. Wanneer zij advies of ondersteuning willen van het LEC EGG nemen zij direct contact op met het centrum, niet via de politie.

Registratie

De politie registreert de zaken die betrekking hebben op eengerelateerd geweld apart in het registratiesysteem van het LEC EGG. Hierin registreren ze ook de acties die ondernomen worden.

Door de politie zijn in 2011 in totaal 80 zaken ingeschreven in het registratiesysteem (in 2010 46 zaken). 12 zaken zijn aangemeld bij het LEC EGG, bij 5 zaken is het stelsel bewaken en beveiligen ingeschakeld en bij 3 is een pv ingestuurd naar OM.

In het Veiligheidshuis worden de zaken die betrekking hebben op eengerelateerd geweld met elkaar besproken, maar de ketenpartners registreren niet eenduidig.

Samenwerking

In deze regio is er vooral samenwerking tussen:

- politie, rol: herkenning, opsporing daders, uitvoeren beveiliging slachtoffers, bemiddeling;
- OM, rol: verantwoordelijk voor individuele veiligheid slachtoffers (stelsel Bewaken en Beveiligen) en vervolgen van daders;
- vrouwenopvang Mutsaersstichting. Rol: opvangen slachtoffers en bemiddelen.

Daarnaast:

- gemeente
- jeugdzorg
- zelforganisaties uit de gemeenschap
- Veiligheidshuis

De partners werken ieder vanuit hun eigen rol aan de aanpak van eengerelateerd geweld waarbij de zelforganisaties vooral voorlichting krijgen over wet en regelgeving in Nederland. Verder wordt hun uitgelegd hoe omgegaan wordt met eengerelateerd geweld en wordt advies gegeven voor de hulpvraag. De informatie uitwisseling is geregeld door middel van een convenant. De samenwerking is verbeterd de afgelopen jaren en men wisselt veel informatie uit tussen alle partners exclusief de zelforganisaties.

Binnen het veiligheidshuis vindt een casusoverleg plaats waarin eengerelateerd geweld zaken besproken kunnen worden met alle betrokken partners. Als er sprake is van een vermoeden van eengerelateerd geweld neemt de contactfunctionaris eengerelateerd geweld van de politie deel aan het casusoverleg. De ketenmanager van het veiligheidshuis is bezig een scenarioteam op te zetten

voor eengerelateerd geweld. In dit team worden alleen de partners uitgenodigd die voor de specifieke casus van belang zijn. Ook kunnen externe deskundigen uitgenodigd worden. Dit scenarioteam is nog niet operationeel.

In het veiligheidshuis wordt de balans gezocht tussen de strafrechtelijke aanpak en de zorgaanpak en er wordt gezorgd dat ze elkaar niet in de weg lopen. De strafrechtelijke kant wordt soms als stok achter de deur gebruikt om te zorgen dat iemand een zorgtraject ingaat.

Niet bij alle partners is voldoende kennis over het onderwerp aanwezig, maar de kennis neemt wel overal toe. Door de samenwerking is de informatiepositie van de politie de laatste jaren verbeterd en kan het probleem sneller neergelegd worden bij de juiste instantie of hulpverlener.

De beleidsmedewerker bewaken en beveiligen van het OM werkt samen met het veiligheidshuis en bureau crisis en conflictbeheersing van de politie. Contact met de andere partners loopt via het veiligheidshuis.

De Mutsaersstichting geeft aan dat er wel samengewerkt wordt, maar dat zij voorzichtig is met het betrekken van partners als het om eengerelateerd geweld gaat. De veiligheid van de cliënt gaat boven alles en dan kan dit betekenen dat een zaak in eerste instantie niet bekend wordt gemaakt bij de partners of gemeld bij het veiligheidshuis. Later worden wel de andere partners en betrokkenen op de hoogte gebracht.

De samenwerking met de politie is verbeterd en geïntensiveerd omdat zowel de politie als de hulpverlening een ontwikkelslag gemaakt hebben ten aanzien van het onderwerp. De samenwerking met andere hulpverleningspartners of bureau jeugdzorg kan een risico inhouden. Enerzijds omdat bij deze samenwerkingspartners geen contactpersonen eengerelateerd geweld benoemd zijn en het er van afhangt met wie je te maken krijgt. Sommige partners bagatelliseren het risico. Anderzijds omdat partners als bureau jeugdzorg transparantie zeer belangrijk vinden en dat is in eengerelateerd geweld zaken juist gevaarlijk.

De bezuinigingen worden als een knelpunt gezien door meerdere partners. Hierdoor kunnen organisaties het soms niet meer opbrengen om bij de diverse overleggen iemand aanwezig te laten zijn en de angst is dat de winst van de afgelopen jaren hierdoor weer zal verdwijnen.

Deskundigheidsbevordering

De contactfunctionaris van de politie heeft de opleidingsmodule voor contactfunctionarissen gevolgd en alle themadagen. Hij heeft intern veel voorlichting gegeven over het onderwerp aan collega's, OM en hulpverlening.

Daarnaast hebben 14 andere politiemensen de training eengerelateerd geweld van het LEC gevolgd. Welke functionarissen dit zijn is onbekend.

De beleidsmedewerker van het OM heeft de cursus van de SSR niet gevolgd. Wel heeft hij een aantal lezingen bijgewoond over het onderwerp eengerelateerd geweld.

Doelbereik

In de regio Limburg Noord oordelen de ketenpartners dat er voortgang is geboekt op de vier belangrijkste doelstellingen van de strafrechtelijke aanpak.

Herkennen

De respondenten van de verschillende organisaties vinden dat de herkenning van eengerelateerd geweld de afgelopen jaren verbeterd is. De methode LEC EGG heeft hier volgens hen zeker aan bijgedragen door de concrete handvatten en de bewustwording. Kanttekening is dat lang niet alle hulpverleners hiertoe in staat zijn.

Door de bewustwording worden signalen eengerelateerd geweld eerder herkend en kan er meer aan preventie (onder meer door bemiddeling) worden gedaan. Deze bewustwording heeft ook bij slachtoffers plaatsgevonden waardoor zij beter de weg naar de politie en de hulpverlening weten te vinden.

De zelfgemaakte instructiekaart, die herkennen en handelen bevordert, wordt gebruikt in meerdere regio's, zoals Fryslân, Drenthe en Groningen.

Deze verbetering is ook zichtbaar in de cijfers. In 2010 zijn er 46 zaken eengerelateerd geweld geregistreerd bij de politie en in 2011 80 zaken.

Helpen

De ketenpartners geven aan dat de hulp aan slachtoffers verbeterd is. Door de methode is meer zicht op de zaken eengerelateerd geweld gekomen, waardoor beter geholpen kan worden. Er worden echter ook een aantal knelpunten gesignaleerd. Zo is, volgens de politie, de hulp teveel op het individu gericht en is een ander knelpunt dat niet alle hulpverleners voldoende kennis hebben voor een goede aanpak.

Opsporen en vervolgen

De geïnterviewde functionarissen van politie en OM zijn van mening dat vanwege de betere analyse en toegenomen inzicht in de problematiek opsporing en vervolging verbeterd zijn. In plaats van vervolgen wordt vaak gekozen voor bemiddeling.

9.4 Utrecht

Implementatie methode LEC EGG

In de regio Utrecht is sinds 2009 een contactfunctionaris eengerelateerd geweld aangesteld en werkt de politie met de methode LEC EGG. De contactfunctionaris is een vakspecialist, wat inhoudt dat ze geen executieve medewerker is. De ontwikkeling van een gezamenlijk werkproces rondom EGG in de regio wordt vanaf 2010 uitgevoerd door een werkgroep. Doel is geweest zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande structuren en deskundigen. De werkgroep bestaat uit politie, OM, gemeente, vrouwenopvang, jeugdzorg en Algemeen Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG). Aan de hand van stappenplannen is vastgelegd welke rol de betrokken ketenpartners kunnen vervullen. Er is een speciale 'route eer' ontwikkeld, die aansluit bij de werkwijze van het Districtsoverleg Huiselijk

Geweld (DOHG) en justitieel casusoverleg huiselijk geweld (JCHG). Deze route moet door de kernpartners uit de werkgroep worden gevolgd in zaken van (vermoedelijk) eengerelateerd geweld.

Werkwijze

De politie heeft de methode LEC EGG zoveel mogelijk geïntegreerd in de standaard werkwijze. In de werkwijze hebben taakaccenthouders een belangrijke rol gekregen. In totaal zijn 14 taakaccenthouders EGG aangewezen in de regio. Wanneer zich in de wijkteams een vermoedelijke eerzaak voordoet, neemt de betrokken politiemedewerker contact op met de taakaccenthouder in zijn wijk. Er kan besloten worden, in ingewikkelder zaken, om een checklist in te vullen. Deze wordt vervolgens beoordeeld door de taakaccenthouder en eventueel doorgestuurd voor advies naar het LEC EGG. Utrecht heeft in de afgelopen jaren veel zaken geleverd aan het LEC EGG. De respondent van de politie geeft aan dat de wens bestaat steeds meer zaken regionaal af te handelen.

Als vangnet voor de signalering door de wijkteams wordt de query toegepast. Deze wordt uitgevoerd en uitgelezen door het Regionaal Informatie Knooppunt (RIK). Hier zijn twee medewerkers opgeleid de hits uit te lezen en te filteren. Relevante zaken worden naar de verbalisant (van de mutatie) gestuurd. Het is diens eigen verantwoordelijkheid om hier vervolgens actie op te ondernemen.

Belangrijk in de werkwijze is de samenwerking tussen politie, OM, jeugdzorg, ASHG en vrouwenopvang. Zij hebben zich gecommitteerd aan een uniforme aanpak. Alle partners moeten in staat zijn eengerelateerd geweld te signaleren, maken gebruik van dezelfde checklist, weten hoe ze moeten handelen en zoeken samenwerking bij de aanpak. Het ASHG heeft als taak alle zaken van eengerelateerd geweld te registreren, zodat duidelijk is welke zaken bij welke ketenpartners in behandeling zijn. Dossiers maakt het ASHG niet aan, dit doet de casushouder.

De opsporing in zaken waar eer mogelijk een rol speelt, is gelijk aan de normale werkwijze in de opsporing. Het uitvoerend team kan advies vragen bij een expertisemedewerker, maar is zelf verantwoordelijk voor de acties die betrekking hebben op opsporing. Hierbij hoort ook overleg met het OM over vervolging.

Bij het OM is een officier van justitie aangewezen als contactfunctionaris EGG en een aantal parketsecretarissen met aandachtsgebied HG/EGG. Daarnaast is er een contactpersoon in het kader van het stelsel Bewaken en Beveiligen. Het stelsel is al een aantal keer toegepast in het kader van eengerelateerd geweld. Het OM maakt in deze gevallen gebruik van de checklist om een risico-inschatting te maken. Bij de opsporing en vervolging door het OM speelt de methode LEC EGG geen rol.

Registratie

De politie maakt gebruik van het registratiesysteem van het LEC EGG, maar hanteert daarnaast een eigen registratie op een beveiligde locatie in hun systeem. De taakaccenthouders gebruiken deze registratie, die vanwege veiligheidsoverwegingen niet in BVH plaatsvindt, om hun 'geheime' informatie op te slaan. Het LEC EGG systeem wordt op dit moment niet als monitorsysteem gebruikt. Het levert daarom dubbel werk op volgens de contactfunctionaris. Het invoeren van zaken

in het systeem van het LEC EGG is handwerk dat door de contactfunctionaris en taakaccenthouders wordt uitgevoerd. In 2011 zijn niet alle zaken in het systeem geregistreerd. Korte vragen en advisering over vermoedelijke eorzaken bij de taakaccenthouders of contactfunctionaris zijn hier buiten gelaten.

Uit de registraties van 2011 blijkt dat 90 zaken in behandeling zijn genomen. Hiervan zijn 45 zaken doorgestuurd naar het LEC EGG. In twee zaken is het stelsel bewaken en beveiligen ingezet. Hoeveel zaken doorgestuurd werden naar het OM is onbekend. Over 2010 zijn geen cijfers bekend, alleen is duidelijk dat 58 zaken aangemeld zijn bij het LEC EGG.

Tussen het ASHG en de andere kernpartners bestaat de afspraak dat EGG zaken worden aangemeld bij het steunpunt. Het steunpunt houdt een eigen registratie bij van EGG in een aparte database (anders dan huiselijk geweld). De partners geven nog niet altijd consequent deze informatie door aan het steunpunt. Handwerk maakt dat er soms zaken worden gemist. Jeugdzorg levert geen informatie aan het ASHG vanwege privacy problemen.

Het OM houdt geen aparte registratie van eengerelateerd geweld zaken bij. De kwalificatie eengerelateerd geweld wordt nauwelijks gebruikt. Tussen de politie en OM vindt geen uitwisseling plaats over de registraties van eengerelateerd geweld.

Samenwerking

In deze regio is er vooral samenwerking tussen:

- politie, rol: herkenning, opsporing daders, uitvoeren beveiliging slachtoffers, bemiddeling;
- OM, rol: verantwoordelijk voor individuele veiligheid slachtoffers (stelsel Bewaken en Beveiligen) en vervolgen van daders;
- Algemeen Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG): hulpverlening coördineren;
- vrouwenopvang, rol: opvang slachtoffers, bemiddeling;
- jeugdzorg, rol: herkenning en hulpverlening minderjarige kinderen/slachtoffers;
- gemeente, rol: veiligheid slachtoffers en overige inwoners gemeente.

De samenwerking tussen ketenpartners is vastgelegd in een samenwerkingsconvenant huiselijk geweld. Voor de aanpak van eengerelateerd geweld is een speciale 'route eer' ontwikkeld. Wanneer in één van de casusoverleggen huiselijk geweld (zorg of justitieel) eer wordt geconstateerd, wordt deze route gekozen. Wanneer in een casus al voor bespreking in een casusoverleg eer wordt geconstateerd, wordt de zaak niet in een casusoverleg besproken, maar direct de 'route eer' gekozen.

Bij zaken eengerelateerd geweld worden zo weinig mogelijk partners betrokken in verband met de veiligheid van de cliënt. Alleen de noodzakelijke partners doen mee in de aanpak en het overleg. Ketenpartners ervaren de samenwerking als verbeterd. Er is een goede structuur opgezet, men weet elkaar te vinden, alleen is nog weinig casuïstiek ervaring opgedaan. Over de opbrengsten van de samenwerking is daarom nog weinig te zeggen. Ook de betrokkenheid van het OM bij de aanpak van EGG wordt als belangrijke vooruitgang gezien. Het OM handelt nu voorzichtiger als een vermoeden van eengerelateerd geweld bestaat. De aanpak is een gezamenlijke met zowel zorg als justitiële aspecten verenigd. Dit levert op dat de afstemming tussen zorg en straf verbeterd is en dat er geen tegenstrijdige trajecten ingezet worden.

De kernpartners (politie en ASHG) ervaren nog wel een gebrek aan deskundigheid bij overige ketenpartners. Ook is er sprake van handelingsverlegenheid waar het gaat om signaleren en handelen bij eengerelateerd geweld. Hier is verbetering gewenst, omdat gebrek aan kennis kan leiden tot een verkeerde aanpak.

Ten aanzien van het delen van informatie, bestaan er meningsverschillen tussen verschillende organisaties. Zo heeft Bureau Jeugdzorg de plicht ouders in te lichten bij het delen van informatie en registratie, hetgeen in eezaken vaak niet wenselijk is.

In de samenwerking met de zelforganisaties is nog veel te verbeteren. Dit gebeurt nu nauwelijks. De beleidsmedewerker van de gemeente Utrecht woont wel voorlichtingsbijeenkomsten bij van SMN. (Stichting Marokkaanse Nederlanders) en heeft SMN een opdracht gegeven. De opdracht heeft twee doelen: enerzijds huiselijk- en seksueel geweld bespreekbaar te maken in Marokkaanse kring en anderzijds interveniëren bij de overleggen van DOHG (Districtsoverleg Huiselijk Geweld) als het gaat om complexe zaken in Marokkaanse kring.

Deskundigheidsbevordering

De contactfunctionaris van de politie heeft het landelijke opleidingstraject gevolgd . Ook bezocht zij alle contactdagen en beoordeelt deze als nuttig, maar zou wel meer uitwisseling willen over de wijze waarop andere regio's de aanpak uitvoeren.

De taakaccenthouders volgden de driedaagse cursus vanuit de politieacademie. Deze training gaf een goede basisuitleg van de methode LEC EGG en praktische handvatten, maar werd onvoldoende verdiepend gevonden. Daarom is daarnaast een extern deskundige ingehuurd voor opleiding sessies in de regio. Deze sessies zijn door 60 wijkteammedewerkers gevolgd. De taakaccenthouders en contactfunctionaris verzorgen ook komend jaar verdiepingstrainingen over eengerelateerd geweld door extern deskundigen.

De opleiding voor uitvoerenden en baliemedewerkers is door een aantal medewerkers uit de regio Utrecht gevolgd. Daarnaast hebben de taakaccenthouders zelf voorlichting gegeven aan medewerkers in de teams. Er zijn meer dan 30 bijeenkomsten georganiseerd in de teams. Hier werd ook de film die is geproduceerd binnen het programma getoond.

Bij het OM hebben in ieder geval de contactpersonen en parketsecretarissen met aandachtsgebied EGG de cursus over eengerelateerd geweld gevolgd.

Doelbereik

In de regio Utrecht oordelen de ketenpartners dat er voortgang is geboekt op de belangrijkste doelstellingen van de strafrechtelijke aanpak.

Herkennen

Alle partners in de regio Utrecht geven aan dat de belangrijkste ketenpartners beter in staat zijn (dreiging van) eengerelateerd geweld te herkennen. Dit komt vooral door de deskundigheidsbevordering, maar daarnaast door de samenwerking en de methode LEC EGG.

Door de methode is inzichtelijk geworden wat eengerelateerd geweld is en is er meer zicht op de aanpak. Dat politiemedewerkers in staat zijn eengerelateerd geweld te herkennen blijkt uit het feit dat zaken die uit de query naar boven komen, vaak reeds bekend zijn als eerzaak in de teams.

Bij het OM vindt dat veel meer aandacht en herkenning is van eengerelateerd geweld, met name vormgegeven in de casusoverleggen met zorg- en justitie partners.

Bij hulpverleners is nog winst te behalen op het gebied van signaleren. Niet op alle niveaus binnen organisaties is kennis over eengerelateerd geweld waardoor het nog niet altijd herkend wordt. Bij de kernpartners is deskundigheid voldoende aanwezig, bij andere partners nog niet.

Helpen

De gezamenlijke aanpak maakt dat de hulp aan slachtoffers verbeterd is. Zeker de kernpartners uit de samenwerking hebben door hun deskundigheid minder handelingsverlegenheid dan voorheen. Dit leidt tot een goed afgestemde aanpak met elementen van zorg en straf. Ook het stelsel bewaken en beveiligen levert een bijdrage aan het helpen van slachtoffers. Door meer praktijk ervaring op te doen met casuïstiek kan de aanpak nog verder verbeterd worden.

Opsporing en vervolging

De opsporing van daders van eengerelateerd geweld vindt overwegend op gelijke wijze als de opsporing in andere zaken plaats. De methode LEC EGG draagt vooral bij aan de herkenning van eengerelateerd geweld en de samenwerking richt zich vooral op het in veiligheid stellen van de slachtoffers en oplossen van het probleem.

9.5 Zuid-Holland Zuid

Implementatie methode LEC EGG

In de regio Zuid-Holland Zuid heeft in 2004 de pilot eengerelateerd geweld gedraaid en de kennis met betrekking tot het onderwerp is al vele jaren aanwezig.

Werkwijze

Men werkt in de hele regio met de methode van het LEC EGG en gebruikt alle onderdelen. Alleen de query werkt sinds een jaar niet meer doordat de politie niet over de juiste systeemondersteuning beschikt. De informatie uit de regio krijgt men nu via de infodesk.

In de regio is de uitvoering van de methode niet belegd bij specifieke functionarissen of taakaccenthouders, maar bij de basispolitiezorg. De frontoffice (baliepersoneel) en surveillancediensten hebben cursussen over het onderwerp gekregen en moeten zelf met de methode LEC werken. De contactfunctionaris adviseert alleen en neemt de casus niet over. Men werkt al geruime tijd met de methode van het LEC EGG en veel politiecollega's zijn op de hoogte, enerzijds door het volgen van de opleidingen en anderzijds door interactie met collega politiemensen.

De politiemensen vinden de checklist uitgebreid, maar de vragen helpen bij het analyseren van een casus. De checklist vergt ook het nodige denkwerk om de inschatting en de analyse te maken.

Sommige collega's laten dit over aan het LEC EGG. Het LEC EGG maakt een professionele en uitgebreide analyse. Het LEC EGG heeft hier ook meer tijd voor dan de politie en de expertise, de specialisten en de wetenschappers tot haar beschikking.

De politie is tevreden over de ondersteuning van het LEC EGG. Vooral bij zware zaken komt het LEC EGG in actie en zelfs op locatie.

Bij het OM is de beleidsmedewerker bewaken, beveiligen & crisisbeheersing (bb&c) de contactpersoon voor ernstige zaken van eengerelateerd geweld waar beveiliging aan de orde is. Het OM werkt zelf niet met de systematiek van het LEC EGG, maar vraagt wel de politie analyse aan te vragen bij het LEC EGG als dat nodig is en nog niet gebeurd. Het OM is eindverantwoordelijk op grond van het Stelsel Bewaken & Beveiligen. Het OM bepaalt het beleid/de te nemen maatregelen op basis van de door de politie opgemaakte inschatting van de dreiging en het daarmee verband houdende maatregelenadvies opgemaakt door CCB van de politie. Deze inschatting duurt echter soms heel lang. Het OM werkt bij een grote dreiging met een maximale wachttijd van vijf werkdagen, maar bij het LEC kan het soms zes weken duren voor een antwoord wordt gegeven.

Het OM werkt wel met de rapporten van het LEC EGG en vindt ze wetenschappelijk verantwoord, maar met name daar waar het de dreiging betreft te algemeen en niet richting gevend. Het is één van de informatiebronnen, daarnaast spelen ook andere bronnen een rol.

Registratie

De politie maakt gebruik van het registratiesysteem LEC EGG, de andere partners niet.

De vrouwenopvang gebruikt haar eigen registratiesysteem en risicotaxatie-instrument. Daarnaast gebruikt de vrouwenopvang ook de checklist van het LEC EGG.

Het OM gebruikt het eigen registratiesysteem GPS of Compas en gebruikt hierin een label voor eengerelateerd geweld.

Door de politie zijn in 2010 in totaal 91 zaken ingeschreven in het registratiesysteem van het LEC EGG. In 18 zaken is de checklist ingevuld en 10 zaken zijn aan het LEC toegestuurd. In 2011 zijn 62 zaken ingeschreven. Deze afname heeft te maken met het feit dat de contactfunctionaris selectiever is gaan beoordelen.

Samenwerking

In de regio Zuid-Holland Zuid is geen vast samenwerkingsverband rondom het thema opgezet waar informatie uitgewisseld wordt en er zijn ook geen samenwerkingsafspraken. De samenwerking verloopt per casus. De contactfunctionaris heeft een breed netwerk aan organisaties waarmee samenwerkt wordt binnen een casus: OM, Blijf Huis, zelforganisaties, Onderwijsinstellingen en bureau CCB (conflict en crisisbeheersing). De contactfunctionaris geeft aan dat er al jaren goed wordt samengewerkt met de diverse organisaties en deze elkaar ook steeds beter weten te vinden. De contactfunctionaris levert geen zaken eengerelateerd geweld aan het veiligheidshuis. De politie handelt de zaken zelfstandig af en levert direct aan naar het OM. Mocht een zaak via een andere route bekend zijn geworden in het veiligheidshuis dan informeert de contactfunctionaris zijn collega Huiselijk Geweld die wel binnen het veiligheidshuis zit over de zaak.

De contactpersoon bij het OM op het gebied van eergelateerd geweld is gezeteld in Rotterdam en werkt daar samen met alle partners binnen de lokale ketensamenwerking. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een methode die voor de politieregio Rotterdam Rijnmond⁶⁸ is ontwikkeld. De samenwerking in de regio is volgens de contactfunctionaris de laatste jaren geïntensiveerd omdat het steeds drukker is met zaken eergelateerd geweld. De cliënten weten ook de weg naar de instellingen beter te vinden. Ten gevolge van de verbeterde samenwerking is de informatiepositie van de politie verbeterd, maar er blijft sprake van een dark number van eezaken waar de politie geen zicht op heeft.

Ook de medewerker van het OM vindt de samenwerking verbeterd. Men weet elkaar in een vroeger stadium te vinden en de verstandhouding is verbeterd.

Het kennisniveau van een flink aantal instellingen zoals de Raad voor de kindbescherming, Jeugdzorg en AMK in de regio Zuid-Holland Zuid, is te laag. Dit wordt gezien als knelpunt. De medewerker van het OM schat het kennisniveau van de kernpartners in Rotterdam hoog in.

Deskundigheidsbevordering

De contactfunctionaris heeft de opleiding van het LEC EGG gevolgd en ziet deze als een basisopleiding. Om de kennis betreffende eergelateerd geweld te verbreden in de regio is een externe deskundige gevraagd opleidingssessies te geven voor de frontoffice(baliemedewerkers) en de surveillance. Via acht driedaagse sessies en acht tiendaagse sessies zijn ongeveer 100 collega's bij de politie opgeleid.

De themadagen ziet de contactfunctionaris als nuttig en kennis vergrotend omtrent de diverse thema's. Ook de netwerkfunctie van de themadagen is belangrijk.

De beleidsmedewerker Bewaken en Beveiligen van het OM heeft een tweedaagse cursus in Rotterdam gevolgd die door een deskundige van de GGD werd georganiseerd. Ook twee of drie officieren van justitie hebben deze cursus gevolgd. De waardering voor deze cursus is groot: de cursus wisselde theorie over eergelateerd af met tips over hoe te handelen.

Doelbereik

In de regio Zuid-Holland Zuid oordelen de ketenpartners dat voortgang is geboekt op de vier belangrijkste doelstellingen van de strafrechtelijke aanpak.

Herkennen

De politie en het OM geven aan dat op deze doelstelling een lichte progressie geboekt is bij de vaste samenwerkingspartners: door alle ervaring en kennis herkennen de kernpartners

Noot 68 Binnen deze methode werken alle partners samen met een vlaggensystematiek van verschillende kleuren en een zeer uitgebreid stappenplan. Na het doorlopen van deze procedure samen met alle betrokken partners, is alles omtrent een zaak in beeld en is er geen twijfel of er sprake is van eergelateerd geweld. In Rotterdam zijn de GGD en BJZ ook vaste kernpartners. Per casus wordt bepaald wie de noodzakelijke partners zijn, maar meestal wordt samengewerkt met : politie, MEE, GGD, Bureau Jeugdzorg, Raad voor de Kinderbescherming.

eergerelateerd geweld eerder, maar er zijn nog genoeg organisaties waar dit verbeterd moet worden.

De methode LEC EGG heeft bijgedragen aan het stellen van de juiste vragen en aan het inwinnen van de juiste informatie. Daarmee heeft de methode bijgedragen aan het herkennen van het risico op eergerelateerd geweld. De methode heeft ook bijgedragen aan preventie omdat signalen eerder herkend worden.

Helpen

De hulpverlening aan slachtoffers is verbeterd, maar het blijft lastig een veilige plek te vinden. De beleidsmedewerker cc&b van het OM geeft aan dat de verantwoordelijkheid groot is bij het OM in zaken met eergerelateerd geweld. Het OM doet veel moeite om slachtoffers in veiligheid te stellen. De invloed van de methode LEC EGG op het lokale politiewerk is voornamelijk aanvullend geweest bij ernstige zaken volgens de politie.

Opsporen en vervolgen

Het OM geeft aan dat bij opsporen en vervolgen de zaken waarbij sprake is van dreiging, dus ook bij eergerelateerd geweld, prioriteit krijgen. Bij zaken van bijvoorbeeld besnijdenis in het buitenland, die vroeger buiten het gezichtsveld van het OM bleven, worden de mogelijkheden bezien om die ook in Nederland alsnog te vervolgen.

Volgens de contactfunctionaris is de opsporing niet echt veranderd door de kennisvermeerdering. "Opsporing is een gewone politietaak".

10 Beoordeling en vergelijking van aanpak in vijf regio's

In dit hoofdstuk maken we aan de hand van voorgaande beschrijvingen van de aanpak in de regio's een beoordeling en vergelijking. We beoordelen de resultaten op de hoofdlijnen van de aanpak (uitrol methode LEC EGG, registratie, samenwerking en deskundigheidsbevordering⁶⁹) aan de hand van het vooraf opgestelde beoordelingskader.

Daarnaast hebben we in de regio's onderzocht in hoeverre betrokken partners beoordelen of de doelen van de strafrechtelijke aanpak zijn behaald. Hierbij concentreren we ons op de belangrijkste doelen:

- Hulpverleners zijn in staat (dreiging van) eengerelateerd geweld te herkennen.
- Hulpverleners zijn in staat (potentiële) slachtoffers van eengerelateerd geweld te helpen.
- Politie en Justitie zijn in staat om daders van eengerelateerd geweld op te sporen en te vervolgen.
- Politie, Vrouwenopvang, OM en andere relevante instanties registreren zaken van eengerelateerd geweld eenduidig.

De beoordeling is steeds gebaseerd op bevindingen in de vijf geselecteerde regio's:

- Amsterdam-Amstelland
- Fryslân, Drenthe en Groningen
- Limburg Noord
- Utrecht
- Zuid-Holland Zuid

10.1 Doorwerking van de landelijke methode LEC EGG

Methode LEC EGG

De vijf onderzochte regio's kennen alle in meer of mindere mate een aanpak van eengerelateerd geweld en maken hierbij gebruik van de methode LEC EGG. Wel loopt de organisatorische invulling van de aanpak van eengerelateerd geweld sterk uiteen. In Amsterdam en samenwerkende regio's Fryslân, Drenthe en Groningen heeft de politie een eigen expertisecentrum ingericht dat zaken behandelt, in Utrecht en Limburg Noord is een koppeling gemaakt met de aanpak van huiselijk geweld in het Veiligheidshuis en Zuid-Holland Zuid heeft de methode ondergebracht in de reguliere werkwijze van de politie.

Hiermee kiezen sommige regio's dus voor een apart meldpunt of unit binnen het korps dat eengerelateerd geweld behandelt, terwijl andere korpsen juist bewust kiezen voor het onderbrengen

Noot 69 Op de hoofdlijn Randvoorwaarden wordt geen aparte beoordeling gemaakt van de doorwerking in de regio's omdat deze resultaten uitsluitend op landelijk niveau zichtbaar zouden kunnen worden.

van de uitvoering van de aanpak binnen de basispolitiezorg. Voordeel van de eerste aanpak is de bundeling van de specialistische kennis die volgens betrokkenen nodig is om eengerelateerd geweld goed aan te kunnen pakken, een nadeel is naar onze mening de capaciteit die dit vraagt van de korpsen voor deze relatief weinig voorkomende zaken.

Alle vijf regio's hebben een contactfunctionaris EGG aangesteld (indicator 1a). Van de onderdelen van de methode LEC EGG, wordt de checklist het best gebruikt en gewaardeerd (indicator 1e). De meeste van verdiepingsregio's vinden de checklist een nuttig analyse-instrument en passen het toe. Vanwege de uitgebreidheid en gevraagde tijdsinvestering wordt de lijst niet in alle zaken toegepast. Sommige regio's maken daarom daarnaast gebruik van een eigen risicotaxatie-instrument (afkomstig van vrouwenopvang/hulpverlening), zoals Amsterdam waar het Meldpunt EGG een risicotaxatie doet. De checklist van het LEC EGG is daaraan secundair.

De toepassing van de query (indicator 1d) levert in sommige verdiepingsregio's problemen op en gebeurt daarom niet overal (meer). Reden hiervoor is dat de korpsen gebruik maken van verschillende varianten en versies van BVH en niet alle versies die gebruikt worden ondersteunen de mogelijkheid de query te draaien. Hoewel hierdoor het automatische sleepnet voor onderzoek naar eengerelateerd geweld zaken wegvalt, hebben de regio's hierop dan zelf een oplossing bedacht, zoals handmatig doorzoeken van mutaties. Tevens kan opgemerkt worden dat regio's aangeven dat de query steeds minder nodig is om eengerelateerd geweld zaken te herkennen en dat veel zaken al door medewerkers zelf worden herkend. De query werkt daardoor steeds meer als controlemiddel dan als zoekmiddel.

Op één na alle verdiepingsregio's hebben taakaccenthouders aangewezen voor eengerelateerd geweld (indicator 1c). Zij fungeren soms als schakel tussen basispolitiezorg en de contactfunctionaris (Utrecht, Limburg Noord), maar in andere regio's (Amsterdam, Fryslân) hebben ze geen duidelijke rol. Zuid-Holland Zuid kiest ervoor geen taakaccenthouders aan te stellen wat past bij hun aanpak van eengerelateerd geweld over de gehele breedte van het korps.

Diensten LEC EGG

De vijf regio's lijken in toenemende mate zelf in staat te zijn simpele zaken van eengerelateerd geweld af te handelen (indicator 1f). In de regio's waar cijfers beschikbaar zijn, is een lichte afname te zien in het aantal zaken dat bij het LEC EGG werd aangemeld voor advies. Vooral in complexe zaken maken alle onderzochte regio's gebruik van de ondersteuning van het LEC EGG, maar er zijn grote verschillen in de mate waarin (indicator 1g). Mogelijke verklaring hiervoor is dat regio's maar eigen behoefte het LEC EGG kunnen inschakelen en hiervoor geen richtlijn bestaat. Zoals al bleek uit de internet enquête zijn er regio's die een groot deel van de zaken aanmelden bij het LEC EGG (Utrecht 50%; Fryslân⁷⁰ 40%) en regio's die het grootste deel zelf afhandelen (Zuid-Holland Zuid meldde 11% aan, Amsterdam-Amstelland 12%, Limburg Noord 15%). Deze verschillen kunnen niet verklaard worden vanuit de organisatie van de aanpak, want zowel in regio's met een eigen expertisecentrum (Fryslân) als zonder (Utrecht) bestaat deze grote behoefte aan ondersteuning door het LEC EGG.

Noot 70 Deze cijfers hebben betrekking op Fryslân als apart korps, zonder Drenthe en Groningen.

Contact met het LEC EGG verloopt, afhankelijk van de organisatie van de aanpak in de regio, doorgaans via een coördinerend contactpersoon/punt zoals een expertisecentrum (Fryslân, Drenthe en Groningen en Amsterdam), de contactfunctionaris (Limburg Noord) of via taakaccenthouders (Utrecht). Deze werkwijze is conform de bedoeling van de landelijke methode. Uitzondering is Zuid-Holland Zuid wordt door alle politiemensen zelf contact met het LEC EGG opgenomen.

De onderzochte korpsen zijn tevreden over de wijze waarop het LEC EGG operationele ondersteuning biedt. Hun adviezen zijn snel en deskundig. Een kanttekening die geplaatst wordt bij de adviezen is dat soms nog een vertaalslag nodig is naar de praktijk van de casus. Eén respondent noemde de adviezen ‘tamelijk standaard’. Hoewel het LEC EGG als hoofdtaak heeft operationele ondersteuning te bieden aan de korpsen, werd door verschillende onderzochte regio’s genoemd dat behoefte bestaat aan ondersteuning op gebied van beleid. Deze rol zou volgens deze regio’s vervuld kunnen worden door het LEC EGG, bijvoorbeeld tijdens de landelijke contactdagen die goed worden bezocht door contactfunctionarissen.

In tabel 10.1 beoordelen we de vijf onderzochte regio’s aan de hand van de indicatoren in het vooraf opgestelde beoordelingskader.

Tabel 10.1a Beoordeling van de resultaten op ‘Uitrol landelijke methode LEC EGG’ - politie

Activiteit	Indicatoren	Amsterdam Amstelland	Fryslân, etc.	Limburg Noord	Utrecht	ZHZ
1	Uitrol landelijke methode LEC EGG					
	a) Er is bij de politie een operationeel contactfunctionaris EGG aangesteld op inspecteursniveau	+	+	+	+	+
	b) Er is bij de politie een beleidscontactpersoon/portefeuillehouder aangesteld	+	+	+	+	+
	c) Er is een/zijn taakaccenthouder(s) EGG aangesteld (facultatief)	+	+	+	+	-
	d) De query EGG wordt toegepast (intensiteit is afhankelijk van de regio)	+	+/-	-	+	-
	e) De checklist wordt gebruikt in zaken waarin EGG vermoed wordt	+/-	+	+	+	+
	f) Politieregio's handelen relatief simpele EGG zaken zelf af	+	+	+	+/-	+
	g) Expertise van LEC EGG is ingeroepen in ingewikkelde zaken	+	+	+	+	+

Openbaar Ministerie

In alle onderzochte arrondissementen is een contactpersoon voor eengerelateerd geweld aangewezen. Echter, ondanks dat in de Aanwijzing OM is bepaald dat een officier van justitie als contactfunctionaris eengerelateerd geweld fungeert, zijn in drie van de vijf regio’s niet uitvoerende OM- medewerkers (beleidsmedewerkers) aangewezen als contactfunctionaris (indicator 2a). In Amsterdam, Limburg Noord en Zuid-Holland Zuid is de beleidsfunctionaris, verantwoordelijk voor

het stelsel Bewaken en Beveiligen als contactpersoon aangesteld. Hiermee lijkt de focus bij het OM in de vijf onderzochte regio's primair te liggen op de beveiliging van slachtoffers van eengerelateerd geweld en secundair op opsporing en vervolging van daders eengerelateerd geweld.

De methode LEC EGG heeft weinig invloed op de werkwijze van het OM in de verdiepingsregio's (indicator 2b). Indien aanwezig, worden de adviesrapportages van het LEC EGG gebruikt als achtergrondinformatie wanneer een eengerelateerde zaak ter zitting komt, maar verder draagt de methode volgens het OM vooral bij aan de herkenning van zaken door de politie. Het OM moet bij de behandeling van hun zaken rekening houden met allerlei omstandigheden en factoren die een rol spelen, waarvan er er één kan zijn. De meeste respondenten van het OM gaven aan dat er als motief voor strafbare feiten op zich geen gevolgen heeft voor de strafeis. Alleen in de Fryslân, Drenthe en Groningen houdt men rekening met dit motief en kan dit verhogende gevolgen voor de straf hebben ook al is er formeel geen strafverzwarende voorwaarde.

Tabel 10.1b Beoordeling van de resultaten op 'Uitrol landelijke methode LEC EGG' – Openbaar Ministerie

Activiteit	Indicatoren	Amsterdam Amstelland	Fryslân etc.	Limburg Noord	Utrecht	ZHZ
2 Aanwijzing OM	a) Er is een contactfunctionaris EGG aangesteld	+/-	+	+/-	+	+/-
	b) OM maakt gebruik van methodiek bij de vervolging (query, checklist, analyse LEC EGG)	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-

10.2 Samenwerking

De strafrechtelijke aanpak van eengerelateerd geweld in de regio's ligt voor een groot deel bij de politie. Met de introductie van de landelijke methode LEC EGG zijn zij in de kern verantwoordelijk voor de signalering, herkenning en analyse van deze zaken. Doorgaans wordt nauw samengewerkt met hulpverleningspartners zoals de vrouwenopvang, Steunpunten Huiselijk Geweld (ASHG) en jeugdzorg. Het Openbaar Ministerie houdt zich in de verdiepingsregio's in de aanpak van eengerelateerd geweld primair bezig met het Stelsel Beveiligen en Bewaken bij slachtoffers van eengerelateerd geweld. Op het gebied van opsporing en vervolging van daders van eengerelateerd geweld handelt het OM doorgaans hetzelfde als in andere zaken en vindt geen speciale samenwerking met ketenpartners plaats.

Ook de gemeente is in verschillende onderzochte regio's (Amsterdam, Utrecht, Groningen) betrokken bij de ketenaanpak van eengerelateerd geweld (indicator 3b). Hun rol varieert van regiovoerder (Amsterdam met het Meldpunt EGG) tot zijdelingse betrokkenheid bij veiligheidsmaatregelen die genomen kunnen worden in het kader van de openbare orde. Andere ketenpartners die betrokken kunnen zijn bij de aanpak zijn reclassering, scholen (voortgezet onderwijs) en zelforganisaties.

De mate waarin ketenpartners op het gebied van eengerelateerd geweld samenwerken en in hoeverre hierover (vastgelegde) afspraken bestaan verschilt per regio. Samenwerking vindt soms

plaats binnen een vast casuoverleg (Utrecht, Limburg Noord, Amsterdam-Amstelland), doorgaans over huiselijk geweld in het Veiligheidshuis. Maar in andere regio's kiest men voor ad hoc samenwerking, naar aanleiding van casuïstiek (Fryslân, Drenthe en Groningen, Zuid-Holland Zuid). Met welke partners wordt samengewerkt, hangt in dat geval af van de casus. Ondanks het landelijke format en de handleiding, is de samenwerking niet altijd vastgelegd in een apart convenant (indicator 3a). Vaak is overigens wel een convenant gesloten over samenwerking en uitwisseling rondom eengerelateerd geweld maar heeft dit betrekking op een breder samenwerkingsverband, zoals in het veiligheidshuis rond huiselijk geweld.

Informatie-uitwisseling over casuïstiek vindt in alle onderzochte regio's plaats (indicator 3c). Ketenpartners zijn voorzichtig met het delen van informatie, omdat de veiligheid van slachtoffers in het geding kan komen wanneer informatie op de verkeerde plek komt. In het contact met ketenpartners die niet gespecialiseerd zijn in eengerelateerd geweld wordt dit soms ervaren als een knelpunt.

De meer gespecialiseerde partners (politie en vrouwenopvang) ervaren soms dat een gebrek aan kennis bij de overige partners risico's voor de aanpak oplevert. Eengerelateerd geweld vergt een speciale werkwijze, waarbij veel rekening wordt gehouden met veiligheid van de slachtoffers. De laatste jaren wordt hierin wel verbetering ervaren.

Tabel 10.2 Beoordeling van de resultaten op 'Samenwerking'

Activiteit	Indicatoren	Amsterdam Amstelland	Fryslân, etc.	Limburg Noord	Utrecht	ZHZ
3	Hulpverleners en politie werken onderling samen					
	a) Er zijn samenwerkingsafspraken/protocol tussen politie en hulpverlening	+	+	+	+	+
	b) De strafrechtelijke aanpak EGG en gemeentelijke aanpak EGG/HG zijn op elkaar aangesloten	+	+/-	+/-	+	+
	c) Er vindt structurele informatie uitwisseling over casuïstiek plaats tussen politie en hulpverleners (vooral vrouwenopvang)	+	+	+/-	+	+
	d) Er zijn maatregelen genomen om gegevens uitwisseling mogelijk te maken binnen privacywetgeving	+	+	+	+	+

10.3 Deskundigheidsbevordering

De contactfunctionarissen EGG hebben allen opleiding op het gebied van eengerelateerd geweld gevolgd en bezoeken de landelijke contactdagen vanuit de (voormalige) programmaleiding (indicator 4a en b). Met name de uitwisseling over de aanpak van eengerelateerd geweld in de verschillende regio's wordt nuttig gevonden. Over de inhoudelijke invulling van deze dagen zijn de contactfunctionarissen minder tevreden. Er is behoefte aan actualisering van de theoretische kennis over eengerelateerd geweld, waarbij voldoende aandacht is voor de toepassing van de kennis in de praktijk.

De mate waarin andere functionarissen zoals taakaccenthouders, maar ook baliemedewerkers en andere uitvoerende politiemedewerkers, zijn opgeleid over eengerelateerd geweld verschilt in de regio's (indicator 4c en d). Dit is mede veroorzaakt doordat regio's zelf mochten bepalen hoeveel en welke functionarissen werden aangemeld. In de noordelijke provincies bijvoorbeeld zijn in totaal ruim 150 medewerkers opgeleid, verdeeld over verschillende teams en functies, terwijl in Limburg Noord slechts 14 functionarissen zijn opgeleid. Deze verschillen lijken vooral ingegeven door de aandacht die in de betreffende regio bestaat voor het onderwerp en de mate waarin de korpsleiding het onderwerp belangrijk vindt. De trainingen waren kosteloos te volgen tijdens het programma dus financiële argumenten speelden hierbij geen rol.

De trainingen vanuit het programma worden goed beoordeeld als basiscursus over eengerelateerd geweld. Om meer verdieping op de materie te krijgen, heeft een deel van de onderzochte regio's (Zuid-Holland Zuid, Utrecht) naast de opleiding door de Politieacademie ook bijscholing door extern deskundige(n) gevolgd.

Bij het OM hebben niet alle contactpersonen de opleiding over eengerelateerd geweld bij de SSR gevolgd (indicator 5a). Voor zover deze wel gevolgd is, wordt de opleiding nuttig gevonden. Zij biedt inzicht in achtergronden van slachtofferschap, daders en de culturele aspecten. Vanuit de registraties van de SSR blijkt echter dat in alle onderzochte regio's wel minimaal één officier van justitie de cursus volgde.

Uit deze registraties bleek tevens dat in alle vijf regio's behalve Utrecht ook minimaal één rechter de cursus volgde (indicator 5b).

Tabel 10.3 Beoordeling van de resultaten op 'Deskundigheidsbevordering'

Activiteit	Indicatoren	Amsterdam Amstelland	Fryslân etc.	Limburg Noord	Utrecht	ZHZ
4	Post-initieel					
	a) Huidige contactfunctionaris heeft onderwijs	+	+	+	+	+
	b) Huidige contactfunctionaris woont de	+	+	+	+	+
	c) Huidige taakaccenthouder(s) heeft/hebben	+	+	?	+	Nvt
	d) Andere functionarissen (baliemedewerkers en BPZ) hebben onderwijs EGG gevolgd	+/-	+	+	+	+
5	Module EGG					
	a) Huidige contactfunctionaris OM heeft module	-	+	-	+	- ¹
	b) Minimaal één rechter heeft module EGG	+	+	+	-	+

¹Een andere opleiding over eengerelateerd is gevolgd, gegeven door de GGD Rotterdam.

10.4 Registratie

Het registratiesysteem van het LEC EGG is in alle onderzochte regio's geïntroduceerd, waardoor de politie eenduidig eengerelateerd geweld zaken kan registreren. Al deze regio's maken gebruik van het systeem (indicator 6a), maar in hoeverre de registratie ook eenduidig gebeurt is onduidelijk. Het verschil in werkwijze tussen de regio's is mogelijk van invloed op het aantal en type zaken dat geregistreerd wordt. Als bijvoorbeeld geen gebruik wordt gemaakt van de automatische query, zou dit tot gevolg kunnen hebben dat zaken gemist worden. De verschillen in het aantal registraties tussen de regio's is hiervoor een aanwijzing. In 2011 werden bijvoorbeeld 257 zaken geregistreerd in Amsterdam, 80 in Utrecht, 61 in Fryslân⁷¹. De verschillen zijn dus aanzienlijk en het is maar de vraag of deze cijfers met elkaar vergeleken kunnen worden of kunnen worden gebruikt om een landelijk representatief beeld te schetsen.

De meeste onderzochte regio's gebruiken het registratiesysteem als monitorsysteem waarmee de voortgang en status van zaken gevolgd wordt. Sommige regio's gebruiken het systeem alleen als rapportagemiddel naar het LEC EGG toe en hanteren daarnaast een andere wijze van monitoring (bijvoorbeeld Utrecht). Geen enkele regio gebruikt de registraties als manier om de output van de aanpak te meten. Een koppeling met gegevens van bijvoorbeeld het OM wordt niet gemaakt waardoor informatie over de opvolging van zaken ontbreekt.

Bij de ketenpartners van de politie (met name OM en vrouwenopvang), wordt eengerelateerd geweld niet op een vergelijkbare manier geregistreerd (indicator 6e). Zoals uit het landelijke onderzoek al bleek, heeft de vrouwenopvang landelijk een eigen registratiesysteem dat wordt toegepast. In het registratiesysteem van het OM (GPS/COMPAS) bestaat de mogelijkheid wel om zaken de kwalificatie 'eer' te geven, dit gebeurt echter niet systematisch en consequent. Eén van de problemen hierbij is dat de politie zaken die zij instuurt bij het OM niet het label 'eer' meegeeft. Hierdoor kan bij politie en OM van eengerelateerd geweld geen eenduidige registratie plaatsvinden.

In sommige regio's (Amsterdam en Utrecht) speelt een andere organisatie een rol bij het registreren van eengerelateerd geweld. Deze organisaties, in plaats van de politie, houden daarmee het totaalbeeld van de omvang van eengerelateerd geweld in die regio's in de gaten. In Amsterdam heeft het Meldpunt Eengerelateerd geweld (dat valt onder de vrouwenopvang) de taak alle zaken in de gemeente te registreren. In Utrecht speelt het ASHG deze rol. De politie moet de zaken die zij tegenkomt aan deze meldpunten doorgeven.

Noot 71 Deze cijfers hebben betrekking op Fryslân als apart korps, zonder Drenthe en Groningen.

Tabel 10.4 Beoordeling van de resultaten op 'Eenduidige registratiesystematiek'

Activiteit	Indicatoren	Amsterdam Amstelland	Fryslân etc.	Limburg Noord	Utrecht	ZHZ
6	Eenduidige (landelijke) registratiesystematiek voor politie					
	a) De politie maakt gebruik van het landelijke registratieformat EGG	+	+	+	+	+
	b) De registraties worden uitgevoerd door de contactfunctionaris	+	+	+	+	-
	c) het OM registreert (mogelijke) eezaken	+/-	+	-	-	+
	d) de vrouwenopvang registreert (mogelijke) eezaken	+ ¹	+	+	+ ²	+
	e) de wijze van registreren van verschillende partners is eenduidig	-	-	-	-	-

¹ Het meldpunt registreert alle zaken van EGG.

² Het steunpunt huiselijk geweld registreert alle zaken van huiselijke geweld en EGG.

10.5 Doelbereik

Herkennen

Ketenpartners in alle onderzochte regio's zijn het erover eens dat de inspanningen uit het programma vooral resulteren in een betere herkenning van (dreiging van) eegerelateerd geweld door de politie in een vroege fase. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de constatering dat steeds meer zaken die in de automatische zoekopdracht van de query naar boven komen, reeds gesignaleerd zijn door de medewerkers. Voor de politie biedt de methodiek concrete handvatten om zaken te herkennen en te duiden. Ook de analyse van vermoedens gebeurt door de methode LEC EGG grondiger, en de expertise die verschillende partijen (waaronder LEC EGG) hebben opgebouwd draagt bij aan een betere aanpak (zie ook *Helpen*).

De mate waarin eegerelateerd geweld binnen de basispolitiezorg wordt herkend en bekend is hoe te handelen is moeilijk vast te stellen. Wel is duidelijk dat in sommige regio's (Utrecht, Zuid-Holland Zuid) meer aan deskundigheidsbevordering is gedaan onder medewerkers dan in andere regio's (Amsterdam). Dat zou logischerwijs betekenen dat deze medewerkers beter in staat zijn eegerelateerd geweld te herkennen en weten hoe hiermee om te gaan dan medewerkers zonder opleiding. Naast de opleiding uit het programma besteden sommige regio's nog aanvullend aandacht aan deskundigheidsbevordering op het gebied van eegerelateerd geweld, bijvoorbeeld door themabijeenkomsten (Fryslân, Drenthe en Groningen) of informatiekaartjes voor medewerkers (Limburg Noord). Dit draagt bij aan de bekendheid van medewerkers met het fenomeen.

Tabel 10.5a Beoordeling van de resultaten op 'Doelbereik' - Herkennen

Activiteit	Indicatoren	Amsterdam Amstelland	Fryslân etc.	Limburg Noord	Utrecht	ZHZ
7	Politie is in staat (dreiging van) EGG te herkennen					
	a) Mogelijke eezaken worden herkend door politie en leiden tot onderkende eezaken	+	+	+	+	+
	b) (Basis)politiefunctionarissen kunnen EGG herkennen en weten hoe ze moeten handelen	+/-	+	+	+	+

Helpen

De steeds betere en vroegere onderkenning van eengerelateerd geweld, maakt het mogelijk slachtoffers beter te helpen, aldus de respondenten in de onderzochte regio's. Vooral bij de politie is het handelen bij eengerelateerd geweld verbeterd, met name door gebruik van de methode LEC EGG en deskundigheidsbevordering. De analyse die de methode LEC EGG biedt, maakt gericht inzetten van maatregelen mogelijk, zoals bemiddeling in een vroeg stadium. Bij andere ketenpartners, met name degene die minder vaak met eengerelateerd geweld te maken krijgen, ontbreekt het soms nog aan voldoende kennis om goed te kunnen handelen. In de Fryslân, Drenthe en Groningen, waar de samenwerking rondom eengerelateerd geweld heel nauw is en gewerkt wordt met een gespecialiseerd coördinatiepunt, hebben zowel de politie als hulpverleningspartners voldoende kennis van eengerelateerd geweld om een goede aanpak te bieden. In andere regio's signaleren respondenten toch vaak nog knelpunten op dit gebied.

De onderlinge doorverwijzing tussen politie en hulpverleners van zaken en slachtoffers van eengerelateerd geweld is verbeterd doordat de samenwerking geïntensiveerd is. De gezamenlijke aanpak van eengerelateerd geweld maakt volgens respondenten dat betere hulp aan slachtoffers mogelijk is. In overleg bepalen ketenpartners de aanpak en bepalen daarin wie welke rol op zich neemt en maken daarbij een combinatie van zorg- en strafmaatregelen. Uitzondering daarvan is Limburg Noord waar de vrouwenopvang aangeeft in eierzaken uiterst voorzichtig te handelen en niet altijd vanzelfsprekend alle informatie te delen in het casusoverleg van het Veiligheidshuis.

Omdat geen cijfers beschikbaar zijn over de inzet van bemiddelingsgesprekken, is het moeilijk te beoordelen of dit middel tegenwoordig vaker wordt ingezet dan voorheen. Vanuit de praktijk is bevestigd dat de opbrengsten van de strafrechtelijke aanpak vooral liggen in het vaker ingrijpen door de politie aan de preventieve kant, dus door vroegherkenning en bemiddeling voorkomen van escalatie. Dit geven respondenten in alle regio's aan. De inzet van snelle bemiddeling staat in Amsterdam onder druk door een gebrek aan capaciteit bij de politie. In Utrecht geeft de politie aan dat bemiddeling vooral een zaak is van de hulpverlening. Ook hier speelt (gebrek aan) capaciteit een rol bij de aanpak van eengerelateerd geweld.

De inzet van het Stelsel Bewaken en Beveiligen gebeurt in vier van de vijf onderzochte regio's. Volgens de respondenten draagt de mogelijkheid slachtoffers op deze manier te beveiligen bij aan een goede hulp. In Amsterdam wordt het stelsel (nog) niet ingezet, doordat de interne processen (bij politie en OM) dit nog niet mogelijk maken.

Tabel 10.5b Beoordeling van de resultaten op 'Doelbereik' - Helpen

Activiteit	Indicatoren	Amsterdam Amstelland	Fryslân etc.	Limburg Noord	Utrecht	ZHZ
8	Hulpverleners zijn in staat (potentiële) slachtoffers van EGG te helpen					
	a) Politiefunctionarissen weten hoe ze moeten handelen bij EGG	+/-	+	+	+	+
	b) Hulpverleners weten hoe ze moeten handelen bij EGG	+/-	+	+/-	+/-	+/-
	c) Hulpverleners weten wanneer ze naar politie moeten doorverwijzen	+/-	+	+/-	+/-	+/-
	d) Politie weet wanneer zij naar hulpverlening moet doorverwijzen	+	+	+	+	+
	f) Er wordt vaker bemiddeling ingezet in een tijdig stadium	+/-	+	+	+/-	+
	g) Het stelsel Bewaken en Beveiligen wordt ingezet in eengerelateerd geweld zaken	-	+	+	+	+

Opsporen en vervolgen

Het is in cijfers niet bekend of meer zaken van eengerelateerd geweld strafrechtelijk zijn aangepakt, en of meer daders zijn opgespoord en vervolgd. Volgens respondenten in de vijf regio's ligt de focus in de aanpak primair aan de kant van (zaks)preventie en hulpverlening, ook waar het de strafrechtelijke partners betreft.

Herkenning van een dreigende zaak van eengerelateerd geweld leidt eerst tot bemiddeling en voorkomen van escalatie, waarbij deze strafrechtelijke partners ook zeker een rol kunnen spelen (samen met de hulpverlening). Deze rol ligt dan in het bijwonen van bemiddelingsgesprekken, eventuele druk uitoefenen op een dader of maatregelen nemen aangaande de beveiliging van een slachtoffer. Of opsporing en vervolging wordt ingezet hangt vervolgens af van de ernst van de zaak en of er aangifte wordt gedaan door de slachtoffers.

Als het komt tot strafrechtelijk ingrijpen, speelt het eermotief doorgaans geen grote rol meer. Het weegt mee als één van de omstandigheden waaronder het strafbaar feit gepleegd is, maar is minder belangrijk dan in de fase van preventie en beveiliging waarin eer een belangrijke factor is om rekening mee te houden, aldus respondenten van het OM en politie. Regio's verschillen hierin wel enigszins en zo lijkt het OM bijvoorbeeld in de noordelijke regio's (Fryslân etc.) bij de strafrechtelijke afdoening meer rekening te houden met het eermotief dan in andere arrondissementen. In ieder geval is voor geen van de onderzochte parketten een stijging in het aantal eierzaken zichtbaar, soms omdat het niet geregistreerd wordt (Limburg Noord, Utrecht), soms omdat het aantal zaken gelijkblijvend is (Fryslân, Drenthe en Groningen). In Amsterdam en Zuid-Holland Zuid wordt in zekere mate wel gebruik gemaakt van het label eer, maar zijn voor dit onderzoek geen cijfers beschikbaar gekomen. Deze worden in het beoordelingskader daarom met een ? beoordeeld (zie tabel 10.5c indicator 9d).

Tabel 10.5c Beoordeling van de resultaten op ‘Doelbereik’ – Opsporen en vervolgen

Activiteit	Indicatoren	Amsterdam Amstelland	Fryslân etc.	Limburg Noord	Utrecht	ZHZ
9	Politie en justitie zijn in staat (potentiële) daders van eengerelateerd geweld op te sporen en te vervolgen					
	a) Er zijn meer zaken van (dreigend) EGG bekend bij politie en OM sinds de start van de aanpak	+	+	+	+	+
	b) Regionale politie is in staat zelfstandig opsporingszaken van EGG te initiëren en af te ronden	+	+	+	+	+
	c) Als een eengerelateerd geweldsmisdrijf is gepleegd, is politie vaker in staat de dader op te sporen	?	?	?	?	?
	d) Bij geweldsmisdrijven die het OM behandelt, is vaker sprake van het label eer	?	-	-	-	?

11 Conclusies

In dit hoofdstuk beschrijven we de conclusies van de evaluatie van het thema strafrechtelijke aanpak uit het interdepartementale beleidsprogramma eengerelateerd geweld dat van 2006 tot 2010 is uitgevoerd. De conclusies zijn geordend aan de hand van de onderzoeksvragen van deze evaluatie. Hierbij beschrijven we zowel de resultaten op landelijk niveau, in het centrale beleid, als de doorwerking hiervan op regionaal niveau. Conclusies over de doorwerking op regionaal niveau baseren we op een verdiepingsonderzoek in vijf regio's.

1 Welke voorgenomen resultaten zijn bereikt binnen de strafrechtelijke aanpak van eengerelateerd geweld? Welke verklaringen zijn er voor het niet behalen van resultaten?

Een algemene bevinding over het resultaatbereik is dat de eerste drie jaar van de strafrechtelijke aanpak vooral zijn benut om voorbereidingen te treffen, draagvlak te vinden bij de betrokken ketenpartners en opleidingen te ontwikkelen. De daadwerkelijke uitvoering van activiteiten heeft vooral in 2009-2010 plaatsgevonden. Zo heeft de opzet van de opleidingen voor politie, OM en ZM betrekkelijk veel tijd in beslag genomen, waardoor de opleidingen voor het grootste deel pas in 2009 zijn begonnen. De Aanwijzing Huiselijk geweld en eengerelateerd geweld voor het OM is pas medio 2010 in werking getreden met als gevolg dat pas vanaf dat moment de uitvoering van de aanpak bij het OM startte. Het registratiesysteem voor de politie, als belangrijk speerpunt van deze aanpak, is pas in januari 2011 gereed gekomen voor gebruik in de regio's. De vertraging die sommige activiteiten op landelijk niveau hebben opgelopen zijn vanzelfsprekend van invloed geweest op de doorwerking op regionaal niveau. Sommige regio's zijn snel gestart met de implementatie van de landelijke methode van het Landelijk Expertise Centrum eengerelateerd geweld (LEC EGG) en het opzetten van een aanpak, andere regio's hebben langer gewacht. Dit is terug te zien in de wijze waarop de aanpak op dit moment wordt ingevuld in de verschillende regio's, waarbij sommige regio's nog in de opstartfase zitten.

Aan de hand van voorgaande hoofdstukken kunnen we concluderen dat de landelijke uitvoering van activiteiten binnen de strafrechtelijke aanpak van eengerelateerd geweld afgezien van de opgelopen vertraging grotendeels beantwoordt aan de plannen. In de doorwerking naar de regio's zien we dat in alle regio's op enige wijze een aanpak is voor eengerelateerd geweld, maar dat de invulling hiervan behoorlijk uiteen loopt. Hieronder worden de resultaten op de vijf onderscheiden hoofdlijnen samengevat.

Uitrol landelijke methode LEC EGG

- Er is een landelijk expertisecentrum (LEC EGG) opgezet dat als ondersteuning voor de regio's fungeert. Alle regio's maken daadwerkelijk gebruik van deze ondersteuning, waarbij wel verschillen bestaan tussen de wijze waarop regio's dit doen. Regio's lijken in toenemende mate zelf in staat simpele zaken van eengerelateerd geweld af te handelen, en maken vooral in complexe zaken gebruik van de diensten van het LEC EGG.

- De methode LEC EGG (zie 4.1.2) is landelijk geïntroduceerd en wordt ook toegepast in alle regio's. De organisatorische invulling van de aanpak loopt sterk uiteen, van het werken met een regionaal expertisecentrum of meldpunt tot het integreren van de methode binnen de gehele basispolitiezorg.
- Twee belangrijke knelpunten bij het toepassen van de methode LEC EGG zijn de tijdsinvestering die met name de checklist⁷² vergt van de politiemedewerkers en het niet meer werken van de query⁷³ in sommige regio's door problemen met het BVH systeem bij de politie.
- In de door ons onderzochte regio's had het Openbaar Ministerie een contactpersoon voor eergerelateerd geweld aangesteld. In het merendeel van de regio's waren zij echter op beleidsniveau werkzaam in plaats van operationeel als officier van justitie. Hierin komt tot uiting dat de focus van het OM primair gericht lijkt op ketensamenwerking, preventie van escalatie en beveiliging van slachtoffers en secundair op opsporing en vervolging van daders.

Randvoorwaarden

- Het scheppen van randvoorwaarden voor de borging van de strafrechtelijke aanpak (financiering, aanwijzing) is niet geheel geslaagd. De structurele financiering voor het LEC EGG is niet binnen de duur van het programma geregeld, ondanks dat het onderwerp al langere tijd de aandacht kreeg. Pas in februari 2011 is de toezegging voor structurele financiering van het LEC EGG gekomen. Voor 2011 en 2012 is het centrum (incidenteel) gefinancierd door het ministerie van Veiligheid en Justitie.
- De Aanwijzing Huiselijk geweld en eergerelateerd geweld voor het OM is later dan gepland gereed gekomen, hetgeen gevolgen heeft gehad voor de betrokkenheid van het OM bij de strafrechtelijke aanpak tijdens de loop van het programma. Deze is pas relatief laat op gang gekomen.

Samenwerking

- Op landelijk niveau zijn voldoende voorwaarden gerealiseerd om op lokaal niveau samenwerking tussen politie, OM en hulpverlening (vrouwenopvang) aan te gaan. Door middel van een handleiding/protocol (zie 6.2.1) die is geïmplementeerd bij de diverse partners, is het mogelijk samen te werken en informatie uit te wisselen.
- In de door ons onderzochte regio's is ook sprake van samenwerking tussen de ketenpartners. De uitvoering van de strafrechtelijke aanpak ligt voor een groot deel bij de politie. Verantwoordelijk voor de herkenning en analyse van zaken, werkt zij in de meeste regio's nauw samen met hulpverlening zoals vrouwenopvang en in sommige regio's de ASHG. In de samenwerking met het OM op gebied van eergerelateerd geweld zijn verbeteringen wenselijk. Vooral de uitwisseling van informatie met de politie is hierbij een aandachtspunt. Probleem is hier tweeledig: enerzijds geeft de politie in veel regio's niet door aan het OM welke zaken zij aanmerken als eergerelateerd geweld. Anderzijds houdt het OM in veel regio's zelf geen of onbetrouwbare registratie van eergerelateerd zaken bij, waardoor geen terugkoppeling naar de politie kan worden gegeven.

Noot 72 De checklist die is ontwikkeld door het LEC EGG wordt gebruikt om vermoedelijke eorzaken nader te analyseren aan de hand van een aantal vastgestelde vragen. Zie 4.2.1.

Noot 73 De query is een automatische zoekopdracht die regiokorpsen kunnen gebruiken om binnen mutaties mogelijke eorzaken op te sporen. Zie 4.2.1.

- Het landelijk ontwikkelde samenwerkingsprotocol wordt niet overal gehanteerd, maar afspraken zijn doorgaans wel vastgelegd. Veel regio's geven een eigen invulling aan de samenwerking waarbij vaak wordt aangesloten bij reeds bestaande samenwerkingsverbanden in bijvoorbeeld een Veiligheidshuis. Doorgaans wordt daarbij aansluiting gezocht bij de aanpak van huiselijk geweld.

Deskundigheidsbevordering

- De eerste post-initiële cursussen voor politiefunctionarissen⁷⁴ zijn in 2009 gestart en tot eind 2010 in het kader van het programma uitgevoerd. Er zijn aanzienlijke verschillen in het aantal opgeleide medewerkers binnen de regio's, maar het voorgenomen aantal op te leiden politiemedewerkers is behaald. De opleidingen worden nuttig gevonden als basiscursus over eengerelateerd geweld en wordt gezien als inleiding in het werken met de methode. In verschillende regio's had men behoefte aan meer verdieping en achtergronden en heeft men aanvullende opleiding of training over eengerelateerd geweld georganiseerd.
- Binnen het initieel politie onderwijs⁷⁵ is eengerelateerd geweld opgenomen binnen alle niveaus in het curriculum. Knelpunt hierbij is dat het grotendeels ontbreekt aan deskundigheidsbevordering van docenten die dit moeten onderwijzen.
- Ook binnen OM en ZM volgden vanaf 2009 een groot aantal functionarissen de cursus over eengerelateerd geweld van het Studiecentrum Rechtspleging. Onder de deelnemers waren relatief weinig rechters. Ook blijkt dat niet alle aandachtsfunctionarissen van het OM de cursus eengerelateerd geweld hebben gevolgd.
- De instructiefilm over eengerelateerd geweld die door de politie is ontwikkeld kan niet aan iedereen voor het beoogde doel getoond worden, waardoor nu andere films worden vertoond (zie 7.2.1). In de film komen slachtoffers herkenbaar in beeld waardoor een veiligheidsrisico ontstaat.

Registratie

- Tijdens het interdepartementale programma zijn de voorbereidingen getroffen voor de invoering van een landelijk registratiesysteem bij de politie. Dit is echter pas na beëindiging van het programma, in 2011, ingevoerd in alle regio's en blijkens cijfers uit 2011 werken bijna alle regio's met het systeem (23 van de 25).
- Onduidelijk is in hoeverre het systeem eenduidig wordt ingevuld. De verschillen tussen regio's in het aantal geregistreerde zaken in 2011 doen vermoeden dat verschillen in werkwijze van invloed zijn op het aantal registraties.
- Ketenpartners van de politie hanteren geen eenduidige registratie waardoor uitwisseling lastig is. Knelpunt is vooral dat bij het OM niet of op andere wijze wordt geregistreerd.

Noot 74 Post-initieel onderwijs is bedoeld als na/bijbscholing voor reeds werkzame politie agenten. Zie 7.2.2.

Noot 75 Met initieel politie onderwijs wordt het onderwijs voor politiemedewerkers in opleiding bedoeld. Zie 7.2.2.

2 Wat droegen de verschillende betrokken organisaties bij aan de resultaten van de strafrechtelijke aanpak?

Een aantal landelijke organisaties is betrokken geweest bij de implementatie en uitvoering van de strafrechtelijke aanpak. We beschrijven hier de belangrijkste met in grote lijnen hun bijdrage.

Landelijk Expertise Centrum Eergerelateerd Geweld (LEC EGG)

Het LEC EGG heeft een grote bijdrage geleverd op verschillende hoofdlijnen van de strafrechtelijke aanpak. Zijn rol lag – naast zaakondersteuning – binnen het programma vooral op het ontwikkelen van een werkwijze voor de politie, het samenstellen van opleidingsmateriaal over eergerelateerd geweld en het uitvoeren van wetenschappelijke onderzoek. Het heeft – mede op basis van de bevindingen in de pilot – de methode LEC EGG ontwikkeld die in het hele land is geïmplementeerd. Dit is de basiswerkwijze geworden voor het herkennen van eergerelateerd geweld. De werkwijze wordt goed gewaardeerd door politiefunctionarissen.

Ook heeft het LEC EGG bijgedragen aan de opzet van de opleidingsmodules voor de politie (waaronder deskundigheidsbevordering docenten) maar ook voor OM en ZM. Medewerkers van het LEC EGG hebben onderwijs gegeven in de verschillende opleidingen als extern deskundigen. Op het gebied van registratie is het LEC EGG ook de leidende organisatie geweest. Het heeft het registratieformat ontwikkeld dat is uitgewerkt door een werkgroep en uiteindelijk in alle politieregio's in gebruik is genomen.

De huidige rol van het LEC EGG is vooral het bieden van operationele ondersteuning aan de korpsen bij de uitvoering van de methode LEC EGG en advisering over de behandeling van zaken. Korpsen zijn grotendeels tevreden over het aanbod van het LEC EGG en de snelheid en deskundigheid waarmee adviezen worden gegeven. In de door ons onderzochte regiokorpsen bestaat behoefte aan meer organisatorische, beleidsmatige ondersteuning en zij geven aan dat het LEC EGG hierin een grotere rol zou kunnen spelen. Binnen het programma was deze rol echter neergelegd bij de programmaleiding en ook na beëindiging van het programma behoort deze rol niet tot de taakstelling van het LEC EGG.

De politiekorpsen

De politiekorpsen hebben de methodiek LEC EGG ingevoerd. Ieder korps heeft een beleidsmatig en operationeel contactpersoon aangewezen voor de aanpak van eergerelateerd geweld. Er is verschil tussen korpsen in de wijze waarop de aanpak is vormgegeven en bij wie verantwoordelijkheden zijn neergelegd. Sommige korpsen hebben extra capaciteit vrijgemaakt voor de aanpak, andere korpsen legden de uitvoering van de methode neer binnen de basistaak van politiefunctionarissen.

Openbaar Ministerie – parket generaal

Het parket generaal van het Openbaar Ministerie heeft als belangrijkste bijdrage aan de aanpak het opstellen van de Aanwijzing huiselijk geweld en eergerelateerd geweld. Deze is later dan gepland gereed gekomen, maar uiteindelijk binnen het programma ingevoerd.

Zittende Magistratuur - Raad voor de Rechtspraak

Vanuit de ZM is de aanpak vooral tot uiting gekomen in het volgen van deskundigheidsbevordering door rechters en andere medewerkers van de gerechten. Daarnaast is er volgens de Raad voor de Rechtspraak geen bijzondere aandacht geweest voor eengerelateerd geweld.

3 In welke mate is vooruitgang geboekt op de doelstellingen van de strafrechtelijke aanpak? Welke activiteiten droegen hieraan bij?

Wij hebben ons in het onderzoek gefocust op de doelstellingen die voor de strafrechtelijke aanpak het belangrijkste worden geacht (zie 3.1). Voortgang op de doelstelling aangaande registratie is reeds beschreven onder onderzoeksvraag 1.

Daarom richten we ons hier op de overige drie doelstellingen:

Belangrijkste vooruitgang is volgens betrokkenen geboekt op de doelstelling *Politie is in staat (dreiging van) eengerelateerd geweld te herkennen*. Zowel volgens de politie zelf als volgens ketenpartners (OM, vrouwenopvang) zijn politiefunctionarissen steeds beter in staat eengerelateerd geweld te herkennen en weten ze ook hoe ze moeten handelen bij deze signalen. De invoering van de methode LEC EGG in de regio's als werkwijze heeft hierbij – volgens betrokkenen – een belangrijke bijdrage geleverd. De methode levert concrete aanwijzingen waar politiemedewerkers op moeten letten en biedt hulpmiddelen (query, checklist) om eezaken te signaleren en een analyse te maken. Ook de activiteiten op het gebied van deskundigheidsbevordering bij de politie hebben een bijdrage geleverd aan een betere herkenning van eengerelateerd geweld. Deskundigheidsbevordering droeg ten eerste bij aan het beter bekend maken van politiefunctionarissen van het fenomeen en ten tweede aan het leren toepassen van de methode LEC EGG.

Op de doelstelling *Hulpverleners zijn in staat (potentiele) slachtoffers van EGG te helpen oordelen* betrokkenen dat de betere herkenning van eengerelateerd geweld het mogelijk maakt slachtoffers van eengerelateerd geweld beter te helpen. De methode LEC EGG en ondersteuning door het LEC EGG zorgen voor een meer gerichte en meer specifieke aanpak van eengerelateerd geweld, zoals bemiddeling in een vroeg stadium. Deskundigheidsbevordering helpt ketenpartners zich er meer bewust van te zijn dat bij eengerelateerd geweld een specifieke aanpak nodig is. Verbetering van de hulp aan slachtoffers is vooral geboekt bij de gespecialiseerde partners politie en vrouwenopvang. Bij andere partners wordt gebrek aan expertise als een knelpunt ervaren.

Ook het verbeteren van de samenwerking tussen strafrechtelijke- en zorgketenpartners heeft volgens betrokkenen een positief effect op de hulpverlening aan slachtoffers. Samenwerking tussen hulpverlenings- en strafrechtelijke partners maakt een gecombineerde aanpak van zorg (slachtoffer en dader) en sanctionering (dader) mogelijk, wat goed past bij de doelstelling van het programma.

Voortgang op de doelstelling *Politie en justitie zijn in staat (potentiele) daders van eengerelateerd geweld op te sporen en te vervolgen* is moeilijk te bepalen. Er zijn geen cijfers beschikbaar die hier een beeld van geven. De afgesproken werkwijze rondom registratie van eengerelateerd geweldzaken voorziet wel in een manier om de werkproductie van mogelijke eezaken bij politie en OM te registreren, maar dit wordt niet volledig gebruikt. De politie registreert wel haar eigen productie, maar draagt deze informatie niet over aan het OM waardoor de informatiestroom stopt.

Bij het OM wordt de mogelijkheid tot de kwalificatie van eengerelateerd geweld maar beperkt gebruikt - in sommige regio's zelfs helemaal niet, in andere regio's worden de kwalificaties huiselijk geweld en eengerelateerd geweld door elkaar gebruikt. In ieder geval kan het OM niet voortborduren op de kwalificatie van de politie, omdat deze informatie niet wordt uitgewisseld, en er ontbreekt dus een totaal beeld van de productie van eezaken.

De ketenpartners oordelen dat binnen het project vooral de doelen op het gebied van herkennen en helpen zijn bereikt, en in mindere mate de doelen op het gebied van opsporing en vervolging.

De inzet van het strafrecht in eengerelateerd geweld zaken lijkt afhankelijk te zijn van de mate van ernst en dreiging:

- Wanneer sprake is van een zekere dreiging van eengerelateerd geweld maar dit nog niet valt onder een strafbaar feit, kan er geen sprake zijn van opsporing en vervolging. Bemiddeling is dan de geëigende aanpak.
- Wanneer de dreiging van eengerelateerd geweld wel onder een strafbaar feit valt kan opsporing en vervolging worden ingezet⁷⁶. Wanneer het slechts bij bedreiging met geweld blijft, wordt echter niet altijd gekozen voor deze aanpak vanwege het risico op escalatie. Vaak kiest men hier voor preventief ingrijpen door bemiddeling. Tevens kunnen maatregelen genomen worden om de veiligheid van het slachtoffer te waarborgen, bijvoorbeeld door het Stelsel Bewaken en Beveiligen in te zetten.
- Wanneer sprake is van ernstig eengerelateerd geweld zoals (zware) mishandeling, ontvoering of zelfs moord of doodslag, wordt in principe altijd opgespoord en – indien mogelijk en wenselijk- vervolgd. .

Volgens betrokkenen van de politie speelt de lage bereidheid van slachtoffers om aangifte te doen ook een rol bij het opsporen en vervolgen van degene die wordt verdacht van eengerelateerd geweld. Ambtshalve vervolging door het OM, als alternatieve werkwijze, wordt volgens sommige betrokkenen van politie te weinig ingezet.

Wanneer het in eengerelateerd geweld uiteindelijk komt tot aangifte en opsporing en vervolging van de verdachte, verloopt dit in grote lijnen op dezelfde wijze als in andere zaken. Het eermotief wordt meegenomen als omstandigheid waaronder het strafbare feit gepleegd is, net als andere (voor de zaak relevant geachte) omstandigheden.

4 Hoe loopt op dit moment de samenwerking en gegevensuitwisseling, met name tussen vrouwenopvang en politie?

De samenwerking tussen politie en vrouwenopvang – of ASHG in sommige regio's - is de afgelopen jaren in de meeste regio's geïntensiveerd. Politie en vrouwenopvang vertrouwen op elkaars expertise terwijl een gebrek aan expertise bij andere samenwerkingspartners zoals jeugdzorg en Raad voor de Kinderbescherming nog wel een knelpunt vormt in de samenwerking.

Noot 76 Dit is conform de Richtlijn strafvordering bedreiging waarin staat dat de zwaarste vormen van bedreiging moeten leiden tot dagvaarding van verdachte, terwijl lichtere vormen van bedreiging door het OM kunnen worden afgedaan.

In vier van de vijf onderzochte regio's is de rolverdeling binnen de samenwerking helder en zijn de wederzijdse verwachtingen voldoende op elkaar afgestemd. Uitzondering hierop is Limburg Noord waar onbegrip tussen de politie en hulpverlening de informatie uitwisseling bemoeilijkt. Factoren die bij dit onbegrip meespelen zijn de angst dat informatie verkeerd wordt gebruikt en de idee dat de andere partner een verkeerde aanpak kiest voor eengerelateerd geweld (waarbij de politie vindt dat hulpverlening teveel de belangen van het slachtoffer behartigt, terwijl er volgens hen vaak geen eenzijdig slachtofferschap⁷⁷ is).

De gegevensuitwisseling in de regio's over casuïstiek gebeurt op wisselende wijze. Soms is gekozen voor uitwisseling in een structureel casusoverleg, al dan niet specifiek over eengerelateerd geweld. Dit vindt in sommige regio's plaats in het Veiligheidshuis. In andere regio's vindt informatie uitwisseling incidenteel plaats, naar aanleiding van concrete casussen. Beide vormen van uitwisseling worden door partners gewaardeerd. Uitwisseling van registraties van eengerelateerd geweld tussen politie en vrouwenopvang gebeurt nauwelijks. Alleen in regio's waar een centraal meldpunt is ingesteld voor eengerelateerd geweld (zoals Amsterdam) vindt deze uitwisseling plaats.

Resultaat van de samenwerking tussen politie en vrouwenopvang is dat de vrouwenopvang inmiddels ook gebruik maakt van de analyses die via de politie bij het LEC EGG worden gedaan. Volgens de Federatie Opvang heeft de geïntensiverde samenwerking tussen politie en vrouwenopvang geleid tot meer erkenning van het belang van het werk van de vrouwenopvang in eengerelateerd geweld zaken.

5 Welke knelpunten en verbeterpunten worden signaleerd binnen de strafrechtelijke aanpak van eengerelateerd geweld?

De betrokken organisaties gaven de volgende verbeterpunten aan:

Deskundigheidsbevordering

Op het gebied van deskundigheidsbevordering zijn er meerdere zaken die volgens betrokkenen niet voldoende vorm hebben gekregen of verbeterd zouden moeten worden:

- Deskundigheidsbevordering van ketenpartners als jeugdzorg en Raad voor de Kinderbescherming.
- Vergroten van het aantal opgeleide politiefunctionarissen.
- Verdieping van kennis voor reeds opgeleide politiefunctionarissen.
- Deskundigheidsbevordering van docenten van de Politieacademie die in het curriculum met het onderwerp te maken krijgen.

Samenwerking ketenpartners

Op het gebied van samenwerking worden de volgende verbeterpunten genoemd:

- Samenwerking tussen politie en het OM zou in veel gevallen beter kunnen, waarbij informatie uitwisseling een belangrijk onderwerp is. Echter, er bestaat ook de behoefte aan korte lijnen tussen politie en OM zodat snel en gemakkelijk op casusniveau overlegd kan worden.

Noot 77 Hiermee wordt bedoeld dat ook de daders te leiden hebben onder de situatie waarin druk wordt uitgeoefend door familie en dat daarmee daders vaak tevens slachtoffer zijn van dreiging.

- De gemeente zou in sommige regio's meer betrokkenheid moeten krijgen. Zij kan een rol spelen door bestuursrechtelijke maatregelen in te zetten ter bescherming van slachtoffers.
- Binnen uitwisseling van informatie blijft het waarborgen van privacy en het signaleren van veiligheidsrisico's een aandachtspunt.

Maatregelen en mogelijkheden aanpak

Verschillende knelpunten en verbeterpunten voor de aanpak van eengerelateerd werden genoemd:

- Er is behoefte aan meer specifieke wettelijke mogelijkheden om slachtoffers van eengerelateerd geweld te helpen. Bestaande mogelijkheden (uithuisplaatsing van minderjarigen door middel van OTS) zijn niet altijd goed toe te passen op slachtoffers van eengerelateerd geweld en nieuwe mogelijkheden zijn wenselijk, bijvoorbeeld om slachtoffers in het buitenland te kunnen helpen. Internationale samenwerking op dit gebied is volgens sommigen wenselijk.
- De traceerbaarheid van slachtoffers blijft een knelpunt. Via verschillende kanalen (bijvoorbeeld zorgverzekering) lekt er soms toch informatie over de verblijfplaats van slachtoffers uit. Belangrijker nog is dat slachtoffers zelf vaak toch contact hebben vanuit hun opvangadres, waardoor ze getraceerd worden. Iemand voor lange tijd verbergen lukt niet in deze tijd. Als antwoord op dit knelpunt start Fier Fryslân in Leeuwarden de Veilige Veste, een goed beveiligde opvangplek waar slachtoffer niet langer anoniem hoeven te verblijven.
- Het Stelsel Bewaken en Beveiligen, dat kan worden ingezet bij slachtoffers van eengerelateerd geweld wier veiligheid ernstig bedreigd wordt, zou vaker kunnen worden toegepast in eengerelateerd geweld zaken. Sommige regio's gebruiken het stelsel nog helemaal niet voor eengerelateerd geweld.

Aanvullend op de bovengenoemde punten voegen wij nog de volgende punten toe.

Gebrek aan eenduidige registratie

Op dit moment is er nog geen landelijk beeld te geven van de opbrengsten van strafrechtelijke aanpak van eengerelateerd geweld, en is geen zicht op het resultaat van de inspanningen van politie en OM op gebied van opsporing en vervolging van daders. Bij de politie is een landelijk registratiesysteem ingevoerd waardoor zicht is op het aantal mogelijke eierzaken dat zij signaleert. Wat er vervolgens verderop in de keten gebeurt met deze zaken, bij het OM, wordt niet zodanig geregistreerd dat een koppeling is te maken. Er zou een koppeling moeten komen van informatie van de politie en het OM, zodat de resultaten van de strafrechtelijke aanpak inzichtelijk worden.

Samenwerking

Op het gebied van samenwerking is vooral de betrokkenheid en de rol van het OM een verbeterpunt. Algemene indruk bij verschillende ketenpartners zoals politie en gemeente is dat het OM soms nog wat terughoudend is in het nemen van verantwoordelijkheid rondom de aanpak van eengerelateerd geweld en dit meer bij de politie laat. Waar het gaat om strafrechtelijke vervolging van verdachten, maar ook in de beveiliging van slachtoffers van eengerelateerd geweld in het kader van het Stelsel Bewaken en Beveiligen, heeft het OM echter een formele verantwoordelijkheid en kan het een belangrijke toegevoegde waarde hebben voor de aanpak.

Borging van deskundigheidsbevordering

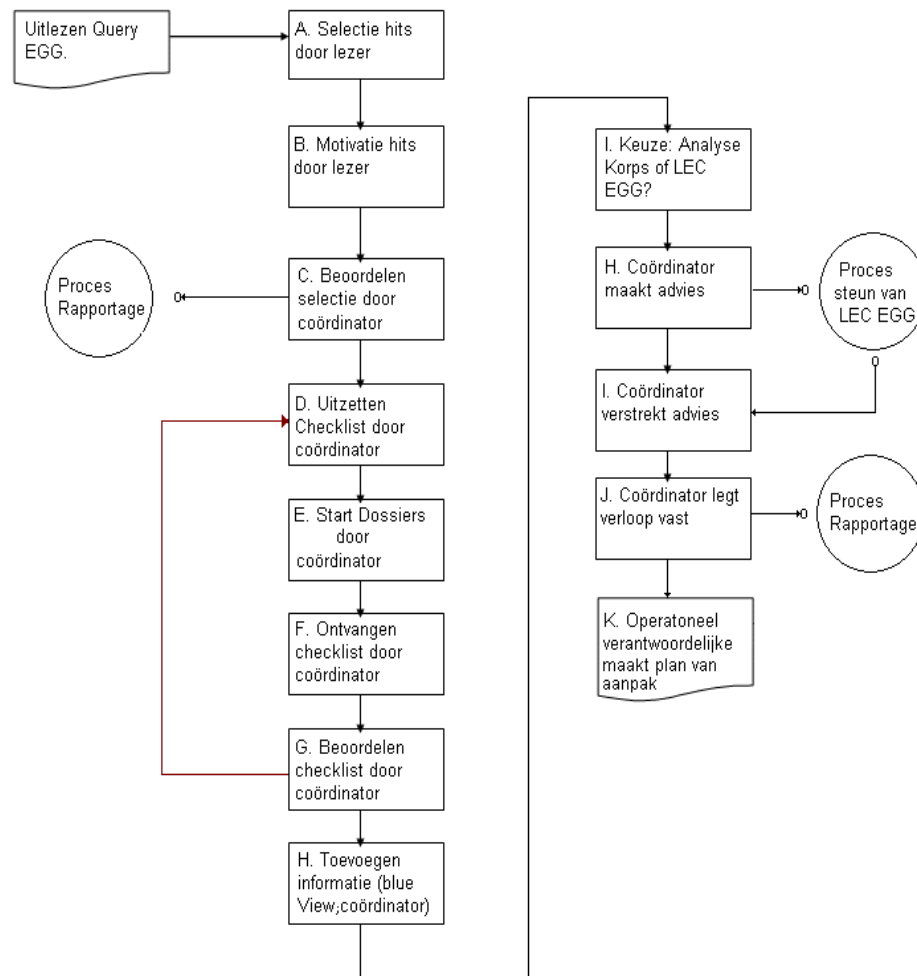
Tijdens het programma is vooral voor de politie een grote slag gemaakt in het opleiden van medewerkers op alle niveaus. Voor de toekomst is het belangrijk dat de deskundigheid binnen de organisatie geborgd wordt. Enerzijds betekent dit dat expertise bij de sleutelpersonen regelmatig geactualiseerd wordt, anderzijds is een belangrijk middel hierbij het borgen van het onderwerp eengerelateerd geweld binnen het initiële politie onderwijs. Dit heeft hierin reeds een plek, maar aandachtspunt hierbij is dat docenten voldoende actuele expertise hebben om over het onderwerp te onderwijzen.

Ondersteuning van regio's bij organisatorische vragen

Ook na beëindiging van het programma bestaat er een behoefte bij de regiokorpsen aan beleidsmatige ondersteuning op gebied van organisatie van de aanpak. Hoewel alle korpsen verantwoordelijk zijn voor hun eigen organisatie, hebben contactfunctionarissen veel vragen over de organisatie en implementatie van de methodiek. Op dit moment leven er veel vragen over de vorming van de Nationale politie en de invloed die deze zal hebben op de uitvoering van de aanpak in de regio's. Volgens betrokkenen is deze ontwikkeling een kans om samenwerking tussen regio's te bevorderen en uniformiteit in de aanpak te vergroten.

Bijlagen

Bijlage 1 Stroomschema methode LEC EGG

Bijlage 2 Literatuurlijst

Brief College PG aan hoofdofficieren van Parketten, d.d. 20 september 2006

Brief minister van Justitie aan korpschefs van politie, d.d. 30 maart 2007

Brief van Minister van Justitie aan korpschefs, d.d. 22 maart 2007

Driessen, D. (2011). *Notitie Aanpak eerge relateerd geweld en de vorming van een Nationale Politie*. Den Haag: politie Haaglanden.

Ermers, R., Goedee, J., Albrecht, M., & Jong, R. de. (2010). *Werkboek eerge relateerd geweld. Het organiseren van een lokale ketensamenwerking eerge relateerd geweld*. Den Haag: Boom Lemma

Janssen, J. (2008). *Je eer of je leven. Een verkenning van eierzaken voor politieambtenaren en andere professionals*. Stapel & De Koning

Janssen, J., & Sanberg, R. (2010). *Inzicht in cijfers. Mogelijke eierzaken in 2007, 2008 en 2009*. Den Haag: LEC EGG

Kogel, C.H. de. (2009). *Vorbereiding evaluatie beleidsprogramma Eerge relateerd geweld*, WODC Den Haag

Landelijke Expertise Centrum Eerge relateerd Geweld, Werkplan 2011-2012

Ministerie van Justitie en Ministerie van BZK (juni 2008). *Eerge relateerd geweld en ernstige dreiging. Privacyaspecten bij de aanpak van eerge relateerd geweld en ernstige dreiging*

TK 2005-2006, 30 388, nr.3

TK vergaderjaar 2005-2006, 30 388, nr. 6

TK vergaderjaar 2005-2006, 30 388, nr. 6

TK vergaderjaar 2005-2006, 30 304, nr. 1-2

TK vergaderjaar 2010-2011, 30 388, nr. 40, bijlage 1

TK, vergaderjaar 2004-2005, 29 203, nr. 15

TK, vergaderjaar 2004-2005, 29 203, nr. 15

WODC, Startnotitie, 15 september 2011

Bijlage 3 Afkortingen

AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
ASHG	Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BVH	Bedrijfsprocessensysteem politie
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
DOHG	Districtsoverleg Huiselijk Geweld
EGG	Eergerelateerd geweld
GGD	Gemeentelijke Gezondheids Dienst
HG	Huiselijk geweld
IND	Immigratie- en Naturalisatie Dienst
JCHG	Justitieel Casusoverleg Huiselijk Geweld (VHU Utrecht)
KMAR	Koninklijke Marechaussee
LEC (EGG)	Landelijke Expertise Centrum
LOVS	landelijk overleg voorzitters strafsectoren
MEGG	Meldpunt Eergerelateerd Geweld (gemeente Amsterdam)
MEP	Multi-Etnisch Politiewerk (unit politie Haaglanden)
NEC	Noordelijk Expertise Centrum Relationeel Geweld en Multiculturaliteit (politie Fryslân, Groningen en Drenthe)
OC&W	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OM	Openbaar Ministerie
OvJ	Officier van justitie
RIK	Regionaal Informatie Knooppunt (politie Utrecht)
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
RvdR	Raad voor de Rechtspraak
SSR	Studiecentrum Rechtspleging
TK	Tweede Kamer
VOTS	Voorlopige ondertoezichtstelling
VROM	Ministerie van Verkeer, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (Ministerie van Veiligheid en Justitie)
WWI	(voormalig) ministerie van Wonen Wijken en Integratie
ZM	Zittende Magistratuur

Bijlage 4 Begeleidingscommissie

Dit onderzoek is begeleid door een begeleidingscommissie bestaande uit:

de heer prof. mr. dr. M. Moerings (voorzitter)
Universiteit Leiden
Faculteit der Rechtsgeleerdheid

mevrouw N. Albayrak
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Directie Rechtshandhaving en Criminaliteitsbestrijding

mevrouw drs. A. ten Boom
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatie Centrum (WODC)

de heer D. Driessen
Politie Haaglanden en
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Directie Rechtshandhaving en Criminaliteitsbestrijding

de heer mr. J. M. ten Voorde
Universiteit Leiden
Faculteit der Rechtsgeleerdheid